

onca

Quadern de debat

Número 57 - abril 1998 - 600 pta.

► **Nous
horitzons
a la
societat
de l'oci**

► **Sóller:
tres batles i un túnel**

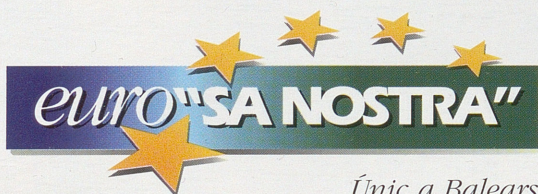
Euro "SA NOSTRA": 165 oficines d'informació i un servei únic a Balears.

El procés de transició de la pesseta a l'Euro afectarà, encara que amb diferents graus i matisos, a tots els qui vivim i treballam a Balears. Per això, a "SA NOSTRA" ens vàrem anticipar i vàrem ser els primers en crear un servei Euro a Balears: **Euro "SA NOSTRA"**. Un servei únic d'informació i assessorament dirigit als particulars, empresaris, comerciants i professionals, que va néixer amb l'objectiu de fer més fàcil i rendible l'adaptació a la moneda única de tots els col·lectius de les Balears. Un servei obert i accessible a tots aquells que s'interessin en qualsevol aspecte relacionat amb l'Euro.

Així, el Gabinet per a la Moneda Única de "SA NOSTRA" està integrat per 78 experts que mantenen permanentment informats els responsables de cada una de les nostres oficines a Balears, donant resposta a totes les consultes dels clients, a la vegada que faciliten informació directa i puntual a particulars, empresaris, comerciants i professionals. Un servei amb un gabinet especialitzat obert a tots els públics i amb 165 punts d'informació; tants com les sucursals que té la nostra entitat.

Un servei creat a Balears i dirigit des de Balears, perquè vostè tregui profit d'Europa.

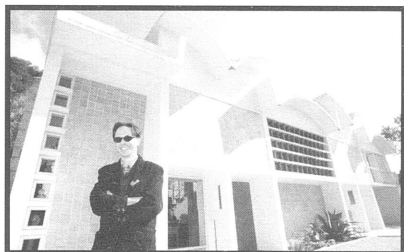

Únic a Balears

**"SA
NOS
TRA"**

CAIXA DE BALEARS

4-5 hemeroteca i editorial

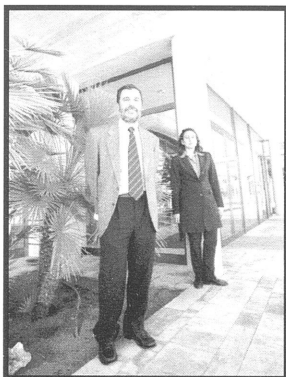

6 a fons

A l'exili interior.
Entrevista a Emili
Fernández Miró,
per Gina Garcías.

12 societat d'oci

Bruixes i brúixoles del
pensament.
Entrevista a Miquel Roca,
per Joana Maria Roque.

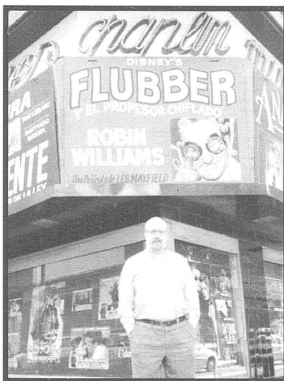
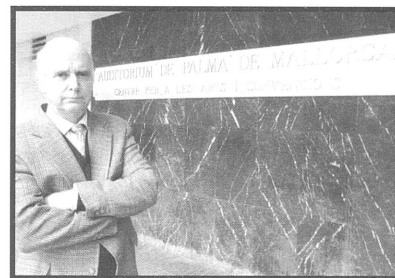

18

Mallorca com a parc temàtic.
Entrevista a Francesc Sastre i
Inmaculada Benito,
per Sebastià Verd.

24

La catedral de la
Música.
Entrevista a
Rafael Ferragut,
per Maria Ferrer.

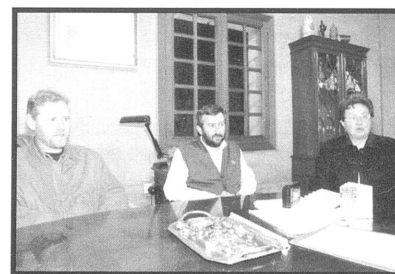

31

El cinema, consum immediat.
Entrevista a Josep Truyols,
per Antoni Oliver.

36

taula rodona
Tres batles i un túnel.
Taula rodona amb,
Isabel Alcover, Joan
Arbona i Ramon Socies,
per Magdalena F. Mulet.

41

la clau d'ONA

ona Quadern
de debat

n. 57, abril 1998

Edita: Fundesba, S.L.

Directora gerent: Sinfo García Gómez.

Director: Sebastià Verd.

Consell assessor: Mateu Carrió (arquitecte). Antoni Fleixes (economista).
Jaume Garau (psicòleg). Sinfo García (dir. gerent Fundesba).
Pere Mascaró (economista). Francesc Obrador (tècnic turístic).
Empar Rocabrera (economista).

Secretària de redacció: Magdalena F. Mulet.

Redacció i col·laboradors: Gina Garcías. Maria Ferrer. Miquel Massutí.
Antoni Oliver. Joana M. Roque. Antoni Rosselló.

Disseny: A. Caro. - Impressió: Imp. Homar. Tel. 43 08 61 - Palma de Mallorca

Administració i Publicitat:

Fundesba, S.L. C. Joaquim Botia, 11, 1r, A
Tel. 971 71 16 61 - Fax 971 71 91 94. 07012-Palma de Mallorca.

Dipòsit legal: PM-608-1992

Preu: 600 pessetes - Subscripció: 5.000 pta. per any (10 números)

(Miquel Massutí és l'autor de totes les fotografies no signades)

Tarja de subscripció

En

Adreça

Ciutat Tel

C/c. Banc o Caixa d'Estalvis

Signatura:

Per a subscripcions, copiau aquesta tarja i adreçau-la a **Fundesba, S.L.**
Joaquim Botia, 11, 1r. A. 07012-Palma de Mallorca o telefonau al
971 71 16 61 - Fax 071 71 91 94 - e mail: fundesba@jet.es

Societat d'oci

No és la primera vegada, ni segurament serà la darrera, que des d'ONA ens acostam a un fenomen que forma part de la vida quotidiana dels habitants d'aquestes illes: l'oci. Un oci, però, que no només s'entén com a entreteniment o aprofitament del temps lliure sinó també -i sobretot- com a activitat econòmica. La confrontació entre ambdós pot dur a una certa esquizofrènia social provocada per les interferències entre els dos conceptes, una esquizofrènia contra la qual cal lluitar. En aquest sentit s'ha de tenir present que el lleure entès com a simple disbauxa, com a continu trencament de normes, pot arribar a ser un obstacle per estructurar una societat que necessita comprometre's amb si mateixa per tal de millorar la qualitat de vida dels seus membres. Les Balears gaudeixen ja d'una envejable qualitat de vida o, si més no, això és el que es diu oficialment.

Però les Balears, contràriament a allò que sembla, no constitueixen cap societat estructurada, ni des del punt de vista més estrictament social ni tampoc en el terreny cultural. Hi ha moltes barreres, en realitat massa distància entre el món de les realitats -és a dir, d'aquells que fan feina perquè d'altres gaudeixin de l'oci- i el món de les fantasies, que teòricament només pertany al temps de lleure. És per això que la imatge que ofereixen les Illes, que gairebé només se situa en el terreny de les fantasies, resulta contraproduent per poder parlar d'un normal desenvolupament social. I, això no obstant, cal fer un esforç per poder plantejar-se un procés de normalització. S'ha d'intentar, si més no. No, no són les Illes una societat normalitzada, tot i que cada pic s'assimila millor la cultura turística. Però falta molt per fer, i la situació actual, de desenvolupament de noves ofertes, és preocupant en la mesura que preocupen tots els excessos. En aquests moments, per exemple, Mallorca té sobre la taula del seu futur immediat la possibili-

litat d'albergar un gran parc d'atraccions (el Parlament és a punt de debatre la Llei de centres recreatius). És a punt, també, de construir un gran complex de cinemes a Marratxí, així com de transformar el Moll Vell en una ampla zona de lleure. Són només uns exemples, als quals s'haurien d'afegir les transaccions que s'han fet darrerament sobre negocis punters de la indústria de l'oci, com és el cas d'Aquacity. La indústria del lleure atreu cada pic més inversors, de manera que es corre el perill de transformar les Illes, i Mallorca molt concretament, en un gran parc temàtic. Si la multiplicació d'ofertes d'oci continua i la societat no es vertebrava entorn d'idees culturalment més constructives, no hi ha dubte que el futur que ens espera com a societat és transformar el poble illenc en una comparsa d'un món fet de cartró-pedra.

Per evitar-ho, el que s'ha d'intentar fer és aprofitar les inèrcies de la societat d'oci per estructurar una societat més creativa. És a dir, potenciar tots els elements positius del model econòmic actual per reforçar la identitat dels pobles de les Illes, la qual cosa equival a la seva vertebració. Quelcom d'això és el que diuen els professors de l'Escola de Turisme, Francesc Sastre i Inmaculada Benito a l'entrevista que es publica a aquest número d'ONA, quan parlen de convertir Mallorca en un parc temàtic global. La idea d'un parc temàtic, com els que habitualment coneixem, és la d'una zona d'oci especialitzada en un producte. La proposta que fan ells, en canvi, és la d'estructurar l'oferta d'oci de Mallorca entorn de la seva pròpia imatge. És a dir, deixar que Mallorca sigui només una destinació turística de sol i platja per passar a tenir, de cara als visitants (i sobretot de cara als mateixos illencs) una personalitat definida a través de la seva història, llengua i cultura, que sigui atractiva per si mateixa. Fer, en definitiva, que la visita a l'illa atregui un turisme més cult i, de rebot, de major poder adquisitiu.

Oci no vol dir, necessàriament, passar tot el dia ajagut a una gandula de platja o gaudir d'un am-

bient de copes nocturn. Ambdós aspectes formen part de la nostra realitat actual, però també és possible, a través de la societat del lleure, ampliar-ne l'horitzó: incorporar la conservació del paisatge, la naturalesa i el patrimoni arquitectònic, així com difondre la cultura, posant a l'abast de tots els residents, temporals o no, una vasta oferta d'activitat, que pot anar des d'una bona i diversificada oferta gastronòmica fins a un reforçament de la programació musical.

La qüestió és que l'activitat econòmica i la potenciació cultural puguin anar juntes o, si més no, en paral·lel. Les Illes Balears no poden ser ni un simple balneari ni un cabaret. És necessari, per tant, que el model de societat d'oci que s'apliqui a la nostra comunitat autònoma no perdi de vista que és un instrument al servei de la col·lectivitat.

És difícil. La societat de les Illes Balears ha sofert un procés de desestructuració que és molt mal de guarir. Fins ara, però, les qüestions d'oci, sobretot les estrictament relacionades amb el turisme, s'adreçaven als visitants i, per tant, podien ser fàcilment localitzables per zones o, en el cas de festes, pels fulls del calendari. Per contra, ara ens trobam davant un canvi qualitatiu. Les Illes aspiren a rebre turistes tot l'any i, de fet, el nombre de residents estrangers registra creixements gairebé geomètrics. Aquests nous turistes i residents cerquen un altre tipus d'oci que, segurament, és el que convé per a les Balears, però hi ha un problema que, com diem, és mal de solucionar: cal que la societat d'oci sigui un element integrador de la societat balear i no que, a l'enrevés, aquesta sigui posada al seu servei. Cal fomentar projectes d'oci engrescadors i que, endemés, puguin ser integradors d'una societat a la qual urgeix recuperar la dignitat i sentir-se protagonista del seu propi esdevenir com a poble.

Local

Política

El Consell només donarà llum verda a la meitat de les places urbanístiques

Sobre la taula té ara sol·licituds per a més de 17.000 nous habitants

Crespi ha obert una línia telefònica calenta.

El secretari general del PSIB, Andreu Crespi, i el seu gabinet han obert una línia telefònica calenta amb la qual qualsevol afiliat del partit podrà fer de gorgameia profunda i exposar les seves queixes a la nova direcció.

El sistema és tan senzill com efectiu. S'envia per carta el número de telèfon «calent» a cada militant i se li diu que un contestador enregistrarà les seves peticions. D'aquesta manera, el gabinet de Crespi, que té una implantació molt petita a bona part de les agrupacions de Mallorca, aconseguirà

Ofensiva urbanística a tots els fronts

Aquesta crònica del *Diari de Balears* es fa ressò dels intents del Consell Insular de Mallorca de frenar l'ofensiva urbanística que té lloc en aquests moments. El president de la Comissió Insular d'Urbanisme, Francesc Quetglas, manifesta al periodista que no podran aturar la majoria de projectes, els quals emparan la legalitat, però sí que intentaran negociar amb els promotors per reduir el nombre de places.

En aquest sentit, tal com es pot veure en el gràfic, hi ha sobre la taula sol·licituds per a 17.000 noves places. La intenció és evitar-ne la meitat.

A l'exili interior

Entrevista a Emili Fernández Miró

per Gina Garcías

Una ombra d'amargura envolta el gest d'Emili Fernàndez Miró, el primer nét de l'artista català que visque a Mallorca en els anys cinquanta, quan parla de com ha quedat i s'ha tractat tot allò que el seu padrí ens va deixar. És home de poques paraules, clares i contundents, dedicat des de sempre a dur a terme la tasca de divulgació i promoció cultural que Joan Miró volia que es fes a través de la Fundació que ens va llegar. Quaranta anys, casat, amb una filla adolescent, Emili Fernández Miró viu a aquesta illa assossegada assaborint tot allò que de bo i de dolent té aquesta placidesa. Que a vegades significa lluminosa horitzontalitat, blava o verda, i a vegades és simplement mesquina i feixuga. A aquesta illa assossegada el desassossec de Pessoa l'acompanya molts de vespres, a aquest exili interior, construït amb pacient voluntarisme, amb el qual intermitentment s'envolta i es protegeix.

Emili Fernández Miró, quaranta anys, mallorquí, casat, pare d'una filla, és un dels tres nêts del pintor i escultor Joan Miró. Fill de Dolors Miró Juncosa, pubilla de l'artista, col·labora intensament en la divulgació de l'obra del seu padrí. Emili Fernández Miró viu a la Bonanova, devora la casa que habità Joan Miró (Barcelona, 1893-Palma 1983) des que arribà a Mallorca a començaments dels anys 50. L'artista català digué que a Mont-roig, on va néixer, i a Mallorca, on va passar quasi mitja vida, trobà la inspiració per a les seves constel·lacions i per recrear amb un llenguatge únic la dona, l'ocell, la lluna, el sol i els estels. Des del 1983, Emili Fernández Miró treballa, com a membre nat del Patronat de la Fundació Pilar i Joan Miró de Palma, per guanyar la batalla a l'apatia i al desinterès de bona part dels centres de poder de les Balears i per mantenir viva a aquesta illa la memòria generosa del seu padrí.

-És una esclavitud o un privilegi ser nét de Joan Miró?

-Un privilegi, sense cap dubte. Està la mar de bé néixer dins una família que t'aporta coses, tant des del punt de vista econòmic com cultural. És un gran privilegi.

-Vitalment?

-Ens ha permès a tots els germans, tenir contactes fora de l'espai on hem nascut. No ens ha deixat tancats dins Mallorca. Hem pogut conèixer tot el món, i això dóna més amplitud de mires.

-Físicament, vostè s'assembla a Joan Miró.

-Jo he sortit més a ma mare i a mon pare, que als meus padrins. Jo estic més interessat per la literatura que per la pintura, per exemple. I no som cap artista.

-Quin és el paper, la funció, el lloc possible d'un nét de Joan Miró?

-Jo pretenc ser conseqüent amb allò que volia Joan Miró dins aquesta Fundació. Simplement això. Respectar el que ell volia entorn a les activitats i a la manera de funcionar de la Fundació.

-Precisament, la Fundació Miró ha passat una etapa molt grisa.

-El que ha passat aquí és que hi va haver un director anomenat Pablo Rico que, amb independència de ser una persona molt feineria i molt dinàmica en tots els sentits, dirigia tots els seus esforços cap a un benefici propi i no en favor de la Fundació. Això no podia anar bé de cap manera. S'ha de reconèixer, en aquest punt, que l'amo de la

Fundació és el mateix que fa cinc anys, és l'Ajuntament, és el Partit Popular, i això no ha canviat en cinc anys ni hi ha perspectives a curt termini de canviar.

ELS PATRONS DE LA FUNDACIÓ

-La Fundació no compleix les pautes imaginades per Joan i Pilar Miró? S'han complit a qualche moment?

-No les ha complit. Ara ho comença a fer. El nou director, Aurelio Torrente, és una persona molt digna per ocupar aquest càrrec. Ho està fent molt bé. Aquesta Fundació, el nom que té i la col·lecció que té, obre internacionalment les portes de per tot. Si aquí es volguessin fer exposicions importantíssimes, es podrien fer, perquè la Fundació té amb què respondre. Des del Pompidou o el MOMA, fins a qualsevol altre gran centre d'art, ens podrien deixar en préstec obres importants perquè saben que nosaltres els podem tornar la visita amb una col·lecció important. Aquests centres no deixarien les seves obres a altres fundacions. El que passa és que, naturalment, s'han de posar doblers per fer aquestes coses, i l'Ajuntament de Palma no té cap intenció de fer-ho. És el mateix ajuntament des de fa cinc anys, i la gent del Partit Popular és evident que no té cap inquietud entorn al món de l'art. És clar, han de satisfer els seus votants. I es veu que els seus votants tenen unes altres inquietuds.

-Vostès, els nêts de Joan Miró, els seus familiars, que formen part del Patronat de la Fundació, no troben la forma de canviar les coses, de fer complir la voluntat del seu padrí?

-Nosaltres l'única cosa que podem fer com a patrons és intentar que la

Fundació desenvolupi la tasca per a la qual va ser constituïda. Però no tenim cap autoritat.

FRANQUISME I PP

-Supòs que quan el març del 1981 Joan Miró va constituir amb l'Ajuntament de Palma la Fundació i li va cedir els seus estudis i una obra important i va expressar el seu desig que fos un lloc de treball i de divulgació artística, era perquè tenia la il·lusió i la generositat de pensar que s'havia superat el buit que li havia fet el franquisme. Però el cas és que la Fundació la va inaugurar un consistori del Partit Popular. Veu diferències entre el franquisme i el PP entorn a Joan Miró?

-En primer lloc, el fet que el franquisme li donàs l'esquena a Miró i a la seva obra, no vol dir que ell no sentís també que era Mallorca la que li donava l'esquena. Físicament, varen ser els mallorquins els que li feren el buit. Ell vivia i pintava aquí, però tot i que sempre va ser molt accessible a tothom la realitat és que vivia aïllat, la societat mallorquina l'ignorava. Realment, dins Mallorca, hi havia poques persones rellevants a l'alçada de Joan Miró. Només hi havia Robert Graves, per un costat, i no era espanyol ni català..., i qualche altre. I tots vivien al marge de la societat mallorquina. Ara, és evident que tant els personatges franquistes d'abans, com ara els del Partit Popular, l'han ignorat sempre i no han tret cap suc de la seva presència.

-Vostè recorda aquella gran exposició d'homenatge a Joan Miró que el darrer consistori no democràtic, presidit per Paulino Buchens, va muntar a sa Llotja?

-Perfectament.

-Com la va valorar?

-Joan Miró va estar molt content d'exposar a sa Llotja, per a ell era l'edifici més emblemàtic de Palma. Estic content per la poca gent que va interessar-se realment per aquella exposició. Quant a la resta, vaig ser tan escèptic com ara. Li posaré un exemple: quan es va inaugurar aquesta Fundació Pilar i Joan Miró el personatge institucional més rellevant de les Balears va dir que aquest espai era ple de burotxxos. Fantàstic.

ELS BUROTS DE MIRÓ

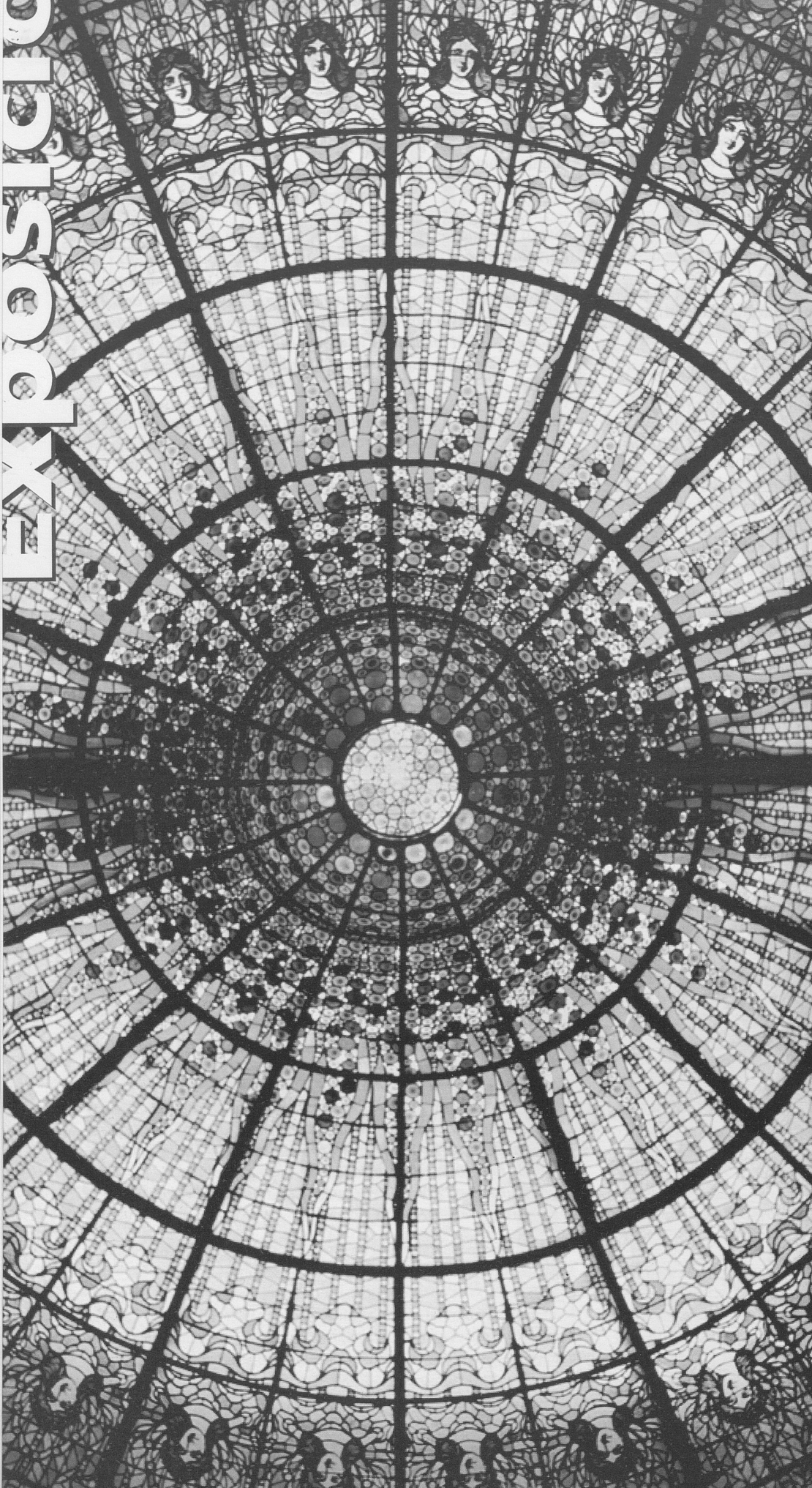
-Hi ha moltes maneres de dir burot. Camilo J. Cela Trulock va deixar escrit, de Joan Miró: "Per darrere els seus ulls, entre els ulls blaus i el cervell blanc, solcats per caminois de sang, naveguen els velers de les constel·lacions fent l'ullet, dibuixant burots. Joan Miró pinta el burot de l'aire. Joan Miró pinta el burot del cel. Joan Miró pinta el burot del foc. Joan Miró pinta el burot de l'amor i de la mort. El burot" (Inclòs al llibre de Pere Serra: "Miró i Mallorca" Edicions La Polígrafa. 1984) Amb tot això, l'expresident autonòmic Gabriel Cañellas digué "burotxxos". Vostè creu que la dreta que ara ens governa té el mateix concepte de l'obra de Miró?

-No, la dreta que ara governa no dirà mai que són burotxxos, perquè almenys reconeix que hi ha persones més intel·ligents que no ho consideren així. Però crec que la dreta actual continua sense entendre Joan Miró. En realitat, Miró hagués rigut amb el comentari de Cañellas, l'hauria divertit. A ell li agradava provocar. La dreta mallorquina no entén ni la seva obra ni el significat de la Fundació.

-Per què Joan Miró pogué viure i pintar a Mallorca, envoltat de tanta buidor?

-Molt fàcil. Joan Miró va venir a Mallorca l'any 1955, quan tenia més de seixanta anys. Va venir per tenir una vida més tranquil·la que a Barcelona i a París. Ell volia dedicar-se al seu treball i li era indiferent aquest ambient. Va venir quan ja era gran, quan ja no necessitava altres atraccions més que la llum i la mar i no necessitava un context cultural

Exposició

Ara fa cent anys, Catalunya enlluernava amb el Modernisme

L'any 1898 ha passat a la història com un moment de crisi. Amb la derrota a Cuba i Filipines, desapareixien les últimes restes de l'imperi espanyol. La pèrdua de les colònies va provocar un daltabaix econòmic, polític i moral, recordat més tard com el desastre del 98. Però fa un segle, la societat catalana vivia també l'impuls del Modernisme; una efervescència d'iniciatives culturals, associatives, esportives, polítiques i sindicals; l'esclat del catalanisme. Enmig de la crisi, Catalunya demanava la paraula per fer una proposta renovadora i europea.

Escolta, Espanya. L'exposició d'un dels moments més dinàmics de la nostra història.

**"Escolta,
Espanya"**
Catalunya i
la crisi del 98

*L'empenta
dels catalans*

Museu d'Història de Catalunya
del 19 de març al 13 de setembre

Amb la col·laboració de:

Fundació "la Caixa"

Amb el patrocini de:

GEC ALSTHOM

TV
3

CATALUNYA
RÀDIO

Generalitat de Catalunya

Televisió de Catalunya S.A.

fort com el que va trobar a Barcelona i a París. Ell va venir a Mallorca per estar retirat. Treballar i no veure ningú. Perquè fins els anys setanta no va tenir cap relació amb cap mallorquí.

-Llavors va establir una bona relació amb l'editor Pere Serra.

-Pere Serra era una de les poques persones, juntament amb Pep Pinya i Niní Quetglas, que realment -tot i que per motius diferents- estaven interessats en Joan Miró. I a través d'ells Miró va contribuir a donar una empenta a la cultura mallorquina. Va ajudar a obrir la Galeria Pelaires amb una exposició seva, va dur a Cálder, i a altres, va fer llibres amb Pere Serra...

-Per què diu que aquestes persones tenien motius diferents en l'interès cap a Joan Miró?

-Per ventura m'he equivocat quan he dit la paraula "interès", però, per descomptat, interpretaven Joan Miró de diferent manera. Niní Quetglas, per exemple, era una persona que realment estava interessada per l'obra de Miró, i el seu interès no era de la mateixa classe que el que tenia Pere Serra. A Pere Serra li interessava perquè era un senyor important, no perquè li agradàs massa la seva obra, no ho crec.

-Ara, el projecte de museu d'art contemporani que Pere Serra promou al Baluart de Sant Pere de Palma, de quina forma alterarà la funció i el paper de la Fundació Miró i dels centres d'art públics de Palma?

-Passarà igual que a Barcelona quan va obrir el MACBA. Tots els altres museus en patiren les conseqüències. Se'n varen ressentir. La iniciativa de fer un museu al Baluart de Sant Pere m'ha sorprès molt, perquè tan poc interès que tenien les institucions mallorquines per l'art, i ara, en canvi, el projecte de Pere Serra, sembla que els ha entusiasmat. Munten un carall enorme amb una col·lecció completament mancada de criteri.

-Tem que la Fundació Miró pateixi directament les conseqüències d'aquest impuls?

-De moment no. Perquè encara no s'ha començat -que jo sàpiga- cap obra al Baluart. Els temors que s'expressaren fa uns mesos només varen ser una intuïció del que pot passar.

EL FUTUR DE LA FUNDACIÓ

-Vostè comparteix aquests temors, a pesar que sembla que el nou director de la Fundació Miró fa feina de ferm?

-És que no depèn del nou director. El futur de la Fundació depèn de l'Ajuntament de Palma i de les altres institucions que poden donar suport a un altre projecte a la vegada que continuen oblidant el llegat de Joan Miró. Tots els centres culturals en patiran les conseqüències. Però què hem de fer, jo crec que és un gran error, això que s'està muntant, si es munta.

-Vol dir que creu que tal vegada no s'arribi a fer el museu de Pere Serra?

-Jo supòs que posar-se d'aquesta manera en mans d'una persona amb una força publicitària tan grossa és perillós, fins i tot per a qualsevol partit polític.

-Tots li han donat suport.

-No ho sé. Però qualsevol persona de Palma que és al món de l'art... està realment en contra. És la informació que tenc d'aquest nucli.

-I tenen influència en les decisions culturals de l'Administració pública?

-No. La gent que treballa dins l'art té poques influències a l'Administració pública... aquí.

-I vostè creu que si Joan Miró hagués vist tot el que passa estaria molt decepcionat? O vostès mateixos, que representen la successió Miró?

-Nosaltres estam molt decepcionats. Però bé, estam enmig i sabem bé el que passa i no passa. Hem de ser optimistes, tal com era ell. Ell va ser molt optimista quan va decidir fer aquest llegat a la ciutat de Palma, i nosaltres hem de mantenir aquest esperit. Si Joan Miró fos aquí supòs que l'escoltarien més, supòs.

-Pessimisme de la intel·ligència i optimisme de la voluntat.

-Bé, aquí hem de precisar les coses. Hi havia els tallers de Son Boter, els tallers de litografia, i una col·lecció importantíssima d'obra. I Miró es va plantejar què fer amb tot això. Va semblar lògic que abans de res pensàs

en la vila de Palma. Va coincidir, ho record perfectament, que havia entrat el Partit Socialista a l'Ajuntament de Palma. Això va donar un optimisme brutal a Joan Miró. Va dir, mira, la cosa canvia. El batle Ramon Aguiló i el tinent de batle de Cultura, que era Joan Nadal, visitaven sovint Joan Miró, feien tertúlies... tot va provocar un aire de benestar, de bones relacions, i el projecte de donació a la Ciutat va quallar. Tot i que finalment la va inaugurar el batle del Partit Popular Joan Fageda, la gestació de la Fundació és obra més aviat de Nicolau Llaneras. Tot aquell ambient proporcionava un gran optimisme a Joan Miró. Miró ja era molt gran, havia de deixar un llegat, i l'ambient a Palma era optimista. Què hagués fet ara, després de veure tot el que ha passat, Partit Popular, Cañellas, tot aquest "rollo"...? És difícil de creure que hagués fet la donació. És complicat.

-Va ser un gest, un símbol, que el seu germà, Joan Punyent Miró, retiràs fa uns mesos unes obres de la seva propietat que havia deixat en dipòsit a la Fundació?

-Sí. Les hi va deixar massa aviat. És jove, i molt compulsiu.

-Un símbol de desànim?

-De desacord. El desacord s'ha mantingut fins fa poc, fins al canvi de director. Hi ha hagut cinc anys de desacord complet. La retirada dels quadres va ser una forma d'expressar-lo.

-Ara ja estan resignats que la Fundació Miró no serà, a curt termini, el que havia desitjat el seu padri?

-Ni a curt ni a llarg termini. És la voluntat de la societat mallorquina. Els governants són un mirall del mallorquí mitjà, malauradament.

Balears al cor de Brussel·les

**El Centre Balear Europa consolidat a Brussel·les
defensa els interessos de la nostra comunitat i,
a la vegada, facilita a tots els interessats
qualsevol informació relativa a la Unió Europea**

DEPARTAMENTS I SERVEIS DEL CBE:
Centre de Documentació Europea
Centre Europeu d'Informació Empresarial
Departament de Relacions Exteriors
Departament de d'Estratègia Regional i
Coordinació IMEDOC

INFORMAU-VOS AL CENTRE BALEARS EUROPA

C. Palau Reial, 17
Conselleria d'Economia i Hisenda
07001-Palma de Mallorca, Illes Balears
Tel. 971 17 62 28 - Fax 971 17 62 16.

Correu electrònic: cbe@bitel.es
Internet: <http://www.bitel.es/cbe>

DELEGACIÓ A BRUSSEL·LES

Avenue des Arts, 3, 4 et 5, 7ème étage - 1210-Brussel·les
Tel. 32 2 223 14 10 - Fax 32 2 223 25 24.
Correu electrònic: centre.balears.europe@skynet.be

CAIXA DE BALEARS

CENTRE BALEARS EUROPA

EL TRIANGLE INEXISTENT

-Del triangle Saint-Paul de Vence, Barcelona, Palma, que va somiar Joan Miró, s'ha romput un vèrtex?

-Naturalment totes les institucions es preocupen primer de tot de si mateixes. Era una mica idealista, el projecte de Miró. Tot i que també seria fàcil fer possible aquest triangle. Una exposició itinerant rebaixa els costos unitaris. De fet Barcelona i Saint-Paul de Vence col·laboren bastant. Si no s'ha fet amb Palma no ha estat responsabilitat de l'Ajuntament, sinó de l'anterior director, Pablo Rico, que no va mantenir cap mena de relació amb Barcelona ni amb Saint-Paul de Vence. Però és clar, que es podria fer. De fet per a enguany hi ha una exposició de la ceràmica que Miró va fer amb J. Llorens i Artigas. Ja està contractada per a Palma i per a Barcelona. Serà una exposició importantíssima. El comissari és Joan Llorens i Artigas, el fill del ceramista.

-Vostè creu que la Fundació proporciona atractius suficients als mallorquins perquè la visitin periòdicament?

-Veig que els costa molt, als mallorquins, agafar el cotxe o un taxi per venir fins aquí. No ho sé, tampoc no és que se'ls hagin ofert massa esdeveniments per fer-los moure, no ho sé.

-Per què els Reis mai no han visitat la Fundació Miró?

-És un misteri. A l'Ajuntament de Palma m'han dit que els han convidat oficialment, però mai no han vingut. En canvi, quan Joan Miró vivia, cada any el venien a visitar.

-Vostè viatja molt. Cada vegada que torna, quina sensació li produeix aquesta illa?

-Que aquí es viu molt bé, hi ha una vida molt plàcida, però amb una manca absoluta d'electricitat cultural. Quedes aplanat. Cal sortir molt d'aquí. Aquests mallorquins que diuen "ah, no hi ha res com la roqueta", és perquè han fet molt poques voltes, o bé perquè tenen por de sortir.

-Mai no ha tengut la temptació de l'activisme o de la provocació cultural?

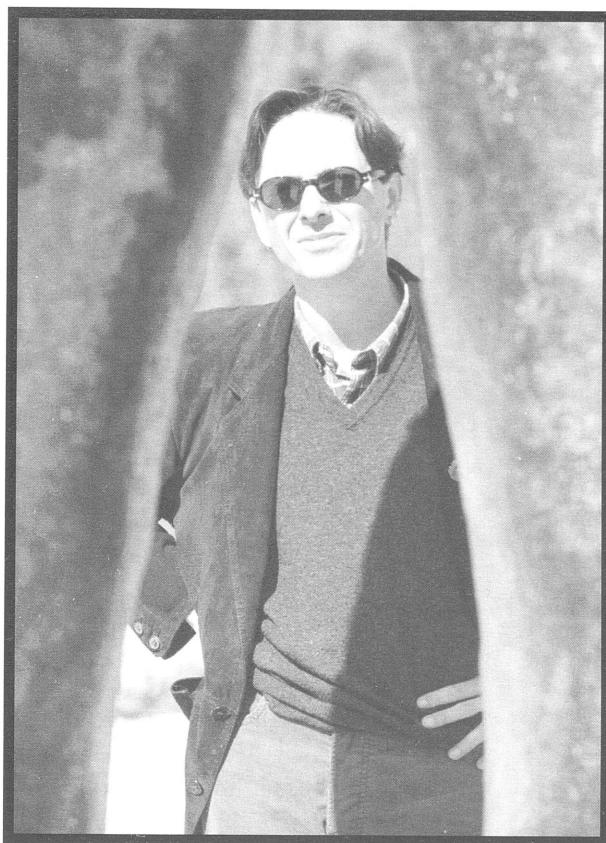
-Per a mi és problemàtic. Ma mare és catalana i mon pare és asturià. No em consider un mallorquí de senyera. Dificilment em puc ficar en mogudes com aquestes. Sí que particip en el muntatge d'exposicions o d'actes culturals. I la política, què vol que li digui...

-Estudiar i divulgar l'art esdevé complicat quan a vegades es veu més aviat com un valor de canvi?

-Sí, realment ja ho deia Miró mateix, quan als anys setanta va fer una sèrie de teles cremades. Era una mica en protesta contra el valor que havien adquirit les obres d'art. Ha esdevingut com invertir en borsa. Pocs se les miren per motius estètics.

ELS DOBLERS

-Per als promotors culturals és més gratificant rebre la visita dels que assaïen l'art amb la llibertat que dona la pobresa, la manca absoluta de desig de possessió?

-Exactament. Però uns tenen necessitat dels altres. Els artistes necessiten els diners dels galeristes, dels col·leccionistes... i només així poden continuar treballant i el públic desinteressat pot també gaudir de les seves obres.

-"Per amor a l'art" vol dir, per amor a allò gratuït, desinteressat, o més aviat és l'eufemisme dels especuladors?

-Existeix "per amor a l'art" en el seu estat més pur. El que passa és que quan es fa una exposició, per exemple, també es necessiten els transportistes, els il·luminadors... els doblers. El que passa és que l'art hauria de ser una cosa més important per a les institucions. A Palma s'han incrementat els efectius per a la seguretat urbana i s'han suprimit els concerts de jazz al carrer. Tal vegada ens aniria millor una mica menys de seguretat i que torni la música.

-Miró deia: "vull un passeig per la muntanya, veure una dona bella, un llibre, un concert, per mantenir la inquietud i la curiositat per la vida". Vostè, ho comparteix?

-Són els impulsos i els recursos que has de tenir si no et vols ensorrar definitivament. Jo també passeig molt per la muntanya, però som més pessimista, estic una mica desenganyat de tot. Però no ho consider dramàtic. És així.

-La riquesa no l'acosta a la felicitat?

-Jo no som ric. A Mallorca la riquesa és en mans dels constructors, dels publicistes, no dins el món de l'art. Jo som una persona molt normal. Sí, és clar, som un privilegiat, però perquè he tengut unes relacions, unes possibilitats de conèixer el món, que no han tengut la majoria de les persones, i això no vol dir que sigui una persona rica.

LA MEDIOCRITAT

-La riquesa, aquí i ara, no ajuda a ser més lliure i més feliç?

-Més lliure sí, més feliç no ho crec. Tenir un cert poder adquisitiu i ser una persona poc o més coneguda, t'ajuda a veure i a conèixer coses a les quals uns altres no hi poden accedir. Veus coses que els altres no veuen, i per això t'emprenyes molt més.

-Ser un privilegiat a vegades provoca crisis.

-A vegades és una tristor absoluta. La mediocritat mitjana és allò més frustrant, i aquí és palpable, jo estic al mig d'aquest entramat, i veure que no es pot canviar res és frustrant. Saber el que es podria fer i no es fa, conèixer quins són realment els que ho dominen, tot és trist.

-Mallorca continua sent terra de fenicis?

-Absolutament. Però també Barcelona o Madrid estan dominades pels fenicis. Són els que realment comanden, per damunt dels polítics.

-On els especuladors es disfressen de mecenes?

-Absolutament.

-Però Mallorca continua sent una terra d'artistes i de creadors?

-Mallorca no ha estat mai una illa de creadors. És un lloc al qual han vingut els creadors per treballar tranquils. Els mallorquins haurien de saber utilitzar aquests tresors que els deixen.

Bruixes i brúixoles del pensament

Entrevista a Miquel Roca

per Joana Maria Roque

Miquel Roca fa poc renou, quan camina, quan parla i quan es mou. No és estrident, però se'l veu expressiu, inquiet i amb un control dels seus moviments que fa que a vegades sembli simètric o amb el mateix desplaçament de mirada, mans i peus a la dreta, a l'esquerra o al centre. És un psiquiatra que no perd el nord. I amb un sentit de les distàncies verbals, físiques i emotives bastant clares. Coneix el seu espai i el dels altres.

És considerat un dels millors psiquiatres de Mallorca. I això (o millor dit, la realitat de la consideració) li permet exposar que hi ha coses que no sap (o no coneix en els seus fonaments científics) la qual cosa, a la vegada el fa riure i lamentar que altres, més ignorants, dediquin llargs discursos als mateixos temes. I no ho lamenta pels que parlen, sinó pels que els escolten. Es manifesta en contra dels xamans, dels pensaments tèrbols i de totes les boires que no deixen veure el bosc, ja que s'ha d'esser molt ruc per pensar que un arbre no deixa veure el bosc si no t'hi poses justament al darrere.

Diu que li hauria agradat esser jugador de futbol, però que no en va arribar a saber a bastament, la qual cosa es pot atribuir al fet que en certs moments es despisti i en lloc de mirar la pilota, miri els jugadors o fins i tot, els ulls dels jugadors. Això ho té, mira directament la cara de les persones i sol inspirar confiança als malalts, als sans, als coneguts i als amics.

I a l'hora de curar malalts no treu coloms del capell ni fa jocs d'ombres amb les mans o les paraules. Si no sapigués que la psiquiatria és una ciència no s'hi dedicaria. En certa manera se'l pot considerar un "espantaocells" amb vida pròpia i coneixements de tots els "pájaros" i les "pájaras".

A aquesta entrevista havíem de parlar d'oci i vàrem procurar mantenir-nos a aquests mars, hauria estat absurd intentar convertir-la en un resum elemental i curt de psiquiatria general.

-Quina importància creu que té el temps lliure per a la vida de les persones?

-Com en tantes coses de la vida humana, tants de caps, tants de barrets. Fins i tot un barret diferent, o un capell diferent, a cada època de la vida. La utilització del temps lliure o no lliure és ara molt particular: A esperonejades, a empentes, com si fos allò que en bàsquet diuen haver d'omplir els temps morts: a les cues, les interrupcions del telèfon, la lentitud dels ordinadors, els semàfors al trànsit congestionat, la publicitat continuada a la televisió... que fan que quasi ningú no pugui dedicar més de mitja hora del temps lliure a una mateixa activitat...

-Presses per a tot.

El psiquiatra Miquel Roca va néixer a Palma a 1955. Es va llicenciar en medicina i va fer l'especialització de psiquiatria. La seva tesi doctoral (1986) és sobre "Un sistema expert per al diagnòstic dels trastorns obsessivo-compulsius". Ha estat col·laborador de nombroses publicacions internacionals i entre els seus llibres destaca Trastornos depresivos en patologías médicas (1996). Ha treballat i treballa a diversos hospitals públics i privats de Mallorca i ha estat vicerector de la UIB i director de l'Escola d'enfermeria. És professor de psicologia i coordina la unitat de psiquiatria i psicologia clínica de la UIB a l'Hospital Joan March.

-Efectivament. Abans els tòpics deien que el temps lliure s'havia de dedicar a no avorrir-se, a millorar la comunicació, per exemple amb la parella. Jo crec que n'hi ha que això els fa nosa i altres que ho cerquen.

CONCEPTE DE PLAER

-Quin és el seu concepte o definició de plaer?

-La temptació és definir-lo en termes de psicologia de la conducta: tot allò que un repeteix o voldria repetir, tard o d'hora, a vegades tot d'una i de manera compulsiva. És una altra de les coses que canvien de persona a persona i d'una a altra època. Montaigne deia que, de nin, el plaer és als peus, a la joventut s'instal·la al baix ventre, de

més gran puja a l'estómac i, ja a les portes de la vellesa, comença a esser només al cap. Els vells ja no poden donar mals exemples amb altres òrgans del cos i per això és millor que donin bons consells amb el cap. El record és un plaer. Al cap i a la fi: les coses no passen tal i com estrictament han succeït, sinó tal i com nosaltres les recordam. La psicologia ha explorat molt bé tot això, i Borges n'ha fet un cos literari esplèndid.

-L'excés de feina o una feina poc gratificant, pot provocar malalties psíquiques?

-Anem per parts. Les malalties mentals, com a tals, i entenc per això les que són greus i desestructuren els éssers humans són malalties del cervell sobre una personalitat complexa i això que en diuen ara més vulnerable. La majoria dels factors que hi podem trobar (i em sap molt de greu dir-ho, perquè és una visió pessimista) són biològics, d'herència i de mal funcionament del sistema nerviós central, entès com una part de l'organisme, la més rica i més complexa, però també una de les més febles. L'OMS ha publicat les seves estadístiques de quines malalties provoquen més incapacitat, més *disability*, com diuen en anglès. De les deu, cinc són malalties mentals (la depressió, el trastorn maníac depressiu, la dependència de l'alcohol, l'esquizofrènia i la malaltia obsessivo-compulsiva). Cap d'elles no és provocada per això que es diu l'estrès.

-Parlem de l'estrès.

-M'hauré de posar una mica tècnic o farragós però el concepte d'estrès sovint és mal interpretat: estrès és la incapacitat d'un organisme determinat, amb les seves capacitats de resposta, per adaptar-se a les necessitats que l'ambient del medi que l'envolta li exigeix a un moment determinat. Estrès no vol dir excés de feina, per entendre'ns. Fins i tot determinades persones cerquen voluntàriament tenir molta feina, estar més ocupats o entretinguts en tasques perquè sinó, encara se senten pitjor: els cercadors d'estímul. Els hiperactius en són un exemple.

ELS AFECCIONATS A LA FEINA

-Hi ha persones especialment predisposades a fer de la feina el seu eix vital?

-A Amèrica, com que no poden anar d'Es Guell a Lluç a peu, de tot en fan una associació o un grup, es reuneixen els anomenats *workaholics*, els addictes a la feina. No hi veig cap problema en el fet que hi hagi gent que es dediqui a la feina, a la que té, en cos i anima. Si ho fa un artista, un pintor, un jugador de futbol o un director de cinema, fins i tot és considerat com un valor afegit. Per què no ho ha de poder fer així un empleat de banca, un paleta o un venedor de grans magatzems? Tornam a anar on hem començat: a les característiques de personalitat de cadascú.

Vostè ho ha plantejat molt bé: hi ha persones predisposades, que gairebé no poden fer massa coses per deixar de comportar-se d'aquesta manera o dedicar-se a una feina. Es tracta que cadascú sàpiga quines són les seves característiques, d'intentar veure com es poden adaptar millor a l'entorn i anar tirant, sense pretendre canviar això que en diuen la manera de funcionar o esser, la qual cosa, per altra part gràcies a Déu és impossible. D'altra manera, si cada any canviàs la personalitat de la gent, no hi hauria manera de tenir amics. Tots haurien d'esser saludats o coneguts.

-Vostè ja ho ha dit. Les persones es comporten de diferents maneres en el seu temps lliure: des de no voler fer res fins haver d'aprendre o fer coses constantment.

-Hi podríem aplicar el refrany castellà: "Si lleva barba San Antón y sino, la Purísima Concepción". N'hi ha que troben la setena meravella del món posar-se davant la mar i mirar cap a l'infinit, procurant no pensar absolutament en res. N'hi ha d'altres que volen fermar un estímul darrere un altre, sense deixar d'estar en marxa. Potser n'hi ha que tenen tendències a funcionar de manera monogràfica: a mi em semblen més divertits els que tenen una mica de dispersió en els seus interessos. La gent que es dedica a jugar a trivial, a col·leccionar segells o a mirar vídeos de cinema de ciència ficció tot el dia, em semblen poc interessants, però entre ells s'ho passen d'allò més bé, segurament.

AFECCIONS I OBSESSIONS

-Les afeccions es poden convertir en obsessions?

-Hi ha obsessions que poden esser considerades des de fora, com a patològiques, però que els més espavilats o els més capaços les converteixen en devocions o afeccions.

Li contaré l'exemple més sensacional que he vist: em varen cridar per anar a veure un malalt diagnosticat d'agorafòbia.

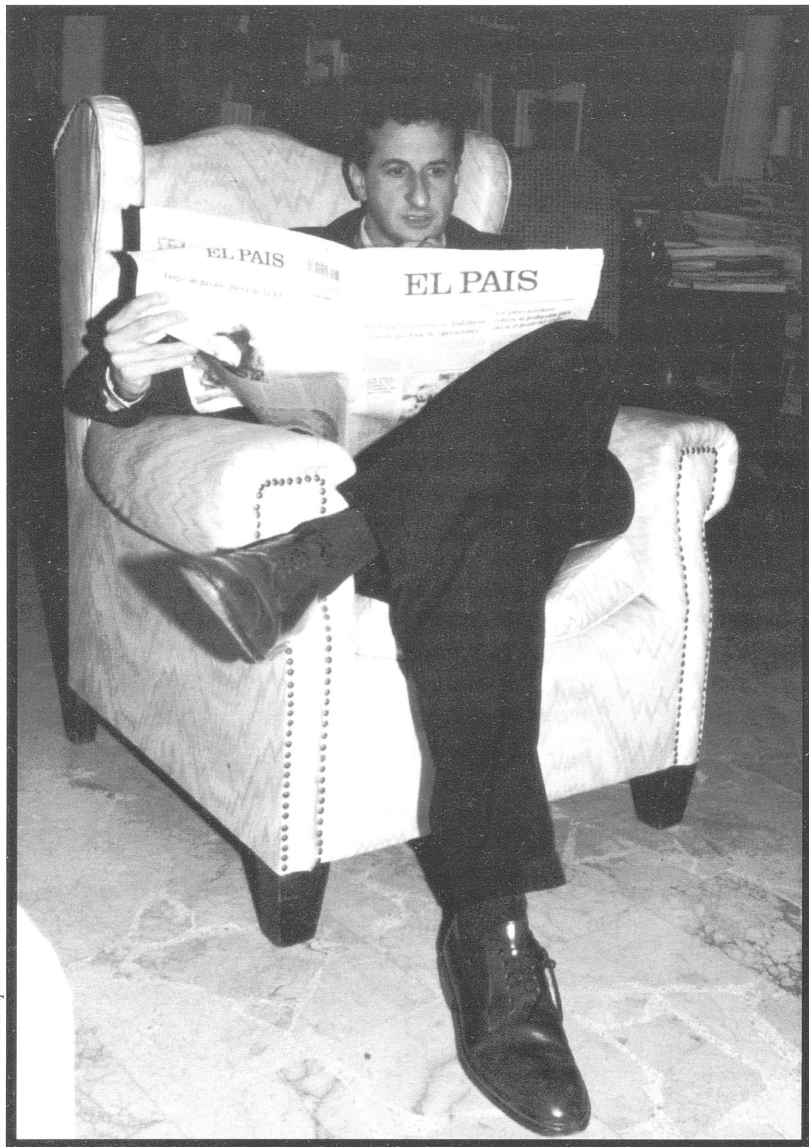

Foto: Joana M. Roque.

Literalment el terme vol dir aversió morbosa als espais oberts, a l'agora, la plaça pública. Ve del terme grec "agora", ja que a la Grècia clàssica s'hi feien assemblees i reunions col·lectives. A la pràctica, els malalts agorafòbics greus no tan sols tenen por de sortir als espais oberts amb molta gent, sinó que arriba que no surten de casa per por que a un autobús, al mig del carrer o a uns grans magatzems puguin tenir una crisi d'ansietat i es trobin sense una persona que conegui el que els passa i els pugui ajudar. Aquest malalt havia trobat una magnífica solució: vivia a una zona turística i va llogar un local a la cantonada de la illeta on tenia la seva casa, per instal·lar un negoci que li permetés guanyar-se la vida. Aquesta persona, cada dia, sortia de casa, amb tota precaució, gairebé tocant amb el cul a la paret i recorria així els vint metres que anaven des de casa seva fins al local on havia instal·lat un bar que va resultar un negoci rendible.

La capacitat d'adaptació i d'inventiva per sortir de coses com aquesta són brutals. Observi, però, que en el cas que li he contat la patologia continuava ben viva, ben llampant.

-Les teràpies d'escoltar música, cantar, pintar o fer ceràmica o macramé, serveixen?, per a quines conductes o comportaments?

-Em sap greu, però no serveixen per a les malalties mentals. A la pel·lícula *Vertigo*, James Stewart escolta música de Mozart per evadir-se d'una tristor provocada pel suïcidi d'una "núvia" i la reacció d'una al·lota que el va a veure és apagar el tocadiscos i dir-li "crec que per al que et passa això no et servirà de res".

També li contaré l'anècdota d'un psiquiatra que va dir a altres metges de la mateixa especialitat, que si feia un brot psicòtic el tractassin amb els millors fàrmacs i teràpies, però -va afegir- "en despertar-me no em vull trobar a un racó d'un hospital fent macramé".

Amb això vull dir que els remeis són faves comptades i conegudes. Ningú no té una substància raríssima que, en petites dosis cura des del mal de pedra fins a l'artrosi o l'esquizofrènia, encara que les televisions locals ho debatin. Tampoc no hi ha paraules màgiques que puguin resoldre aquest tipus de problemes.

LES PARAMEDICINES

-Darrerament hi ha molts xamans o bruixots d'altres dimensions que donen consells gairebé per a tot. Creu que aquestes coses tenen una base real? I no utilitz la paraula "científica" de manera conscient.

-És un tema que em preocupa. I que s'ha convertit en important en els darrers temps. Com que Reagan i Clinton han donat exemple contractant "savis" esotèrics, en teoria, per orientar-los, per ventura arribarà un moment en el qual arribarem a veure la gent del món de la superstició, per anomenar-la d'alguna manera, contractada pels ajuntaments, encara que sigui de manera temporal.

-Això, són obsessions?

-No exactament, o millor dit, no ho són, però són conductes supèrflues clarament induïdes de manera col·lectiva que repercuteixen a la vida de les persones.

Oscar Wilde deia que li donava més seguretat anar ben vestit que la religió, però, per altra part, algú també ha dit que el gran inconvenient de no creure en Déu, és que s'acaba creient en qualsevol cosa.

-Què tenen a veure totes aquestes coses amb la utilització del temps lliure de les persones?

-És que no sé si tenen a veure amb moltes més coses mínimament serioses. I em preocupa. M'explicaré. Hi ha estadístiques que diuen que a 1990 els nord-americans varen consultar un 10% més als que fan de xamans o practiquen certes "medicines alternatives" que als metges de medicina general.

-Bé, però, la gent és lliure per elegir el seu hipotètic remei, o manca informació científica?

-No neg que la gent pugui anar allà on vulgui a cercar el que trobi més convenient. Però també convendria que no s'afavorissin cert tipus d'errors. Crec que en nom de la llibertat d'expressió no ens hauríem de carregar la llibertat de pensament.

JOC I LUDOPATIES

-Els pedagogs solen dir que el joc és molt important per al desenvolupament dels infants.

-Jo francament no en sé molt d'aquestes coses. I no m'agrada parlar del que no conec. Supòs que s'ho passen bé.

-Quan les coses lúdiques es converteix en una ludopatia, supòs que ja entra més en la seva especialitat.

-Sí. El que puc dir és que els ludòpates no inverteixen el temps lliure a jugar. El problema és més complicat. El joc es converteix en l'eix de la seva vida i no crec que se sentin feliços ni contents quan juguen. És una altra cosa i, és clar que la psiquiatria els pot ajudar.

-Vostè ha tret el tema. Què és la felicitat?

-Un metge anglès, anomenat Bentall va proposar classificar la felicitat com un trastorn psiquiàtric. Argumentava que estadísticament és anormal, està associada amb anormalitats cognitives i reflecteix un funcionament anormal del sistema nerviós, per la qual cosa pot predisposar a conductes perilloses com excessiu consum d'alcohol o de menjar. O sigui, venia a dir que és una conducta de risc per a la supervivència. Sàtires a part, no hi ha definicions científiques de la felicitat i jo no m'atreveixo a definir-la. De totes maneres crec que s'apropa més a tenir gust que a tenir coses. El desig humà no té objectes que el puguin satisfer de manera completa.

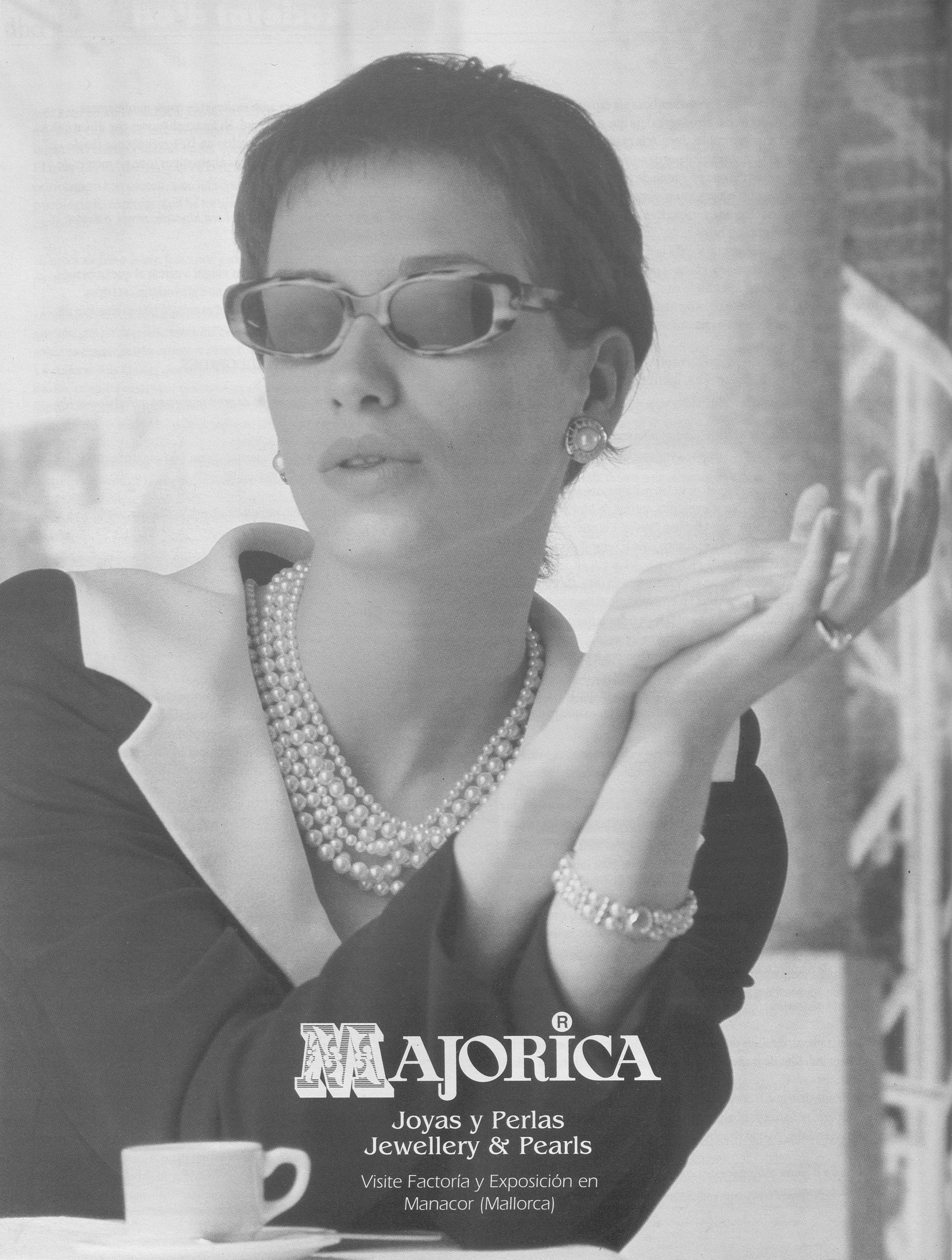
-Jo tampoc no em referia a una felicitat eterna o per a tota la vida. No n'hi poden haver de transitòries?

-Sí. No ho neg. En qualsevol cas és una petita transició entre dos malestars.

POLÍTIQUES CULTURALS

-Per omplir i en teoria "enriquir" el temps lliure dels ciutadans, les institucions públiques duen endavant polítiques culturals.

-Sí. De fet ara, les institucions públiques i privades, i els ciutadans en general, inverteixen més doblers en les manifestacions artístiques que en les esportives. No sé si ha augmentat l'assistència als espectacles en funció de la política cultural de tapar l'avorriments de la gent, si alguns d'aquests actes s'han convertit en llocs de reunió com abans ho podien ser les tertúlies entre persones, no les radiofòniques. Tal volta s'hauria de

MAJORICA[®]

Joyas y Perlas
Jewellery & Pearls

Visite Factoría y Exposición en
Manacor (Mallorca)

tornar al clàssic elogi de la mandra o la peresa, poder quedar a la pròpia casa sense haver de fer res.

-La gent sempre té ganes de saber què fan els altres. Vostè sap quina diferència hi ha entre curiositat i xafarderia?

-Els límits entre curiositat i xafarderia no són molt precisos. A vegades sembla com si la curiositat fos una cosa que mou muntanyes i la xafarderia una altra que sols correspon als lectors d'*Hola* o espectadors de certs programes de televisió, que com que no viuen la seva pròpia vida, s'han d'entretenir amb la vida dels altres. Però, ben pensat, hi ha la mateixa xafarderia entre porteres o cambrers que entre advocats, metges o periodistes.

Quan els éssers humans tenen cobertes les seves necessitats fisiològiques, accedeixen a la curiositat per les coses, després vénen les creences, la següent passa és la necessitat d'esser estimats i sols finalment, l'autonomia per decidir què volen fer amb la seva vida i el seu temps. A vegades, però, hi ha curtcircuits i no se segueix aquesta seqüència. De totes maneres, sempre és complicat que la gent s'arribi a sentir còmoda amb els altres i amb si mateixa.

-Això que es diu xafarderia, a vegades es complica molt quan es volen cercar explicacions, motivacions o justificacions per tot el que fan els altres. Com ho veu un especialista en la ment humana?

-Tot això no té res a veure amb la meua feina. Jo crec que la psiquiatria s'ha de preocupar dels malalts psiquiàtrics i que la psicologia és especialment interessant quant que amplia els enigmes que es voldrien resoldre. Però, a vegades o sovint, no importa saber massa coses. No crec que sigui necessari haver de furgar darrere cada acte, paraula o comportament de les persones i haver de cercar sempre justificacions amagades o fosques per a les conductes de les persones. Tal vegada, tot el que no es pot veure d'entrada és fals. I, a més a més, els enigmes o el que no es veu o no se sap del tot i planteja més interrogants té un cert interès.

AFECCIONS PARTICULARS

-Ja veig que no té remeis màgics o universals per a l'avorriment o el temps lliure de les persones, però, en concret, quines són les seves afeccions?

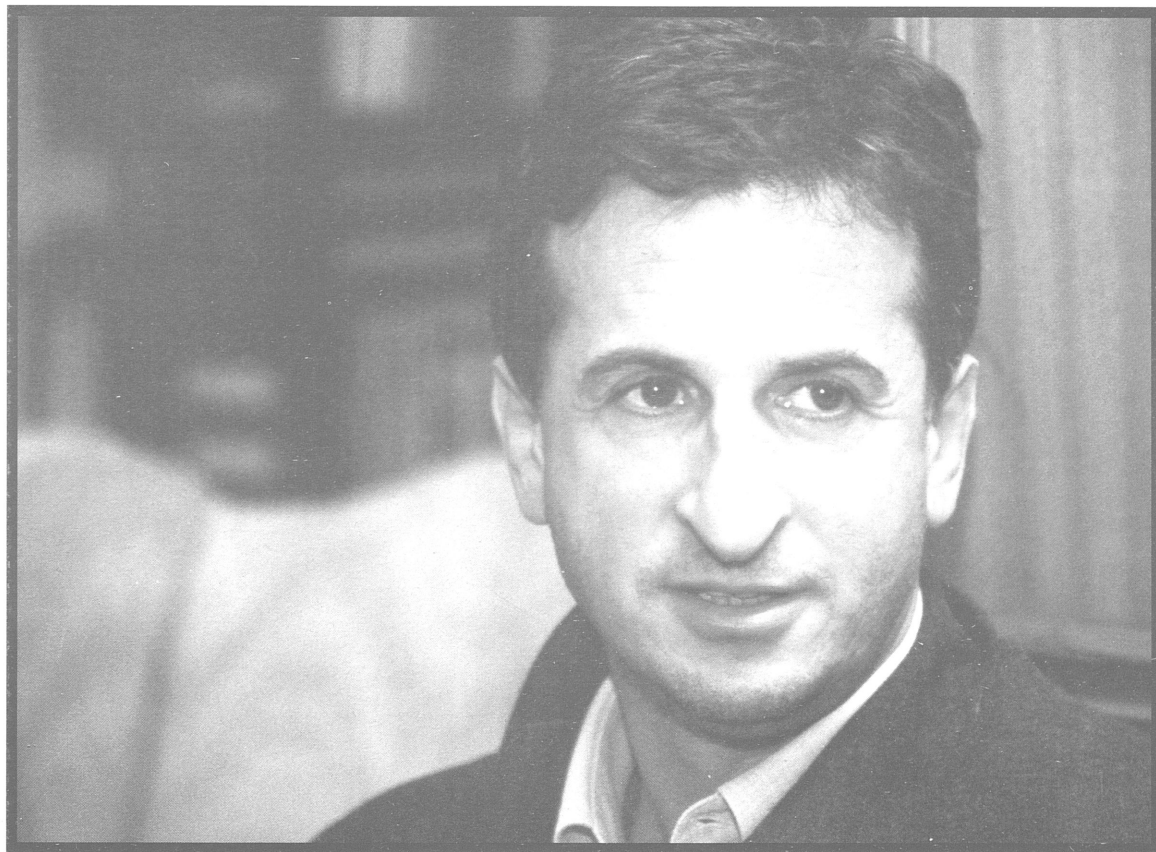

Foto: Joana M. Roque.

-Jo som una persona dispersa. M'agrada espipellar-ne un grapat. Així i tot, les meves afeccions més fixes són llegir, conversar i jugar a futbol, coses molt elementals i simples.

-Quines són les seves lectures actuals i no em referesc a títols, sinó a temes?

-Si he de triar, sobre tot llibres de memòries, certs temes d'investigació, aforismes i relats curts. Darrerament llegesc poca novel·la. Ja no m'interessa tant com a la meua primera joventut, quan ens meravellaven les novel·les de Stendhal. També llegesc els diaris locals d'una manera selectiva i *El País*.

-El futbol, fins fa relativament poc temps semblava una activitat "per a persones amb poques inquietuds intel·lectuals", com deien els pedants.

-Un doi.

-Però, per quins motius li agrada tant?

-Per molts. Pens que és una de les coses que té menys aprenentatge. La seva complicació de moviments, els components d'improvisació, atenció, intuïció, estratègia, etcètera, em pareix inexplicable i, a la vegada, fascinant com a joc. M'agrada mirar-lo per la televisió o en el camp, però encara m'agrada més jugar-hi, encara que no en sàpiga. Quan érem petits gairebé tots volíem ser jugadors del Barça, però com que no hi vàrem poder arribar, ens vàrem haver de dedicar a coses més poc rendibles.

Mallorca com a parc temàtic

Entrevista a Francesc Sastre i Inmaculada Benito

per Sebastià Verd

La idea pot sorprendre: Mallorca convertida en un gran parc temàtic, una disneylandia que abasti tota la geografia insular.

A més d'un pot produir-li calfreds. Però tal com la plantegen els entrevistats sembla lògica. Són professors de turisme i, per tant, gaudeixen del privilegi de poder observar la realitat turística a través d'un prisma científic, és a dir, sense les urgències i les improvisacions que tant de mal han fet al model turístic de les Illes. A Francesc Sastre i Inmaculada Benito els agradaria que les transformacions d'aquest model, que sens dubte arribaran empeses pels canvis de la demanda,

fossin fruit de la racionalitat i no de l'especulació, que Mallorca -en definitiva- no desaprofita els seus recursos amb grans obres faraòniques sinó que els dedicàs a construir una estratègia comuna. Difícil tasca, sens dubte, en una terra on tradicionalment regna l'individualisme.

L'entrevista té lloc a l'Escola de Turisme i Hoteleria de la Universitat. Un centre de formació que, endemés, pretén ser un revulsiu per a una societat que ha fet del turisme no només una activitat, sinó una forma de vida. Tal volta el que fa falta sigui donar un sentit a aquesta vida.

-Vostès han fet un estudi sobre els parcs temàtics i la seva possible instal·lació a nuclis turístics consolidats, com és el cas de les Illes. En primer lloc els voldria demanar quines possibilitats té Mallorca de poder acollir un parc temàtic? I, en segon, voldria saber si li convé.

-F. Sastre: Anem per parts. D'entrada cal posar-nos d'acord sobre el significat de les paraules. Així, quan parlem de parc temàtic ens referim a un complex dedicat a l'oci i, per oci, alhora, entenen un concepte cada vegada més ampli en el qual hi caben moltes activitats, des de casinos, per posar un exemple, a una bona restauració. Parcs temàtics n'hi ha de molts d'estils, però quasi tots ells són una barreja d'activitats directament relacionades amb l'oci, oci entès en aquest sentit ample, encara que l'eix central siguin l'oci familiar i les atraccions, com és el cas d'Eurodisney o Port Aventura. En qualsevol cas, però, per estudiar els parcs s'ha fet una divisió

entre el que són megaparc, aquells que reben més de deu milions de turistes a l'any, i els parcs mitjans, que se situen entre el milió i els tres milions de visitants, tipus Port Aventura o la Isla Mágica de Sevilla. Lògicament, tant si parlem d'un tipus com de l'altre, hem de pensar que Mallorca ja no disposa d'una capacitat de càrrega suficient, ni tampoc d'espai, per acollir un projecte d'aquestes dimensions. En conseqüència, segons la nostra tesi el que és recomanable no seria plantejar la construcció d'un parc temàtic, sinó entendre que Mallorca pot ser un parc temàtic en el seu conjunt, de manera que diverses activitats se sumin i al final puguin donar la idea que ens trobam a un parc temàtic.

-I. Benito: La idea que tenim d'un parc temàtic s'associa, normalment, a l'oci familiar. Això és bo, perquè el turisme familiar és un segment del mercat que interessa a les Illes, però pot ampliar-se i incloure l'oci cultural o l'oci nocturn, o la pràctica d'esports i, fins i tot, les compres, enteses com una fórmula per ocupar el temps lliure. Deim això perquè Mallorca té aquestes possibilitats. Ara per ara la idea de Mallorca és la d'una zona de sol i platja i amb aquesta imatge la desestacionalització és impossible. No podem fer un parc temàtic clàssic per les raons que ha dit Francesc, però sí podem desenvolupar un producte polivalent al voltant d'una mateixa idea, d'un mateix concepte temàtic. Una idea que nosaltres creim que s'hauria de centrar entorn de l'illa, de la seva gent i del seu entorn mediterrani. I a partir d'aquí convertir aquesta idea en una oferta lúdica, de manera que el visitant, a més de gaudir de la platja, tendria al seu abast moltes altres possibilitats de lleure.

COORDINAR L'OFERTA COMPLEMENTÀRIA

-Aquestes possibilitats, no existeixen actualment?

-I. Benito: Sí, potser sí, ja hi ha una ampla oferta complementària, tant pel que fa a la restauració com al comerç, i també comença a haver-hi una

Francesc Sastre és el director de l'Escola de Turisme i d'Hoteleria de la Universitat de les Illes Balears i el Govern balear. Té quaranta-cinc anys. Llicenciat en econòmiques, és professor titular d'economia aplicada i expert en economia turística. És, també, el coordinar d'Hispalink, l'informe de perspectiva econòmica que periòdicament fan les universitats espanyoles amb el Consell de Cambres de Comerç.

Inmaculada Benito va néixer a Salamanca fa trenta anys. Va venir a Mallorca per primera vegada fa set anys per fer estudis de turisme. Un cop diplomada passà a formar part del cos acadèmic de l'Escola, d'on és professora d'empreses d'oci. Com a dada curiosa cal dir que parla correctament el català.

oferta relacionada amb el senderisme o amb els esports, com és el cicloturisme. Però, sens dubte, ens trobam davant una oferta molt homogènia, centrada encara entorn de la indústria hotelera i de les vacances al sol. Els turistes vénen a les Illes per això: per prendre el sol. I per subsistir o més ben dit per cercar vies alternatives a aquest mercat cal ser més imaginatius, és a dir, cal innovar...

-F. Sastre: Li posaré un exemple que segurament servirà per explicar allò que volem dir: l'èxit de Port Aventura capgirà radicalment quan la seva imatge comercial exterior es lligà amb Barcelona. Mentre la promoció el relacionà amb Salou, el nombre de visitants va ser discret si el comparem amb les expectatives que s'havien creat. En canvi quan la publicitat, i les agències de viatges, començaren a plantejar el parc com un atractiu complementari de Barcelona, o si vol al revés, és a dir, Barcelona com una extensió de Port Aventura, la cosa funcionà tal com s'havia previst inicialment i tothom hi ha guanyat, fins i tot Salou, a pesar d'haver perdut protagonisme. És el mateix que passa a París amb Disney. I això és el que s'hauria de fer a Mallorca. La imatge que pot vendre és, precisament, Mallorca, que és una imatge molt coneguda, però que s'ha d'envoltar de continguts. M'explic: una illa com la nostra ofereix moltes possibilitats d'oci familiar, però en lloc de concentrar-les en un sol espai pot desenvolupar-les al llarg i ample de la seva geografia. Una batalla de pirates es pot fer en una platja en lloc de a un llac artificial, com a Disneylandia. Una excursió per la muntanya, pot ser una aventura inoblidable. I, endemés, en la idea de parc es pot integrar tota l'oferta complementària ja existent: es poden fer, per exemple, xarxes de restaurants especialitzats en gastronomia mediterrània. L'únic problema és d'interconnexió, de com comercialitzar el conjunt...

MALLORCA, RECLAM PER AL TURISME FAMILIAR

-Parlam de turisme familiar? Hi ha demanda suficient per pensar que Mallorca és atractiva per al turisme que habitualment visita els parcs temàtics?

-F. Sastre: Sí que n'hi ha. La demanda d'oci s'ha incrementat molt. L'oci familiar és una fórmula que té molt d'èxit i que, a més a més, si ens referim als parcs temàtics registra un alt índex de repetició: hi ha molts d'addictes a aquest tipus de turisme que van d'un parc a l'altre i cerquen les novetats. És com els camps de golf. Als golfistes els agrada canviar d'escenari. Per això se sol dir que entre els parcs temàtics no hi ha competència, sinó que uns serveixen per atreure visitants cap als altres. A Espanya en aquests moments hi deu haver prop de quaranta projectes, dels quals pot ser que no se'n facin més de cinc o sis. Mallorca podria ben be formar part d'aquesta xarxa si s'aconsegueix integrar l'oferta ja existent i crear-ne de nova, la qual cosa exigirà ser molt imaginatius. De fet el turisme familiar, de vacances, és una oferta que ja està molt consolidada a ca nostra.

NEGOCIS D'OCI, EN MARXA

-Hi ha en aquests moments moltes iniciatives: es parla d'un gran parc d'atraccions, fins i tot el Parlament és a punt de legislar sobre com fer-lo possible. I també d'un complex d'oci a Marratxí, o de transformar el Moll Vell de Palma...es compren i venen parcs aquàtics...

-F. Sastre: Però això, com vostè diu, són complexos d'oci, no parcs temàtics. És a dir, negocis dirigits als turistes que ja vénen a Mallorca i que quan són aquí es troben amb una oferta ics...o bé dirigida també a la població resident. La nostra idea no va per aquí... En tot cas, però, és ben curiós el que passa amb aquesta nova oferta d'oci que va més enllà del simple negoci del lleure amb la inclusió d'una important oferta comercial. Dic que és curiós perquè abans eren els centres comercials els que es complementaven amb una oferta d'entreteniment, mentre que ara, des de fa dos o tres anys, s'ha descobert que és més rendible invertir els termes. La demanda es dirigeix cap a l'oferta d'oci, mentre que el comerç s'hi instal·la com a complement, és a dir, d'una manera oportunista.

-L'altre dia vaig llegir a un diari de Palma el resum d'una conferència sobre urbanisme i el conferenciant deia que si continuem el procés actual de terciarització, les ciutats podrien convertir-se en parcs temàtics i que, fins i tot, ens podrien fer pagar per entrar-hi.

-I. Benito: De fet, ja pagam, sinó, no podem aparcar. Home!, no cal exagerar... però aquesta idea de parc temàtic, que en el context de la seva pregunta sembla negativa, és la idea que nosaltres defensam. Al cap i a la fi, el despoblament de Palma durant els caps de setmana no deixa de ser un inconvenient per a una bona estructuració del territori insular, ja que Palma podria ser escenari de moltes activitats lúdiques i s'evitaria l'èxode de població i l'ocupació de més territori... A Girona, segons ens han contat, han dissenyat uns recorreguts per la ciutat durant els quals es conten les llegendes de la ciutat en els mateixos escenaris on s'ubiquen els relats. Palma permetria desenvolupar projectes com aquest, adreçats als turistes i molts d'altres que ara no em vénen al cap, però que caldria desenvolupar i que podrien ser compartits tant pels visitants com pels palmesans.

-Unes justes medievals en el Born, per exemple...

-F. Sastre: No... bé... ja, ja...! Això és una altra cosa.

-Sí, ja sé que és una altra cosa, però m'agradaria saber les seves opinions, al marge de qualsevol connotació política sobre si les justes varen ser oportunes o no per commemorar el devuitè aniversari de l'Autonomia.

-F. Sastre: Al marge de connotacions polítiques, bé... El fet d'organitzar unes festes un determinat dia de l'any no es pot vendre com a un producte per a l'oci turístic, que preferiblement ha de ser una oferta de tot l'any. En tot cas, es podria comercialitzar no com a oci sinó com a esdeveniment, és a dir, com a "turisme d'esdeveniment", que és el que passa a Siena, per exemple. Si es pogués consolidar així, doncs molt bé. Qualsevol cosa que ajudi a diversificar i, sobretot, a desestacionalitzar el turisme, ha de ser ben rebuda, sobretot, i amb això no entro a considerar si la festa medieval es va escenificar bé o no, si el que es vol vendre és història, cultura... Seria un bon segell per a la idea d'un parc temàtic global, tal com nosaltres la veim. El que passa és que no hi ha plantejaments globals. Aquí tothom, tant les institucions com els particulars, van per lliure, cadascú pel seu costat.

-I. Benito: És el que li dèiem abans. Un parc temàtic clàssic es desenvolupa entorn d'una idea, o d'una atracció principal. En el cas dels Disney és, precisament, la cultura Disney... és a dir, el món que es representa a través dels personatges creats per Walt Disney i els seus col·laboradors. Llavors, a partir d'aquesta idea principal es desenvolupen les idees complementàries. En el nostre cas, és clar que la idea principal s'ha de centrar en Mallorca, com a imatge central, des de la qual han de sortir la resta d'idees. La imatge de Mallorca, si més no com a producte turístic, està prou consolidada al mercat, però fins ara totes les propostes d'oci de nova creació es fan aïlladament, sense una cultura definida.

LA CULTURA DE MALLORCA AL SERVEI DEL TURISME

-Vostès perdonin, però no acab d'entendre què em diuen. Quina és la cultura o la idea de Mallorca que pot servir d'eix a un parc temàtic global? Entenc què és la cultura Disney, però, dissortadament, no sé de quina cultura mallorquina em parlen... Per ventura creuen que reforçar les senyes d'identitat mallorquines, la defensa de la nostra llengua, del nostre patrimoni cultural o del medi ambient... serviria els seus bons propòsits?

-I. Benito: No pretenia anar tan enfora, tot i que la potenciació de les senyes d'identitat de Mallorca i la preservació del seu entorn no només no fan nosa, sinó que poden contribuir a donar aquest segell d'unitat. Sense, evidentment, comparar una cosa amb l'altra, quan parlem de cultura Disney tenim la imatge del castell, com a representació gràfica d'un món fantàstic

que podem visitar. Podem anar al castell i també a tots els altres escenaris que ens proposen. En canvi, a Mallorca, es venen entrades per anar a veure el Comte Mal o per fer una excursió en un submarí, per anar a Marineland amb els nins o per veure una possessió i anar a una platja. Tot per separat, quan segurament hi hauria un altre sistema de venda a través d'una oferta més globalitzada.

-F. Sastre: Una cosa va lligada a l'altra. El turisme és una cadena de producció en la qual els hotels només són un engranatge. I a Mallorca sembla que el canvi de tendències de l'oci encara no han arribat. Venem les mateixes coses que fa vint anys: platja, sol, discoteques, el banyar 6, sense tenir en compte que a aquesta cadena de producció s'ha d'incloure l'entorn. Un entorn social i cultural favorable ajuda moltíssim. La societat mallorquina no pot viure d'esquena al turisme.

-Per què diu això? No estam ja prou mesclats amb el turisme?

-F. Sastre: El turisme és en crisi, en un procés de profunda transformació, i això fa que no hi pugui haver dos mons diferents a Mallorca. S'ha afirmat, reiteradament, que la crisi de la indústria turística, del turisme com el nostre, que s'inicià a mitjans de la dècada dels cinquanta amb el desenvolupament de l'aviació comercial, va començar a mostrar signes de maduresa devers els anys vuitanta. Durant la fase d'expansió era evident que el turisme de masses propiciava un consum vacacional al marge de les normes, la cultura i l'entorn dels països destinataris. L'element bàsic d'aquest model va ser la sobreutilització d'un entorn mediambiental molt fràgil i que, com s'ha patit a les Illes, ha afectat greument tant els condicionants físics del territori com la cultura dels seus habitants. En general, el món s'ha entemut d'aquestes circumstàncies i n'ha propiciat el canvi. Els gustos del turisme han baratat. El turisme està modificant les pautes de comportament, quant a les motivacions dels viatges i a les formes de viatjar. Això fa que la societat receptora s'hagi d'implicar més, encara que sense renunciar a la seva forma de ser.

-Com a professors de l'Escola de Turisme que es relacionen amb la gent jove, creuen que les noves generacions assimilen aquest canvi?

-I. Benito: Sí, jo crec que sí... almenys pel que fa a algunes qüestions que em semblen transcendents. Per exemple, és evident que els joves cada vegada tenen més consciència ecològica i que això, al marge de la utilització que fan del seu temps d'oci, afavorirà l'aplicació de polítiques sostenibles que són imprescindibles per transformar el model turístic. Perquè en aquests temps que corren, quan parlem de turisme i de noves ofertes hem de parlar, necessàriament, de projectes que no consumeixin més territori.

UN GRAN PARC D'ATRACCIONS NO ÉS NECESSARI

-Abans ens hem referit a la possibilitat de construir un gran parc d'atraccions. És necessari?

-F. Sastre: Necessari, no... Tal volta pugui ésser un bon negoci com a complement de l'oferta ja existent, però mai no pot ésser l'eix de l'estratègia turística. La idea no és fer projectes de gran envergadura que impliquin una enorme infraestructura i l'ocupació de molt d'espai, sinó d'ésser

innovadors. L'oportunitat d'un parc d'atraccions dependrà no de la seva extensió sinó del contingut. Alguns parc temàtics s'han especialitzat, per exemple, en la utilització de les noves tecnologies, perquè el futur ven. Però això no és cap passaport de per vida, sinó que s'ha d'innovar contínuament per satisfer els canvis de demanda. L'aplicació de les noves tecnologies a l'entreteniment també passaran de moda. Per tant, allò que ens interessa no són grans projectes sinó una estructura prou àgil com per seguir de prop el dinamisme del mercat. En aquest sentit, tal volta siguin preferibles molts de petits projectes, que siguin molt atractius, que no un projecte mastodòntic que, per si mateix, no ofereix cap garantia.

L'ESCOLA DE TURISME I ELS CONGRESSOS

-A l'Escola de Turisme hi ha una assignatura que es diu empreses d'oci, de la qual Inmaculada n'és la professora. Supòs que aquests processos se segueixen molt de prop.

-I. Benito: Sí, és clar. L'assignatura té un format modular. En primer lloc un mòdul general sobre l'oci, sobre el que entenem per oci, la seva evolució i la demanda. Després diferents mòduls sobre, precisament, els parcs temàtics, els casinos, les empreses de serveis d'àpats, les empreses turístiques en el medi rural, no l'agroturisme sinó el que se sols dir turisme actiu, i també sobre turisme cultural i esportiu. I, finalment, s'inclou una visió multidisciplinària sobre estratègies relacionades amb la propietat, el màrqueting, la comercialització...

-F. Sastre: És una assignatura molt interessant, per allò que li deia abans, per les cadenes de producció. Un hotel de cinc estrelles, per molt luxós que sigui serà un hotel dolent si el seu entorn és dolent. I això és el que nosaltres volem cuidar, l'entorn... i no només l'entorn físic sinó el de l'oferta complementària, que a les Illes té moltíssimes possibilitats encara no explotades. A l'escola volem donar una visió diferent de la del turisme tradicional. Certament, a les Balears tenim quatre-centes mil places hoteleres i és evident, per tant, que la major part dels nostres alumnes aniran a fer feina a aquest sector, però han de saber que hi ha més coses que, endemés, són interdependents. Però passa que els hotels, a diferència d'altres negocis turístics, s'han hagut de modernitzar, perquè si no són hotels de qualitat, ja no venen. Ara el que fa falta és que també cuidem totes les altres coses...

-I. Benito: Tot això, per exemple, està molt relacionat amb el tema dels

congressos. Per què van els congressos a Barcelona o a Madrid i no vénen a Mallorca? És indubtable que Mallorca podria acollir molta més activitat de congressos i convencions, però si no ho fa no és perquè no tenguí cap macrocentre de reunions, com alguns pretenen, sinó perquè l'entorn no és el més adequat o, tal volta, perquè no s'ha sabut vendre bé. És cert que no tenim instal·lacions per acollir grans convencions i que per a això podria fer falta un centre de congressos, però no ens enganem: les grans concentracions són mínimes i, en canvi, proliferen les reunions de tipus mitjà. El problema és que els congressistes poden no saber què fer després de les reunions. Barcelona o Madrid tenen una oferta d'oci, de restaurants, museus, sales d'exposició, espectacles... que és prou atractiva i aquí, en canvi... potser la tinguem, perquè hi ha de tot i es pot fer una oferta global prou atractiva, però no la sabem explotar. L'oferta cultural de Mallorca està poc explotada.

-Això que diu em fa pensar que a Mallorca no tenim cap gran pinacoteca, però sí nombrosos museus i institucions culturals, entre les quals la Fundació Pilar i Joan Miró, així com moltes sales d'exposició privada que, tot plegat, constitueixen una oferta ben interessant.

-I. Benito: I tant que ho és! Però no la sabem vendre. Segurament perquè no hi ha consciència que aquesta Mallorca culta pugui interessar als turistes. Potser perquè aquests turistes formen part d'un segment del mercat que no s'interessa per l'art, o per la música, però els gusts canvien i, de cada vegada més, les persones que viatgen exigeixen alguna cosa més que sol i platja. De fet a les Balears ja hi ha un públic nombrós que assisteix als concerts o que segueix els itineraris culturals. I tota aquesta oferta és al nostre abast, sense necessitat de fer grans inversions, que és el que s'hauria de fer si es volgués fer un parc temàtic. I endemés un parc temàtic només es visita un dia o dos, mentre que Mallorca ofereix possibilitats per fer visites durant molts de dies.

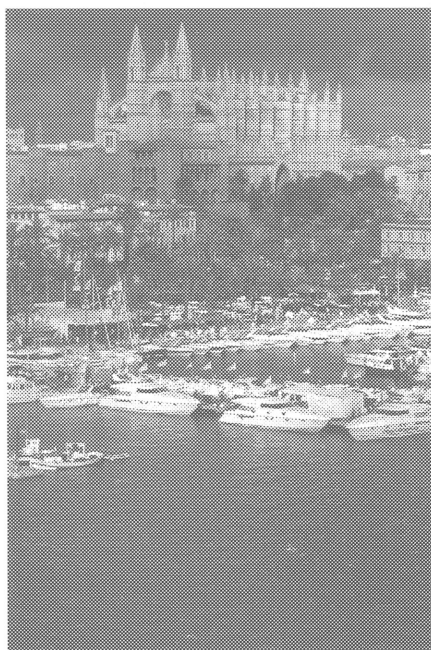
-Bé, abans havia introduït l'Escola de Turisme com a tema de l'entrevista. L'escola pot influir en el futur a través de la formació, però quin és el seu paper en relació al present? Una indústria farmacèutica dedica part de la seva activitat a la recerca en laboratori. Passa això en el turisme?

-F. Sastre: La peça clau del turisme és la informació. Saber a temps com estan els mercats i quins són els canvis de la demanda, per així poder adaptar l'oferta. Per això és important un Centre de Recerca, per estudiar allò que es fa a altres bandes i que es pot importar o per poder innovar. Ara mateix hi ha una qüestió molt important que és conèixer de quina manera afectaran les noves tecnologies de la comunicació a les empreses turístiques. I també, el que dèiem abans: com canviar la imatge de destinació turística per destinació d'oci. El turisme viu un procés de canvi radical que, sens dubte, es radicalitzarà en els pròxims deu anys. Per això és necessari que tota la societat s'impliqui en aquest procés. Fins ara la idea que tenim del turisme és més aviat de tipus empresarial, quan és una qüestió que afecta tots els estaments socials. L'escola pot servir aquest objectiu, com també el Centre d'Investigació i Tecnologies Turístiques que han creat el Govern i la Universitat.

-Creu que aquest centre jugarà el paper que se n'espera?

-F. Sastre: Pens que el Centre d'Investigació i Tecnologies Turístiques serà un bon instrument si es gestiona d'acord amb el seu objectiu, que és aportar idees per desenvolupar a les Illes. Avui matí, com vostè sap, hem tengut a l'escola el ministre d'Indústria, Josep Piqué, que ha fet una conferència, en la qual ha parlat d'"I + D" i ha dit que a Espanya, fins ara, s'havia fet molta I i poc D, és a dir s'havia fet investigació però molt poca d'aquesta investigació s'havia aplicat al desenvolupament. Nosaltres, les Illes Balears, necessitem idees innovadores en el turisme perquè d'aquí a pocs anys ja no podrem competir en preus, de fet ja no hi podem competir, sinó només en

Del 24 d'abril al 3 de maig

- 4.500 m² d'exposició a terra
- 20.000 m² d'exposició en instal·lacions flotants
- 350 expositors
- 2.000 marques representades

MOLL VELL
Palma de Mallorca

Horari: de les 10 a les 20h

Informació a Internet:
<http://www.absoluteyachting.com/balnau/98>

Vine a la Fira,
hi tens molt
a veure

GOVERN BALEAR

FIRES
I CONGRESSOS
de BALEARS S.A.

Venda d'entrades les 24 hores

Ports de Balears

GRUPO
IBERIA

INSTITUT
Balear
DE PROMOCIO DEL TURISME

qualitat i, també, amb un producte diferent. La diferència del nostre producte és el que, en definitiva, ens avalarà el futur, sempre i quan aquesta diferència tenguí demanda, perquè lògicament seria de folls oferir una cosa que ningú no demana. En aquest sentit, per tant, tots els esforços mai no seran suficients. Sembla clar que el Centre Tecnològic ha de jugar un paper important i que malament ens aniria si no fos així.

-El veig una mica recelós...

-F. Sastre: No, no és això. És que l'envergadura del projecte m'imposa molt de respecte. El Centre ens pot obrir moltes portes, però també hem de ser conscients que podem crear una gran estructura amb els peus de fang. D'alguna manera és el mateix que ens podria passar amb l'Escola. No podem oblidar que formam part de la Universitat i que una part de la feina d'aquesta és invertir ara per recollir a llarg termini, però tampoc no podem ignorar que hem de donar una resposta immediata a les necessitats de la societat, la qual cosa ens obliga a estar al dia, tant pel que fa a la formació dels futurs professionals com a la recerca que puguem produir. Hem de tenir en compte que a les Illes molt poques empreses poden fer recerca, perquè no podem esperar per obtenir-ne els beneficis. Tant l'Escola com el Centre serveixen aquest interès i, per això,

cultural. En definitiva, desenvolupar-nos tot el que sigui possible, però amb els peus a terra. Tenir seny, però amb imaginació.

em sembla d'allò més oportú que la Universitat i l'Escola estiguin integrats dins d'aquest Centre Tecnològic perquè així ens podem ajudar mútuament.

-Entesos, però... abans de donar per acabada aquesta entrevista, m'agradaria insistir una cop més en la seva idea de convertir Mallorca en l'eix central d'una oferta temàtica. Quin hauria de ser el fil conductor?

-I. Benito: Bé... no s'amoïni, aquesta és una qüestió que no podem decidir cap de nosaltres. Una idea podria ser presentar Mallorca com a una illa mediterrània, com a resum de la història mediterrània... No ho sé, això s'ha de veure, s'han de fer els estudis per demostrar la seva rendibilitat. Només és una idea.

-F. Sastre: Res més que això... L'única cosa certa és que el turisme es transforma a gran velocitat. El turisme creix, però cada dia és més actiu, vol gaudir de més coses. I aquesta és, precisament, la gran oportunitat que tenim nosaltres. Una oportunitat per integrar el turisme a la societat i aquesta al turisme, sense renunciar a cap senya d'identitat i tot conservant el nostre patrimoni natural i

El Parlament balear tramita una llei de centres recreatius turístics

Des de fa prop d'un any el Parlament balear té en tràmit una proposició de llei, presentada per Unió Mallorquina, sobre centres recreatius turístics, l'objectiu de la qual és "donar suport especial a les noves modalitats que ofereix el mercat de l'oci", tot racionalitzant les inversions que en aquest sentit es puguin fer per obtenir efectes socials beneficiosos i contribuir a acreditar la imatge turística de les Illes". En aquest sentit la proposició dona per fet que hi ha grups econòmics interessats a incrementar l'oferta d'oci de Mallorca amb un gran parc d'atraccions, però que aquest fet requereix que s'hi vagi molt en compte.

Per tant, en l'exposició de motius de la proposició de llei es diu que "caldrà tenir en compte les inversions que puguin

considerar-se d'interès turístic i social, per a l'increment del nivell ocupacional de l'oferta turística existent, la creació de llocs de treball, la potenciació internacional del sector i la millora de la seva qualitat per a la perllongació de la temporada en incorporar activitats recreatives i esportives que no depenen exclusivament del període de turisme originat per la demanda de sol i platja".

Segons la proposició, convé "establir mesures de cautela per tal de garantir la viabilitat i d'evitar un ús inadequat de les iniciatives quan no s'orientin estrictament a aconseguir la seva implantació, especialment pel fet de la forta selectivitat que hi ha en aquest camp i que podria tenir, en cas de fracàs, efectes greus". Així, per tant, l'article primer de la possible llei diu que el seu objecte és orde-

nar la creació de centres recreatius turístics a zones previstes per a aquesta activitat i regular-ne els beneficis dels quals podran gaudir.

Segons la proposició, la inversió mínima per fer un centre recreatiu ha de ser de vint mil milions de pessetes, dels quals quinze mil milions han de correspondre "al parc temàtic d'atraccions". La superfície mínima ha de ser de 200 hectàrees i les instal·lacions han de comptar amb almenys vint atraccions mecàniques i dos locals per a espectacles en l'àmbit del parc. També es disposa que les àrees esportives i els espais lliures no han de ser inferiors al 30% i que com a mínim totes les instal·lacions han de donar feina a 800 persones, de les quals 150 hauran d'esser fixes.

La catedral de la Música

Entrevista a Rafael Ferragut

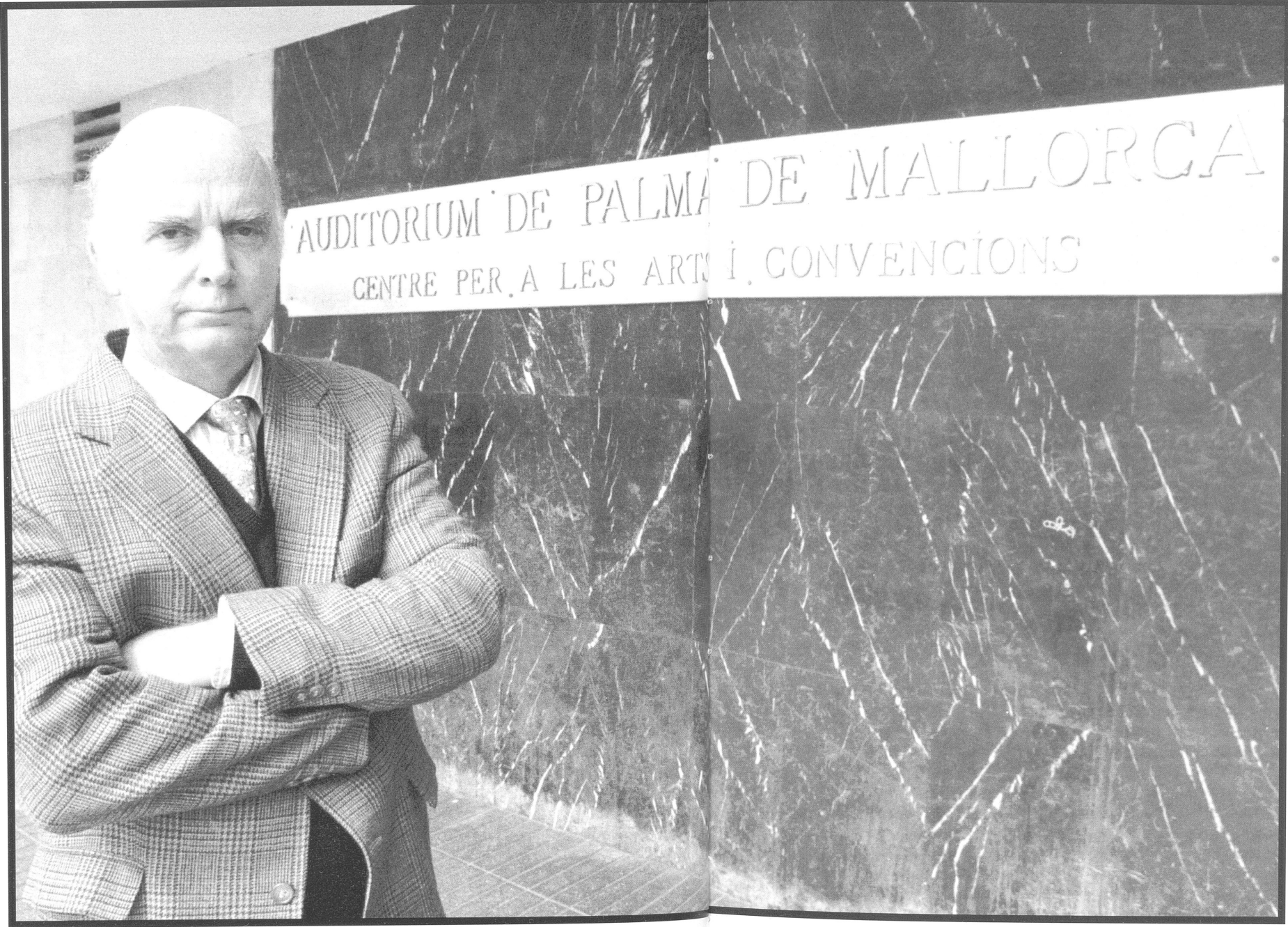
per Maria Ferrer Oliver

Rafael Ferragut estudiava batxillerat quan al seu pare se li va ocórrer un somni: fer a Palma un gran auditorium, el primer d'Espanya, on la música i el so aconseguissin la perfecció. D'això fa ja quasi cinquanta anys, vint-i-nou des que s'aixecà per primer cop el teló de l'Auditori. Rafael Ferragut va esser al capdavant d'aquest somni, amb el seu pare, fins el 1981, en què la mort d'aquest va fer que seguí el camí tot sol. Les millors veus, les millors mans, les millors interpretacions, els millors ballets, han fet de l'Auditori una autèntica catedral dels espectacles en viu, dels quals Mallorca no hagués gaudit sense la seva construcció. Rafael Ferragut reconeix i vol mantenir l'essència artística de l'edifici - l'horroritza pensar que a la Sala Magna es puguin menjar pipes o beure un refresc mentre hi ha un espectacle-, però en el seu balanç fa valer també la seva condició d'economista i diu que el cinema o la televisió fan cada cop més difícil tirar endavant l'empresa familiar.

-Van Morrison va voler repetir a l'Auditori de Palma. A vostè, encara el sorprèn que es parlin meravelles de la seva acústica?

-Jo estic encantat. De fet, l'acústica va ser l'eix fonamental d'aquest edifici, més que res l'acústica. Fins i tot, arquitectònicament, tot es va sacrificar a l'acústica. Al revés, per exemple, del que es va fer al Liceu, a Barcelona, el segle passat, allà tots els elements del teatre es varen sacrificar a raons arquitectòniques i varen aconseguir un monument al Modernisme. Indubtablement, el Palau de la Música és un vertader museu modernista. Però, acústicament, no és bo, no ha estat mai bo. En canvi, a l'Auditori, la preocupació no va ser arquitectònica, va ser acústica. De visibilitat i funcionalitat dins l'escenari.

-Aquesta preocupació, ha donat els resultats esperats?

-Nosaltres érem una família de classe mitjana i havíem d'aconseguir un edifici que funcionàs molt bé. Això ho demostra el fet que d'un dia a l'altre ens podem convertir d'un simple teatre o una simple sala de concerts, en un teatre d'òpera. I això ho feim en vint-i-quatre hores; o sigui, que un dia feim un concert i l'endemà ja feim la temporada d'òpera. I l'endemà tornam a fer teatre. Això són unes condicions molt bones... hi ha molts pocs teatres que tinguin aquesta mobilitat, que per a nosaltres a Mallorca és vital. Potser a una gran ciutat no és tan necessària, perquè es poden permetre tardar més temps en el canvi, o tenir una obra molt més temps. Nosaltres, a Mallorca, estam obligats a fer una programació diversificada. Pràcticament cada setmana feim quatre espectacles diferents; per tant, necessitam un edifici que s'adapti constantment a aquests canvis d'espectacles.

LA FAÇANA DE L'AUDITORIUM

-És una ciència exacta fer que una sala tenguí una bona acústica?

-Hi ha molta llegenda sobre aquest tema. Jo crec que l'acústica és una

ciència bastant exacta, però no totalment. O sigui, que es poden fer uns càlculs molt precisos, però que després els resultats no siguin bons. I al revés, pots fer-ho de manera artesanal i després et surt... Aquest edifici va tardar quinze anys a poder-se dur a terme. No va ser un projecte d'aquests fàcils que en tres mesos es fa i comencem a construir. Es va començar a parlar-ne principis de l'any 50 i no es va construir fins l'any 69. És a dir, varen passar pràcticament quinze anys. En aquests quinze anys, les nostres idees sobre l'acústica varen canviar. Nosaltres teníem la idea inicial: volíem fer una cosa extraordinària acústicament parlant, però no sabíem com. Teníem una sèrie d'idees que, després, estudiant i veient alguns exemples, ens adonàrem que no eren encertades. Jo, personalment, vaig estudiar durant quinze anys acústica. Li posaré un exemple: la façana de l'Auditori, que surt en els pisos més alts sobre el passeig Marítim, hi haurà gent a qui no agradi, encara que el caracteritzen com a un edifici singular. Ja es veu que no és un hotel o un edifici de pisos. Però, la forma de la façana es deu purament a criteris acústics de l'interior de la sala, per aconseguir una bona acústica. Jo sempre faig menció d'una frase d'un dels pianistes més grans que hi ha hagut, Arthur Rubinstein, que va venir a Mallorca cinc vegades. Va insistir a venir cada any fins que va morir. I un dia, amb mon pare, tots dos recolzats damunt el piano, li deia: "Marc, tú tienes un Stradivarius". Es referia a l'acústica de la Sala Gran.

-Què han suposat per a Mallorca quasi trenta anys de funcionament de l'Auditori?

-Per a Mallorca i per a Espanya... Jo crec que aquí a Mallorca ha estat vital, pel que ha proporcionat a la ciutat i a l'illa... Hem de considerar que a Mallorca l'impacte és brutal perquè ha aconseguit ser un teatre que viu d'espectacles en viu, deixant de banda el cinema. Això ho dic perquè a principis de segle, quan va començar el cinema, va suposar el primer atac contra els teatres. L'Auditori ha permès a Mallorca gaudir d'uns espectacles, ballets, concerts, teatre de primeríssima categoria. Hem de tenir en compte, quan parlem de l'Auditori, que en realitat parlem de dues sales. Col·loca Palma, com a ciutat petita que és, una ciutat insignificant amb 300.000 habitants, a Mallorca, amb 700.000 habitants, al nivell de grans ciutats que poden veure tots els espectacles que es fan a Espanya. Si una persona va a Barcelona, tindrà la possibilitat de triar entre sis o set teatres, si va a Madrid, també hi ha vuit teatres en marxa. Aquí no és igual, tenim dos teatres, un és l'Auditori i l'altre és el Principal. Només pot triar entre dues obres, però, a Barcelona una obra dura sis mesos o un any, i aquí dura una setmana. I si vius a Mallorca, veuràs tot el teatre que es fa a

Rafael Ferragut té seixanta-un anys. Va estudiar dret i ciències econòmiques però, sobretot, es va convertir en un expert en acústica quan el seu pare, Marc Ferragut, decidí fer a Palma el primer auditorium d'Espanya. Abans, la família Ferragut s'havia traslladat d'Inca, on tenia una fàbrica de sabates, a Ciutat. La necessitat de finançament per fer realitat el somni de l'Auditori va fer que Marc vengués la fàbrica i, encara així, el projecte va patir molts de problemes de manca de finançament. Rafael Ferragut tenia trenta-tres anys quan, el 3 de setembre de 1969, Herbert Von Karajan i la Filharmònica de Berlín duen a Palma les notes de Beethoven per inaugurar la Sala Gran. Von Karajan encapçala una llista on hi trobam veus com la de Montserrat Caballé, mans com les del pianista Arthur Rubinstein o grans figures del jazz com Ray Charles o Miles Davis. L'Auditori ha estat un escenari obert a totes les tendències artístiques i culturals, des de Julio Iglesias més recentment, fins a Van Morrison. Marc Ferragut morí l'any 1981 i, des de llavors, el seu fill ha estat el director de l'edifici.

Barcelona, tot el teatre que es fa a Madrid, tot el teatre que es fa a València i el que es fa a Mallorca. Nosaltres programam de l'ordre de dos-cents espectacles diferents per any. A vegades es diu "a Mallorca no hi ha teatre". Clar, cada dia només hi ha un teatre o dos que fan feina, però és que cada setmana canvien d'obra, mentre que a Madrid o a Barcelona la mateixa obra es fa durant mesos. O sigui que, una persona que visqui a Mallorca i que vengui a l'Auditori veurà més obres durant l'any de les que podria veure a Barcelona. Fins i tot nosaltres ja feim teatre en anglès. Som dels pocs teatres que a Espanya ho fa.

CARACTERÍSTIQUES ÚNIQUES

-Not en les seves paraules un cert to reivindicatiu, com si pensàs que tots els beneficis que ha dit no han estat reconeguts.

-Bé, a la Península, i nosaltres moltes vegades també som així, només se saben mirar ells mateixos. L'Auditori és, l'any 69, el primer auditori que es construeix. I ja és un auditori amb unes característiques molt especials, que el fan únic. I aquestes característiques ens han permès sobreviure. És la idea d'un centre que ha de servir per a tot. Pensi que aquí, a Mallorca, el nombre d'habitants no és suficient per estar especialitzats en una sola cosa. A l'Auditori se li va afegir un escenari que, pràcticament, no diria que és el més gros d'Espanya, perquè n'hi ha d'altres, però és un dels grossos que hi ha a Espanya. L'Auditori és el primer teatre, per exemple, que té tota la tramoia d'acer, la qual cosa és un element de seguretat molt important, perquè és més difícil que es produeixin els accidents d'incendis. Després, és el primer teatre d'Espanya que utilitza il·luminació d'escenari per tristor. I en tercer lloc, és el primer teatre a Espanya on el comandament del llum i del so es du des del millor lloc.

-Hi havia gent que pensava que les idees del seu pare de construir un auditori a Palma eren una mica arriscades, i fins i tot vostè ha dit que es parlava del projecte com d'una bogeria.

-Quan nosaltres vàrem fer l'Auditori, va ser un impacte tan gros que per aquí varen començar a venir regidors d'altres llocs per conèixer-lo. Perquè era una novetat fins i tot esnob, perquè molta gent no sabia què era un auditori. En realitat, un auditori no és més que un teatre, de quarta generació, si consideram com a primera generació el teatre grecoromà, que va aportar un escenari pla i un pati de butaques completament inclinat però que no es podia cobrir. Després, la segona onada de teatres, que no són pròpiament teatres però se'ls considera així perquè s'hi representaven les obres de Shakespeare i les obres de Calderón de la Barca, són els corals de comèdies, a places públiques o carrers. Després, ja en els segles XVII-XVIII, neixen els teatres que es diuen "a la italiana" o teatres de ferradura. Aquí tenim el Principal i a Barcelona tenen el Liceu, o, a Milà, l'Escala. Són teatres que, per primer cop, es tanquen, però que tenen molts de defectes, no perquè es fessin les coses malament, sinó per la lògica del moment. I amb el que saben no els quedava més remei que fer-los així. La seva visibilitat i l'acústica és bastant deficient, encara que tenen una gran fama. Hi va néixer l'òpera, s'hi va desenvolupar l'òpera i quasi hi ha mort l'òpera. Per tant, històricament, són els teatres que tenen més renom al món. Els auditoris neixen de la necessitat. Ja a mitjans d'aquest segle, la gent està acostumada a anar al cinema i veure la pantalla completa. La gent ja exigeix veure tot l'escenari, i sentir-hi perfectament. I com a conseqüència d'aquest desig, i com a conseqüència també de tenir els materials de construcció, que ens permeten aconseguir-ho, neix la idea de l'auditori, on l'acústica i la visibilitat són perfectes. Si no són perfectes, a totes les butaques, ja no és un auditori.

SUPORT INICIAL

-L'entusiasme del seu pare va trobar la mateixa resposta a l'Ajuntament, a les institucions?

-Sí, perquè la primera vegada que mon pare va parlar amb un batle va ser

amb Joan Massanet, que era un home que tenia... la gent deia que era un poc pagès... però era un home d'una capacitat de feina i unes ganes de canviar la ciutat impressionants, perquè la Palma moderna va anar endavant amb aquest batle. Mon pare havia anat a Londres, havia anat a un concert del Royal Festival Hall, l'any 54, i va enviar una carta a un amic seu que era Andreu Bordoy, un gran empresari de cinemes que hi havia, on li comentava el seu entusiasme per aquesta sala. Quan arribà, va anar a exposar la idea al batle perquè ho trametés a l'Ajuntament, perquè mon pare en principi no és que pensàs fer-lo ell. I el batle li va dir que sí tot d'una. Joan Massanet era una persona llançada, i quan li va explicar tot això va dir: "sí, sí, sí, sí...". L'any 54 ja començava el turisme, i a Palma hi havia tres teatres que eren el Líric, el Balear i el Principal, però eren tres teatres que arrossegaven molts d'anys de decadència i que pràcticament es dedicaven a fer cinema. I quan mon pare li explicà això, de fer un teatre per fer espectacles en viu, Massanet ho aplaudí. Però què va passar? Que després d'un mes, Massanet li va dir que, segons els tècnics municipals, l'edifici costaria 50 milions de pessetes. I el pressupost de l'Ajuntament era de 25 milions... No podien fer-lo.

-Tot i així, el seu pare continuà endavant.

-El batle li va dir a mon pare que continuàs endavant, que ell era una persona apropiada per dur a terme el projecte i que l'Ajuntament l'ajudaria en tot, quan el tengués fet, que tots els espectacles de l'Ajuntament, i tots els esdeveniments patrocinats, llavors pel ministeri de Fraga, s'hi farien. Durant l'època de Massanet no es va fer res, i totes les tramitacions ja es varen continuar amb un altre batle, Máximo Alomar, que també es va dedicar en cos i ànima a l'Auditori. Jo diria que sense el suport de Máximo Alomar, l'Auditori no hagués estat possible. Vàrem tenir molts de problemes, sobretot a Madrid, perquè aquests projectes necessitaven ser aprovats pel Ministeri de Governació, que els va rebutjar quatre o cinc vegades.

EQUIVOCACIONS

-Vostè compartia l'entusiasme del seu pare?

-Bé, jo, llavors, era la consciència de mon pare.

-Potser no ho veia tan clar?

-No, qui ho veia clar era mon pare, jo mai no ho he vist tan clar. Jo no era tan optimista com ell. Mon pare ho veia tot facilíssim, tot havia d'anar beníssim... la gent es bolcaria quan veuria els grans espectacles. Mon pare pensava que l'home, si no anava a aquests espectacles, era perquè no li havien donat l'oportunitat. Però que quan tengués al seu abast l'òpera, grans concerts i tot això es matarien per anar-hi. Desgraciadament no va ser així, les coses com són. I també pensava que si fallava això, si necessitava doblers, per mor de l'ajuda que sempre li varen donar Massanet i Alomar, es creia que tota la resta de batles també serien com ells. També es va equivocar. Per a l'Ajuntament és més important el Teatre Municipal que no l'Auditori. I per al Consell Insular de Mallorca és molt més important el Principal que l'Auditori. Mon pare, quan ja va decidir fer-lo, un dia, es va reunir amb Villalonga, que era president de la Diputació, que aleshores era propietària del Teatre Principal, i amb el batle, i parlant d'aquest tema, va demanar si en un futur les institucions públiques podrien fer un altre teatre i li van dir: "ca home, que va! L'Ajuntament mai no ha tengut un teatre, i si vostè fa l'Auditori, l'Ajuntament mai no es ficarà en aquests teatres. Ja tenim teatre, això és absurd". I de la Diputació, el mateix, que tenien el teatre llogat i no en volien saber res. I ells varen complir la seva paraula. Però, als que han vengut després els va faltar temps per agafar un Principal que era a la darrera època de la seva vida, si tenim en compte que és un teatre fet de fusta, un teatre perillós, i que s'utilitzava com a cinema..., els va faltar temps per posar-lo en marxa i intentar fer tot el que fa l'Auditori. A mon pare li va saber molt de greu quan va passar això.

-Ja hi ha l'Auditori fet. Del 69 fins ara, per quins moments, per quines etapes ha passat?

-Sempre hem estat igual. Perquè en realitat som a la primera etapa. És a dir, hi hauria l'etapa de mon pare, que va morir l'any 81, i l'etapa meua de l'any 81 fins ara. Però en realitat tampoc no és cert, perquè quan s'inaugurà l'Auditori jo tenia trenta-tres anys i mon pare en tenia setanta. Mon pare sempre va ser un home entusiasmada i il·lusionat per aquestes coses... però en realitat, la feina sempre... ell va ser qui ens va donar la força... el motor. Però la feina diària de contractació i totes aquestes coses sempre l'he duta jo, des de fa vint-i-nou anys. Jo, en aquest moment, puc presumir de ser el director de teatre d'Espanya, però no de teatre de companyia, perquè a vegades es confonen les paraules... director de teatre, de l'edifici, amb més experiència, amb més anys d'experiència. Perquè no hi ha ningú, cap director d'Espanya que hi dugui tants d'anys. I ja li dic, l'etapa en aquest sentit és la mateixa. O sigui que no hem canviat, la política és la mateixa, feim el que podem...

EL PÚBLIC

-I quant al públic, ha canviat molt aquests darrers anys?

-Bé, l'Auditori al principi va tenir molts de problemes i no ens va quedar més remei que apel·lar al cinema. I l'Auditori, durant tres o quatre anys, a la Sala Mozart, va fer cinema. Bé, no diríem només cinema... de l'any 70 a l'any 73, a l'Auditori entre les seves feines hi ha el cinema, que tampoc no va anar bé. Perquè el cinema, ens adonàrem, vol una continuïtat. I el que no pots fer és fer una pel·lícula un dia a la setmana, l'endemà fer un concert, després fer teatre i després et queden dos dies i tens una pel·lícula dos dies. Això és impossible. El cinema ha de ser cinema sempre, sense aturar. Perquè la gent està acostumada a dir: "anam al cinema?" I moltes vegades ni tan sols saben quina pel·lícula fan, i diuen: "anem al Multicines", o "anem aquí" o "anem allà". I se'n van al cinema, d'una forma rutinària. I saben que el cinema des de les tres de l'horabaixa fins a les dotze del vespre està en marxa. I nosaltres no podíem fer això, no podíem garantir res. Ni tan sols... les cases, quan ens donaven les pel·lícules, no podíem dir: tindrem la pel·lícula durant dos mesos de forma ininterrompuda, sinó que dèiem: no, vos farem la pel·lícula dilluns d'aquesta setmana, després la farem dissabte i diumenge, després dijous de la setmana que ve...clar, i a les companyies tampoc no els interessava... es desvinculen d'aquestes formes de projecció. El teatre, com funciona a l'Auditori, a la Sala Mozart, és incompatible amb el cinema. No es pot fer. A no ser que s'agafés un tipus de programació que plantejés: a l'hivern feim sis mesos de teatre i de música, i després quan ve l'estiu feim cinema. Feim durant sis mesos cinema. Però això no ho pots fer, perquè l'Auditori té compromissos amb l'Orquestra Simfònica de les Balears, cada quinze dies feim un concert... El cinema va ser una experiència que havíem de provar, perquè s'havien de cercar solucions... Fins i tot ara, hi ha gent que em demana: "I no tornareu a fer cinema?", perquè hi havia una pantalla extraordinària. La instal·lació de so també era molt bona i ... era un cinema excepcional. Però, és incompatible amb l'espectacle.

PETIT FRACÀS ECONÒMIC

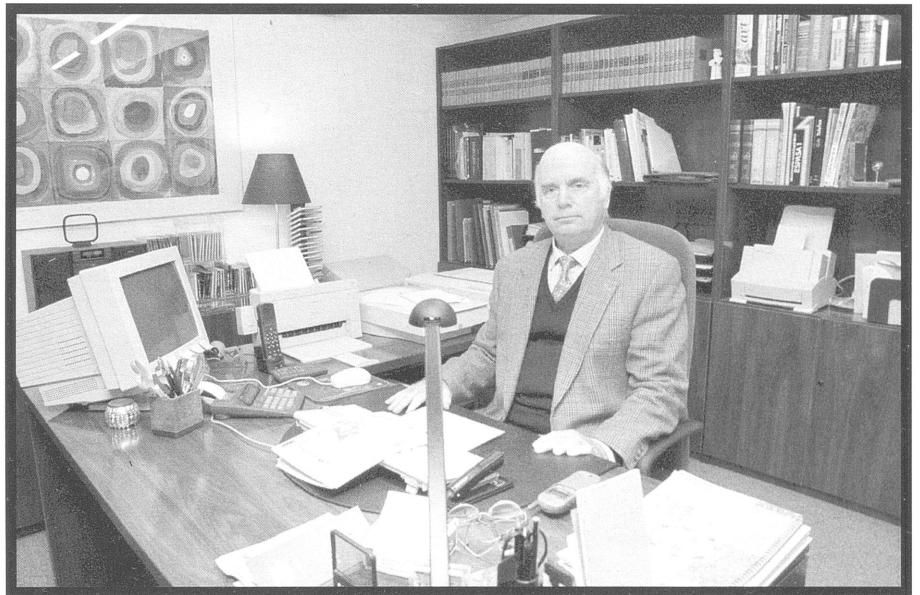
-Veig que el balanç que fa vostè del projecte de l'edifici, de les seves possibilitats, és molt millor que el dels seus resultats econòmics.

-Sí. L'Auditori sempre ha estat, jo dic, un gran èxit artístic i ha estat un petit fracàs econòmic. Dic petit perquè sempre hi ha hagut voluntat de tirar endavant. Fracàs econòmic serà el dia que tanquem i parem la

màquina, llavors direm que ha estat un gran fracàs econòmic. En realitat, l'Auditori fa quasi trenta anys que funciona de forma ininterrompuda, mai no ha tancat les seves portes. Només tancam el mes de juliol per les vacances del personal. Però en vint-i-nou anys mai no hem tancat i sempre hem tengut la mateixa il·lusió i sempre s'ha mantengut d'una forma estable. Però, econòmicament...

-Ha estat la manca de públic la raó fonamental d'aquest petit fracàs econòmic?

-L'èxit o el fracàs moltes vegades no es deuen a una sola causa. Es deuen a moltes causes. Així, fent una anàlisi un poc superficial, hem de tenir en compte que l'Auditori està situat a una ciutat de 300.000 habitants, i jo me'n record que quan viatjàvem per Europa, quan es promocionava l'Auditori, mon pare i jo vàrem anar a veure totes les sales bones que hi havia per Europa, en vàrem recórrer cinquanta. Una vegada, me'n record, un director d'un teatre ens va dir: "mirau, aquest edifici que heu construït..., la ciutat on és, quants d'habitants té?". I li vàrem dir: 300.000 habitants. I ens va contestar que un edifici d'aquesta capacitat ha d'estar almenys a una ciutat de dos milions d'habitants, per tenir una vida. És a dir que, l'Auditori tindrà una vida més normalitzada quan Mallorca tenguí dos milions d'habitants, però ara no. Ni tan sols en tota l'illa no arribam a 700.000. Quan vàrem construir l'Auditori, que no era ara, només hi

havia a Europa trenta auditoris, i només hi havia dues ciutats que eren Bergen, a Noruega, i Salzburg a Àustria, que tenien menys població que Palma. O sigui, que Palma era el tercer auditori d'Europa quant a menor potencial de públic. De vegades hi ha promotors i clients que diuen: "Això jo ho vaig veure a Barcelona i estava ple..." Clar, la relació que hi ha entre Barcelona o Madrid i nosaltres és una relació d'u a vint. És a dir, per cada palmera hi ha vint barcelonins. Per tant, si a un espectacle a Barcelona hi van dues mil persones, per proporció aquí n'hi han d'anar cent. I possiblement, si mires aquestes xifres, t'adonaràs que aquí hi ha més afició als espectacles en viu que no a Barcelona. O sigui que, per proporció, l'afició a Mallorca potser comença a ser molt important. Els darrers quinze anys, l'afició ha anat millorant moltíssim.

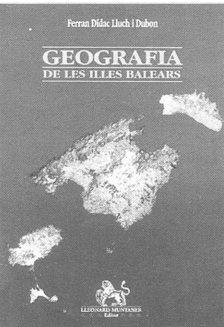
CINEMA I TELEVISIÓ

-A quins espectacles té vostè el ple assegurat?

-És difícil de dir. Hi ha afició a tot. Depèn de l'espectacle i depèn també del tractament publicitari que se'n faci. El que dóna més de si és el teatre, que és el que es fa més normalment. L'òpera és una cosa puntual. Feim quatre

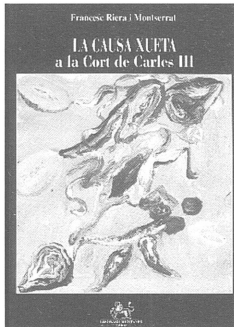
LA HISTÒRIA DE MALLORCA

al teu abast

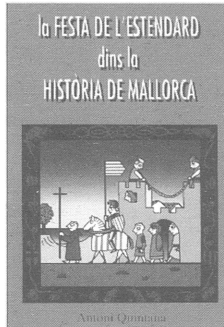
GEOGRAFIA DE LES ILLES BALEARS
de Ferran Didac Llach i Dubon

LLEONARD MUNTANER
Editor

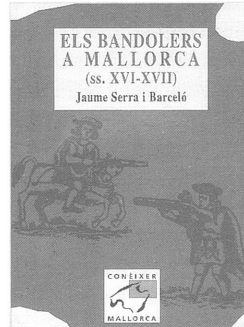
LA CAUSA XUETA A LA CORT DE CARLES III
de Francesc Riera i Montserrat

LLEONARD MUNTANER
Editor

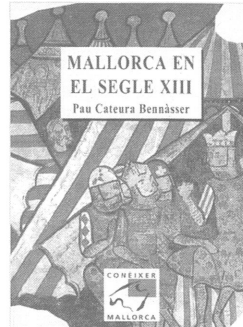
LA FESTA DE L'ESTENDARD DINS LA HISTÒRIA DE MALLORCA
d'Antoni Quintana

EDITORIAL MOLL

ELS BANDOLERS A MALLORCA (ss. XVI - XVII)
de Jaume Serra i Barceló

CONÈIXER MALLORCA

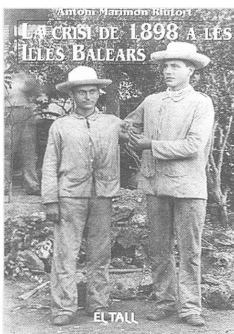
MALLORCA EN EL SEGLE XIII
de Pau Cateura Bennàsser

CONÈIXER MALLORCA

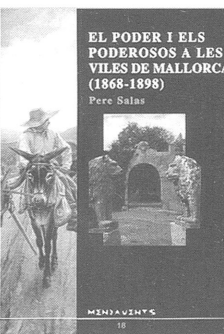
HISTÒRIA DE LA RÀDIO A MALLORCA (1933 - 1994)
de Matilde Delgado Reina

EL TALL Editorial

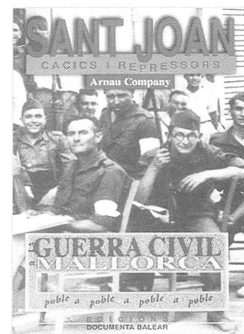
LA CRISI DE 1898 A LES ILLES BALEARS
d'Antoni Marimon Riutort

EL TALL Editorial

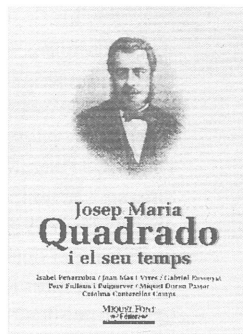
EL PODER I ELS PODEROSOS A LES VILES DE MALLORCA (1868 - 1898)
de Pere Salas

EDICIONS DOCUMENTA BALEAR

SANT JOAN CACICS I REPRESSORS
d'Arnau Company

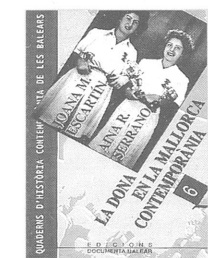
EDICIONS DOCUMENTA BALEAR

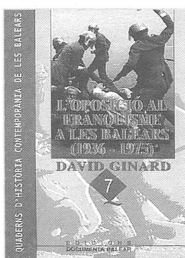
JOSEP MARIA QUADRADO I EL SEU TEMPS
Isabel Penarribia, Joan Mas i Vives, Gabriel Ensenyat, Pere Fullana i Puigserver, Miquel Duran Pastor, Catalina Cantarellas Camps

MIQUEL FONT Editor

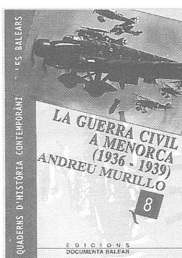
QUADERNS D'HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA DE LES BALEARS

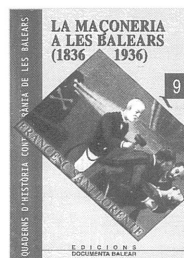
LA DONA EN LA MALLORCA CONTEMPORÀNIA
de Joana M. Escartín i Aina R. Serrano

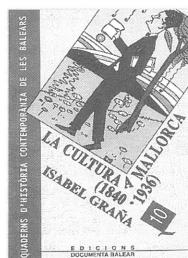
L'OPOSICIÓ AL FRANQUISME A LES BALEARS (1936 - 1975)
de David Ginard

LA GUERRA CIVIL A MENORCA (1936 - 1939)
d'Andreu Murillo

LA MAÇONERIA A LES BALEARS (1836 - 1936)
de Francesc Sanllorente

LA CULTURA A MALLORCA (1840 - 1936)
d'Isabel Graña

DOCUMENTA BALEAR

Amb la col.laboració de:

òperes i ja en tenim per a tot l'any. No sé, hi ha coses que van molt bé, hi ha coses que van malament... mai no sabem per què van bé o van malament, perquè si ho sabéssim jo seria ric. Hi ha dificultats que no es poden evitar. És per exemple el cas del cinema. El cinema va ser el primer gran cop que va rebre el teatre els anys vint, a principis de segle, i el 90% dels teatres s'havien de reconvertir en cinemes perquè sinó desapareixien. Queden una minoria de teatres, teatres d'òpera a les grans ciutats, que continuen. I després ve la televisió, ja a principis dels anys cinquanta, d'una forma tímida, però que cada cop va a més. I és una cosa que no es pot evitar, perquè antigament ... parlem del segle XIX, si qualcú volia sortir el vespre havia d'anar al teatre, sinó, no podia sortir. Avui en dia, la gent que no va al teatre, còmodament es queda a ca seva veient el partit de futbol. Què vol dir això?, que jo record que fa vint anys i busques feies qualsevol obra de teatre i no omplies, però sempre hi havia gent. Sempre hi havia gent que venia, perquè en aquell moment només hi havia un canal de televisió, a la gent no li agradava aquest canal i se n'anava a veure una obra de teatre. Avui en dia la situació ha canviat i, o omplim, o no ve ningú. Ens trobam moltes funcions que són dues o tres persones o que no ve ningú. I d'altres que omplen l'Auditori. Perquè, o a la gent li interessa i deixa la televisió, l'espectacle té la força suficient per fer-li abandonar la televisió i el cinema i anar a veure aquell espectacle, o l'obra no té aquesta força i la gent ja ni es molesta a anar a veure-la. I això fa que de cada dia sigui més difícil...

-Hi ha algun espectacle que recordi vostè de manera especial?

-Jo els estimo tots perquè els visc des del primer moment, veig com el muntan, veig l'esforç que fan els artistes.

-Té vostè gravacions de totes les actuacions que hi ha hagut a l'Auditori?

-Gravam les actuacions musicals que ens donen permís per gravar o que ens demanen que gravem, com seria el cas de l'Orquestra Simfònica de Balears. N'hi ha que no ens deixen perquè tenen compromisos amb companyies discogràfiques que no els permeten que els gravin.

PALAU DE CONGRESSOS

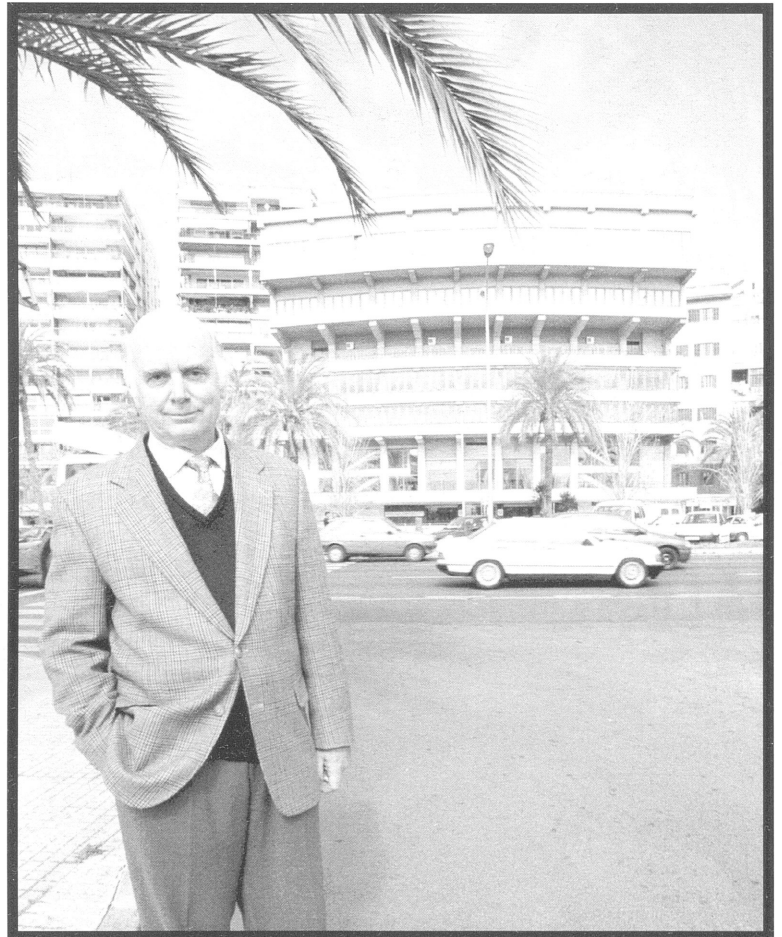
-Què pensa vostè de la proposta d'un grup d'empresaris de fer un Palau de Congressos a Mallorca?

-Em sembla bé, sempre que ho facin aquests empresaris. Jo com a home liberal crec que vivim a un sistema d'economia de mercat i no a un sistema socialista i crec que les institucions no es poden ficar a un sector que ja està cobert. Però privadament, les persones privades, grups d'hotelers o el que sigui estan en el seu dret, però com a empresaris privats.

-Vostè creu que el paper del Palau de Congressos ja el cobreix l'Auditori?

-És que ja n'hi ha dos, a Mallorca, que són el Poble Espanyol i nosaltres. I pensí que a Espanya només hi ha una altra ciutat que en tenguí dos, que és Madrid. A tota la resta només en tenen un. O sigui que nosaltres amb això hem estat pioners. Hi havia un època en què a Espanya només hi havia tres palaus de congressos, que eren el de Barcelona, el del Poble Espanyol i el nostre. Mallorca, dels tres palaus de congressos, en tenia dos, l'any 70. En aquests moments n'hi ha més de vint, més tots els grans hotels, els paranims de les universitats... En aquests moments hi ha més de cent grans locals a tota Espanya preparats per fer congressos. Això fa que ara tenguem els mateixos congressos que fa deu anys però hem de dividir per més llocs on es poden fer, i això és tot. A més, jo crec que a Mallorca hem

de tenir molt en compte dos factors limitatius, que són, primer, el cost del transport. I el segon problema que tenim gros és la manca d'hotels de cinc estrelles. En aquests moments a Mallorca sobren palaus de congressos i falten hotels. Per tant, necessitat de fer un palau de congressos jo no en veig cap. Ara, tothom té dret de fer-ne un, de fer un auditori i de fer el que vulgui. Si una persona particular o una associació privada vol construir un teatre, a mi em pareix molt bé, perquè tenen tant de dret com nosaltres. Ara, les institucions públiques han de ser respectuoses amb les sales que ja estan fetes.

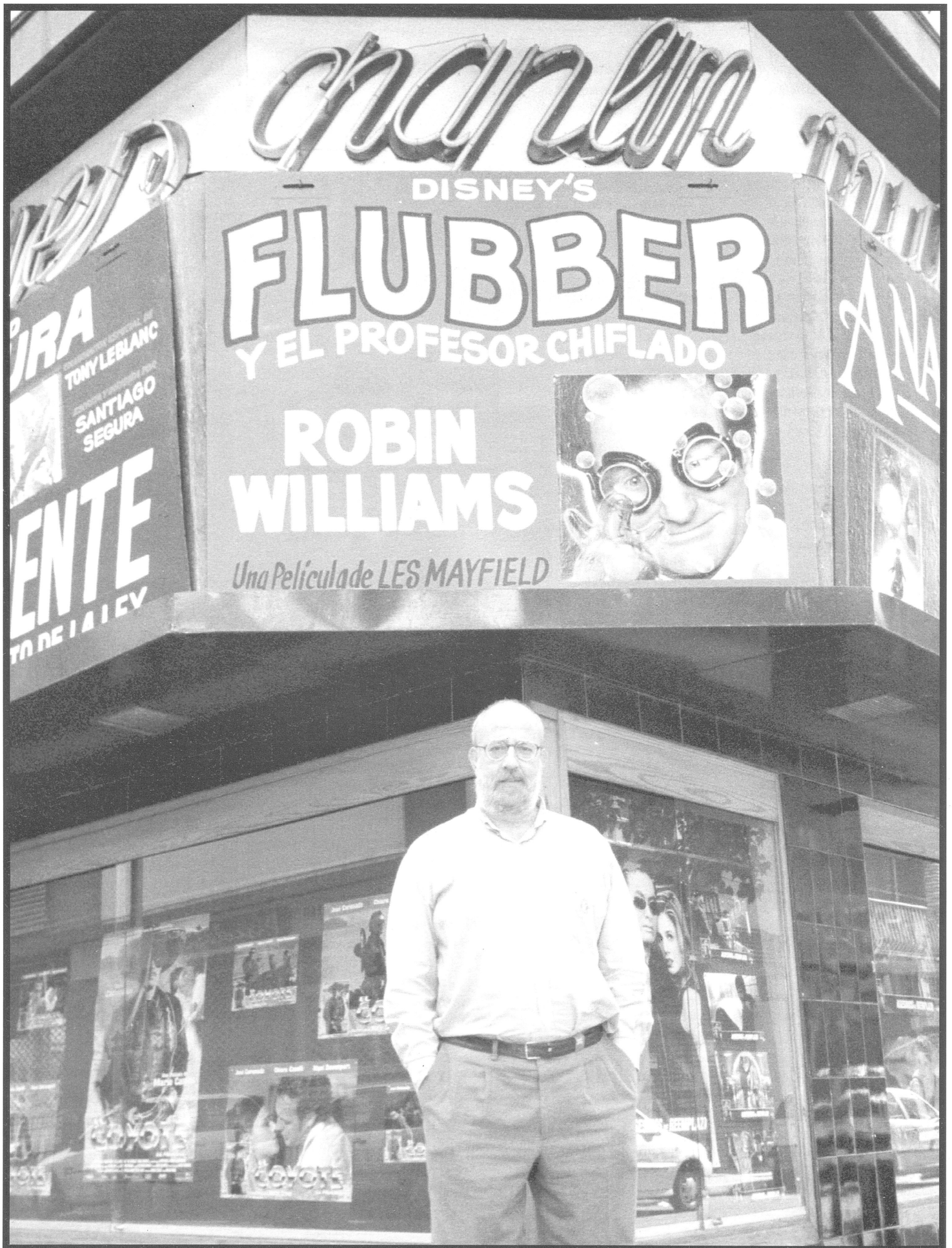

-Ha dit vostè que fan teatre en anglès. Són els estrangers una part important del públic de l'Auditori?

-Sí, als espectacles musicals, un 50% són estrangers. Però no són turistes, són residents. Desgraciadament, no hem pogut captar mai el turista. Vénen molt als concerts i quan feim teatre en anglès la colònia britànica també respon molt bé.

-Vostè assisteix a les representacions de l'Auditori?

-Jo he de dir que mai no he pogut assistir a una representació completa a l'Auditori. En veig trossos, però desgraciadament, som poca gent, i hem d'esser a la porta, hem d'estar pendants... i a més, quan es fa la representació es tanquen les taquilles. Mon pare volia fer un teatre per escoltar música i li promet que des que vàrem fer l'Auditori jo mai no he vist un espectacle complet. L'únic que faig és posar-me, al final, a la porta i quan surt la gent li deman que li ha semblat.

Josep Truyol, empresari de cinema, creu que de cada vegada va més gent a les sales i que els grans complexos d'oci i els megamulticines no són una gran competència. El que sí faran totes aquestes iniciatives és fer millorar la qualitat de les sales de projeccions. Truyol, que fa més de vint anys que va fundar Multicines Chaplin, juntament amb Joan Olives, creu que el públic demanda gran espectacle i entreteniment i que el cinema no morirà mai perquè la gent vol la màgia que es produeix a la sala. L'empresari destaca el bon nivell que ha assolit el cinema espanyol i les bones recaptacions de pel·lícules com *Airbag* o *Torrente*, el *brazo tonto de la ley*, de Santiago Segura que serà un boom, en part perquè Segura ha sabut promocionar la seva obra i ha creat la necessitat de veure-la. En la seva opinió el cinema és, cada vegada més, un producte de consum immediat.

El cinema, consum immediat

Entrevista a Josep Truyol:

per Antoni Oliver

-A vostè aquest afició pel món del cinema ja li ve d'enrere, per via familiar?

-Bé, jo som el nét de Josep Truyol que va ser el pioner, l'introductor aquí a les Illes del fenomen més important d'aquest segle i que ha marcat tot un canvi que és el cinema. El meu avi, l'any 1900 se'n va anar a l'exposició universal de París on va descobrir aquesta màquina infernal que projectava imatges en moviment que es deia cinema. Va trabucar el cap i va venir cap aquí i va muntar el primer cinema a Mallorca. També es va dedicar a la filmació de pel·lícules. De les seves pel·lícules en queden una sèrie de mostres només, perquè quasi tot ho va cremar, el 95% del seu material el va cremar. Ell va fer fallida quan varen posar cinematògraf al Teatre Líric que era un local amb més capacitat i fet cap al negoci. Arrel d'això va haver de suprimir el seu negoci i li va agafar mania cap a tot el que estava relacionat amb el cinema i va cremar tot aquest material. Si avui en dia tenguéssim tot aquest material tendríem una història increïble del que era Palma i Mallorca. Ell se n'anava a filmar amb les càmeres de fusta i amb mules pujava fins al Puig Major per filmar una sortida de sol o també una jura de bandera a la Ribera, que això sí que s'ha conservat. Tenia un sentit documentalista. Filmava el matí les pel·lícules, anava al jardí de s'Hort del Rei, on estava situat el cinema i el laboratori, revelava les pel·lícules, feia viratges de color sèpia o blau, feia investigacions, i el vespre les projectava al cinema. Jo tenc alguna cosa genètica en relació a aquesta afició al cinema gràcies al meu avi. Jo des de molt jove he tengut el cinema a la sang. Als disset anys vaig fer les primeres pel·lícules, el primer sou que vaig guanyar fent feina el vaig invertir per comprar una càmera Kodak de vuit mil·límetres. Després vaig comprar una càmera

millor i vaig fer unes pel·lícules de caire reivindicatiu, perquè quan jo tenia vint anys aquí hi havia un senyor que et deia el que havies de fer i no estava la cosa per a bromes. Jo som marí mercant de carrera, però el cinema em duia venut.

-Com va sorgir la idea de muntar el multicines Chaplin?

-Quan anàvem a França a veure les pel·lícules que aquí no podíem veure, vàrem trobar un nou concepte d'exhibició cinematogràfica que era les multisales. Vàrem importar aquesta idea aquí, la vàrem copiar i muntàrem els multicines Chaplin que varen ser una fita aquí a Palma. Començàrem amb tres sales que varen ser de les primeres que es posaren a l'Estat espanyol. Teoritzàrem que el cinema d'art i assaig tenia un públic i, efectivament, ens equivocàrem amb aquesta idea i ens pegàrem una castanya sèria. Vàrem haver de donar un gir de cent

vuitanta graus a la nostra exhibició i anar al cinema comercial. I fins avui, i dia 27 d'abril farà vint anys, aguantam. El cinema és una de les formes d'oci més massificades i que més ha arrelat a la societat. Per què el cinema ha tengut aquest èxit? S'ha de tenir en compte que fa quaranta anys a Espanya no hi havia televisió, les ràdios no estaven tan arrelades i els cinemes eren grans locals de tres mil espectadors, això va fer que es massificàs ràpidament. El cinema té també la màgia que dins una sala te n'oblides de tu mateix, a dins una sala fosca et comencen a projectar una història i si aquesta història està ben contada i ben realitzada estàs dues hores que te n'oblides de tu, participes de la història i entres dins la història que et conten a la pantalla. El cinema, com tot, ha tengut baixades i pujades. Ha avançat molt tècnicament, no com altres branques de la investigació o de la

Josep Tuyols i Thomàs va néixer a Palma el mes d'agost de l'any 1943. Tot i que els seus estudis el dugueren a cursar nàutica, en l'especialitat de màquines, mai no exercí de marí. Funcionari en excedència de l'extinta Diputació de balears, la seva passió pel cinema, que havia heretat del seu padrí el conduí cap al món empresarial. Va esser juntament amb el seu soci el primer empresari de Mallorca que muntà uns multicines, els Chaplin, ara fa vint anys. Les seves passions són el cinema i la música.

indústria, però sí que s'ha passat del format u trenta-tres en blanc i negre i quadrat fins al cinemascop. Ara hi ha els cinemes Imax, on es projecta a una superfície de 180° i només projecten documentals, perquè en aquest tipus de cinemes es pot veure tot un espectacle visual, per la seva magnitud i grandesa de superfície de projecció. On hi hagi una sala petita, amb una bona projecció i es conti una bona història, aquí l'espectador frueix.

LES PREFERÈNCIES DEL PÚBLIC

-Com han anat evolucionant les preferències del gran públic?

-Des que em dedico en aquest negoci sempre hi ha hagut el cinema entreteniment. Antigament hi havia les produccions de Cecille B. de Mille que pintava els fotogrames i feia també superproduccions. Després, molts d'anys després, el cinema europeu, la *novelle vague* i, més endavant el cinema d'art i assaig que va tenir la seva època, durant devers deu anys. Més recentment el cinema ha evolucionat cap a l'espectacle i es dedica a un sector de públic majoritàriament jove. Les històries duen molta acció, molt lineals, on la participació del públic cada vegada és més passiva, és a dir, que et conten una història i no has de fer cap esforç per entendre-la. El cinema, avui en dia, és pur entreteniment, abans dèiem que era el setè art i ara cada vegada és menys art i més espectacle. No vol dir això que no surti alguna perla o petita joia que faci que es dispari l'afluència a segon quin tipus de pel·lícules. Per exemple, el cinema espanyol, després de molts anys de fer un tipus de cinema escàpol, amb les pel·lícules d'Ozores, des de fa tres anys, i gràcies a les ajudes del Ministeri de Cultura, fa un cinema molt acceptable a nivell europeu, juntament amb el cinema francès. A França sempre hi ha hagut una línia més regular, perquè han rebut també molta ajuda de l'Estat i del seu Ministeri de Cultura. El cinema, avui per avui, és entreteniment, i compten molt les recaptacions, les xifres, perquè es disparen els costos de les produccions. Basta veure, per exemple *Titánic* que ha costat 31.000 milions de pessetes i que aquesta setmana passada ha superat els 1.000 milions de dòlars de recaptació, és a dir, 154 mil milions de pessetes. Els que deien que aquesta producció arruïnaria la Fox i la Paramount, que s'ajuntaren per poder fer front als costos de la pel·lícula de Cameron, del qual jo som un admirador des que va fer *Abyss*, per cert amb un final desastrós imposat per les productores, no tenien raó i ha estat un èxit. Això demostra que la publicitat i els mitjans de comunicació fan que el cinema sigui un producte de consum, i de consum immediat. A la gent la bombardegen sis mesos abans de l'estrena i ha de veure una pel·lícula, tornam al cas de *Titánic*, perquè és una superproducció que té seqüències espectaculars i difícils de filmar. Es conta l'argument, es crea la necessitat immediata de veure la pel·lícula, i aquest és un dels èxits dels nord-americans que han sabut combinar el cinema amb la publicitat i la promoció, com a grans venedors de somnis que són.

L'ÈXIT DE TITÁNIC

-Per què li sembla que Titánic té tant d'èxit, per la història, el mite, etc?

-En primer lloc perquè s'ha fet una promoció perfecta, molt ben calculada i s'han gastat una doblada i això es veu a la pantalla. Hi ha superproduccions que són un fracàs de públic. *Titánic* té la gran virtut i la intel·ligència que la història domina per damunt dels efectes especials. Estam acostumats a veure històries on el protagonisme el té l'efecte especial. Hi ha pel·lícules en què només veus vidres romputs, carreres de motos, cotxes estavellats, camions que cauen per un barranc i la història és mínima. Això arriba a cansar el públic i aquest tipus de cinema s'està acabant. Els americans se n'han adonat que si no conten una bona història la pel·lícula és un fracàs. *Titánic* el que té és una història molt ben contada, interessantíssima, amb tots els ingredients d'un drama, embolcat amb uns bons efectes especials que estan al servei del

desenvolupament de la història, guanya la història. La prova d'això és que de les tres hores i deu minuts de la pel·lícula, hi ha pràcticament dues hores que és el desenvolupament de la història. Els personatges es van perfilant, s'exposa la història i esclata el drama amb l'acompanyament d'uns grans efectes especials que reforcen la història. Aquí està l'èxit, la gent plora, s'emociona. És un film que veuen els joves, els nins, també les jovenetes que van a veure Leonardo di Caprio, encara que jo crec que és massa nin per ser el protagonista de la història, tal vegada el personatge hauria de ser més madur, però bé, això és un aspecte marginal i una opinió meua.

-La presència de Leonardo di Caprio supòs que estava calculada per tenir aquest efecte.

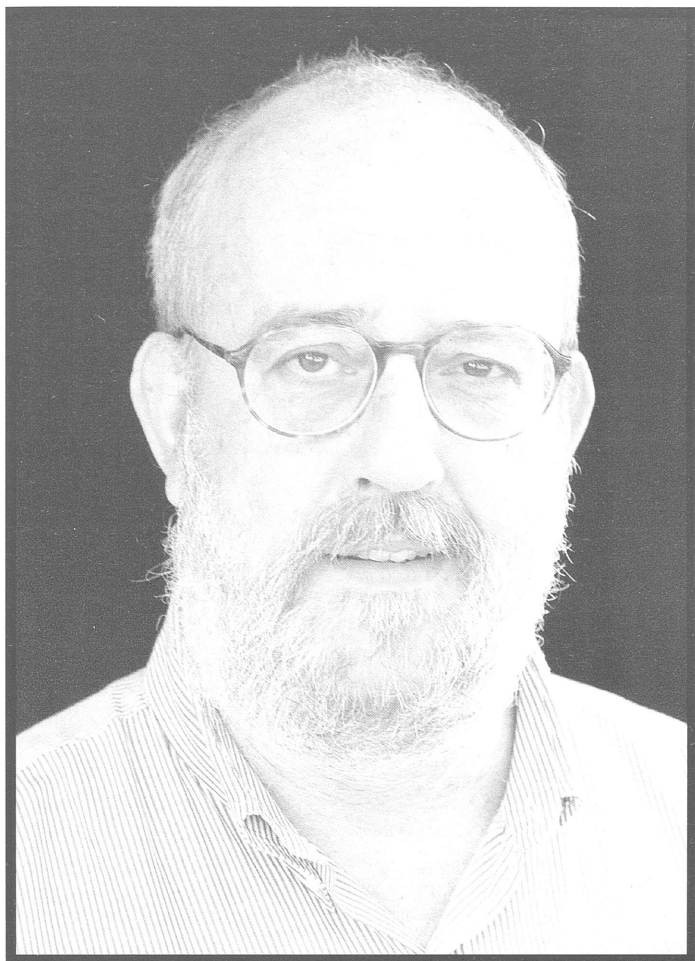
-És un producte calculat al mil·límetre i no té cap fissura i està pensat per a un públic jove, però altres hi van per la protagonista, pel director o pel mite de la història. Pràcticament hi ha un ventall que agafa el cent per cent de potencials espectadors.

-Disney també té les preferències de l'espectador al seu favor.

-Walt Disney bolca el seu gran potencial econòmic amb les pel·lícules de dibuixos, encara que també en fa amb personatges reals. Disney ha desenvolupat un gran *merchandising*, han creat els parcs d'atraccions en base als seus personatges mítics de dibuixos, i les seves pel·lícules funcionen. Però avui en dia li ha sortit a Disney un competidor important amb la Fox que ha produït *Anastasia*. Quan es va estrenar *Anastasia* a Estats Units la Disney va reposar *La Sirenita* una setmana abans per trepitjar el terreny a *Anastasia*. La Disney es pensava que tenia un monopoli i la Fox ha posat en marxa una divisió d'animació que és molt bona i no hi ha cap diferència amb Disney, és més, *Anastasia* sembla més un producte Disney que les darreres pel·lícules de Disney, com *Hèrcules*. Els dibuixos d'*Anastasia* són els de la Disney de fa deu anys. L'animador de la Fox, Don Bluth, va sortir de la factoria Disney i manté la marca de la casa.

-Vostè va ser el pioner del multicinemes, però ara la gent no només va a un multicinena, sinó que les sales han d'estar a un gran centre comercial i d'oci.

-Tot ha anat evolucionant. La societat occidental és una societat consumista, no tan sols de cinema, sinó de tot el que li posin per davant amb una bona promoció. Els cinemes han evolucionat i han anat a ampliar la base dels seus consumidors o clients potencials. Per exemple, unes sales com els Chaplin poden tenir ara una dificultat que no tenien fa vint anys, i és l'aparcament, perquè es pot dir que són, de fet, al centre de Palma. La gent es desplaça en cotxe i els americans ja inventaren fa molt de temps introduir el cinema a les grans superfícies, amb facilitat d'aparcament. La idea és que una família el cap de setmana agafi el cotxe, entri dins aquesta gran superfície i ho tenguin tot resolt, dinar, vestir, l'oci, dins l'oci el cinema. A Catalunya varen començar a fer aquesta fórmula fa cinc anys. Però la darrera tendència ja és una altra. El cinema ha pres tanta força que es creen centres d'oci on el buc insígnia és el cinema. Es creen els "megaplets", grans multicinemes de més de vint sales i aquí en volen muntar, ara per ara, dos. Això està fet, considerant Mallorca com una sola unitat metropolitana, amb més de sis-cents mil habitants. Entre setmana tendran la meitat de sales tancades i el cap de setmana funcionaran a tota. Hi haurà una megaoferta. Els altres pot ser que patirem una mica, però no tothom agafarà el cotxe per anar-se'n a la quinta punyeta a veure una pel·lícula. Hi continuarà havent cinemes al centre, a la plaça d'Espanya, i altres més als afores, a la primera via de cintura. Aquesta competència tindrà també un caire positiu i és que les sales hauran de millorar, el so també haurà de millorar, la projecció haurà de ser molt correcta. En definitiva milloraran les condicions de les sales i desapareixeran aquells cinemes que tenen quatre bombetes i la projecció desenfocada i un mal so. Quan varen

posar uns multicinemes a Portopí, pensàvem que ens afectaria i, al contrari, hem pujat espectadors. No obstant això, això dels megacomplexos por afectar quant que hi hagi un canvi d'hàbits en l'espectador. Endemés, això generarà problemes de trànsit. Si ara hi ha problemes de trànsit dins Palma aquests problemes es traslladaran a les autopistes devora aquests grans complexos. Hi ha una tendència a la gran massificació de l'oci, és a dir, a tenir concentrada a un lloc tota l'oferta d'oci. Nosaltres hem de mantenir el nostre públic, oferir-li fulls de sala, bona informació, i qualitat.

-Les sales en versió original tampoc no han tengut massa èxit aquí.

-Aquest tipus de sala tenen un públic, encara que poc, perquè som a una comunitat on hi ha la renda per capita més alta d'Europa, però la renda per capita en aquest cas no vol dir que hi hagi una especial sensibilitat per la cultura, jo quasi diria que tot el contrari. A Salamanca han posat dotze sales per a versions originals i estan plenes i vas a les d'aquí i no és el mateix. És un sector important i la gent s'hauria d'arribar a acostumar a poder veure les dues versions, i això és un símptoma de nivell cultural. Si vas a mirar un quadre o una exposició de ceràmica, l'has de poder veure des de tots els seus angles, amb la llum adequada, etc. Les pel·lícules són el mateix, s'ha de poder veure la versió original, tal com l'ha pensada l'autor. A mesura que vagi augmentant el nivell cultural hi haurà més sensibilitat en aquest tema, també se sabran més idiomes. Jo crec que les versions originals de cada vegada més tendran el seu públic, encara que limitat.

-Tampoc no hi ha sales a Palma dedicades a cinema clàssic.

-Això tampoc no ha arrelat, malgrat que es passen pel·lícules clàssiques en alguna ocasió. Els que tenim una certa edat, tenim un referent en unes determinades pel·lícules mítiques. Avui en dia la joventut no té

aquests referents clàssics, d'Orson Welles o el cinema negre de Bogart. La televisió també dóna molt de cinema, necessita del cinema, encara que no sigui el mateix veure una pel·lícula a la televisió o al cinema, perquè és un mitjà diferent i s'estableix una altra relació amb la història que et conten. A la televisió s'emeten aquests clàssics a partir de les dues de la matinada. Tampoc no hi ha facilitat per veure aquestes pel·lícules. Ara bé, qui llegeix, per exemple els clàssics literaris? Doncs podríem fer un paral·lelisme, entre la gent a la qual li interessin uns clàssics o la gent que té una certa inquietud per anar ampliant la seva cultura cinematogràfica o la seva base cultural. En definitiva llegir una bona poesia, una novel·la clàssica o veure una pel·lícula, és un exercici per fruit i enriquir-se espiritualment. Francament sempre és millor veure un clàssic que segons quines pel·lícules. Per exemple la famosa *Assassins nats* d'Oliver Stone va ser promocionada a base de fets reals del tipus "després de ser projectada aquesta pel·lícula uns joves mataren set persones a un supermercat". En aquest cas la realitat imita l'art, si això és art. Sempre serà millor veure un clàssic, més enriquidor que segons quin tipus de pel·lícules.

EL DOBLATGE EN CATALÀ

-Per què no s'exhibeixen més films doblats al català, ja que hi ha ajudes que no s'han aprofitat?

-El doblatge en català, com el mateix teatre, per exemple, necessita l'ajuda institucional. Són activitats que no poden desaparèixer, és necessari que hi hagi teatre i cinema en català, per enriquir la persona i que la llengua sigui parlada cada vegada per més gent. Si pensam en criteris purament mercantilistes, és a dir, de rendibilitat, efectivament, jo com a empresari que he de pagar moltes factures, necessito que el negoci funcioni per atendre tots els meus compromisos, i el cinema en català no és rendible econòmicament. Som a una comunitat on no s'ha acostumat la gent a veure teatre i cinema en català, en la nostra llengua. Ha dominat la llengua castellana. S'ha de subvencionar. I podríem entrar amb quins criteris s'ha de subvencionar. L'any passat, en el Cinema a la Fresca al Parc de la Mar, es va projectar *El geperut de Notre Dame* en català i hi anaren més de quatre mil persones. Evidentment és una oferta gratuïta, però és aquest tipus d'ofertes que s'han de fer, on hi va una gran quantitat de gent, i es crea un hàbit de veure cinema en català. Avui per avui els millors estudis de doblatge són a Barcelona, i els grans actors de llenguatge són bilingües, perquè trobes les mateixes veus en castellà amb Bruce Willis o fent una sèrie a TV3. S'hauria de subvencionar més el cinema en català. Per cert Chaplin ha fet cinema en català, per exemple totes les pel·lícules de Ventura Pons i no ens han subvencionat. S'ha de tenir un criteri clar. O se subvenciona tothom o no se subvenciona ningú, que aquesta és una altra. Per què només se subvencionen els dibuixos? Jo ho trobo absurd.

-Una ajuda del Consell Insular per subvencionar pel·lícules en català va quedar deserta.

-Perquè les condicions no eren bones. Has de projectar les pel·lícules a determinades èpoques i en aquestes dates tu tens els compromisos amb altres companyies. No pots substituir determinades dates d'estrena reservades per a companyies que et donen menjar tot l'any i dir "jo li llevaré aquesta pel·lícula que vostè té programada amb nosaltres per fer una pel·lícula en català d'aquest senyor si em donen una subvenció. Ara si em subvencionen tot l'any, podré deixar de banda alguna pel·lícula o donar preferència al cinema en català o tenir una sala on sempre es faci cinema en català. A unes multisales pots diversificar l'oferta. Si hi ha una subvenció de l'u de gener al 31 de desembre tal sala estarà dedicada al cinema en català. Aquest és un tema que és qüestió de parlar-ne. El Govern ho fa, però amb els escolars, llavors ja limita el tema de la promoció i difusió de la llengua catalana. Per què s'han de discriminar els adults? Per què només per als escolars? Si estam d'acord que la llengua catalana s'ha de promoure, s'ha de subvencionar globalment.

Un gran complex d'oci s'instal·larà a Marratxí

Una empresa anglesa ha anunciat que vol construir un mega complex d'oci a Marratxí i entre l'oferta hi haurà vint-i-quatre cines que instal·larà la multinacional de l'exhibició AMC. Serà el primer complex d'aquestes característiques que es farà a Palma encara que també és possible que s'instal·lin vint-i-quatre sales més a sa Teulera, una iniciativa de Warner Bross, i altres tantes prop del Pryca on es muntaran uns cinemes Icària.

Pel que fa al complex de Marratxí, en el seu vessant cinematogràfic, es parteix d'una forma d'exhibició nova. Hi haurà unes 4.000 o 5.000 butaques i es faran versions originals, doblatges en anglès, alemany i espanyol. El sistema de projecció que es farà consisteix que un mateix film s'exhibeix en tres o quatre sales diferents, amb una seqüència d'horaris de tal manera que si un espectador no arriba a una de les sessions, espera uns minuts i pot anar a una altra, és a dir que hi ha l'oportunitat de veure una mateixa pel·lícula amb minuts de diferència, de tal manera que es facilita l'assistència a dues o tres sales. La tecnologia de projecció serà molt avançada, amb les millors condicions, so

digital, etc. Així mateix hi haurà unes condicions de comoditat a les sales i una bona disposició de les butaques per facilitar al màxim la visibilitat des de tots els punts de la sala. Devers 150 persones treballaran a aquest megamulticinememes. La idea és de projectar bàsicament per a estrangers, alemanys i anglesos, encara que també es projectarà en castellà. La nova tecnologia fa que el concepte d'exhibició cinematogràfica hagi canviat, amb la introducció de noves tecnologies, hi ha millors pantalles, una més bona distribució de seients i acústica perfecta, endemés de majors facilitats d'accés a les sales.

En aquest complex, endemés dels cinemes, hi haurà una àmplia oferta d'oci. En aquest sentit, el complex estarà orientat al turisme familiar, amb bars, restaurants, cafeteries, boleres, bingos, discoteca, sales d'espectacles i un parc temàtic de les ciències, similar al *Technique* de Cardiff (Gal·les) que tindrà 120 jocs de caràcter científic per als al·lots i necessitarà la presència de vint monitors. La intenció de l'empresa és que aquest parc temàtic tenguí uns preus assequibles per als estudiants. Els empresaris volen presentar la iniciativa de construcció d'aquest parc temàtic de la ciència al Govern balear i al Ministeri

d'Educació per tal d'obtenir suport econòmic a la iniciativa. A Cardiff, una ciutat amb població semblant a la de Mallorca, un complex similar va tenir l'any 1997 400.000 visitants.

L'oferta es completarà amb botigues i locals comercials i es pretén que el 80% dels locals siguin en règim de franquícia o explotació directa, explotats per empresaris locals. Es poden crear d'entre 1.000 a 1.500 llocs de feina i la inversió inicial es calcula entre els 10.000 milions i els 15.000 milions de pessetes. L'explotació del complex, segons un portaveu dels empresaris anglesos, que han fet una societat que es diu Es Mirall Festival Parc, serà majoritàriament mallorquina.

La tipologia de la construcció serà mediterrània, amb dues plantes, i els locals aniran de 50 a 400 metres quadrats. Els locals destinats a oferta complementària tendran devers dos-cents metres quadrats. A l'entrada hi haurà un centre d'artesanía local, denominat passeig de Mallorca, i es dedicaran els locals al turisme familiar on es pugui anar a passar un horabaixa, amb l'aparcament es donaran facilitats per anar-hi.

El complex podria estar construït el primer trimestre de 1999. No obstant això, no és aquest l'únic complex d'oci que es pro-

jecta. A sa Teulera, la productora Warner Bross vol instal·lar també uns multicinememes, més de vint sales, i els Icària també obriran un complex a Palma. Fa poc més d'un any es varen obrir els Renoir a s'Escorxador i els de Porto Pi estan consolidats. La tendència és que, cada vegada més, els complexos d'oci concentrin una àmplia oferta, amb botigues, cinemes, cafeteries, centres comercials, i que hi hagi facilitat d'accés al servei de les necessitats característiques de l'oci familiar. Un exemple d'un complex d'aquest tipus, encara que menys massiu, molt més petit, és el centre de s'Escorxador. També reuneix cinemes, supermercat, bars, restaurants i locals destinats a actes culturals.

Aquest tipus de complex s'ha estès des de fa anys i parteix de la base d'apropar i concentrar les possibilitats de consum, és a dir, posar a l'abast del consumidor una àmplia oferta. Aquest tipus de megacentres tanca tot el cicle del consum i del lleure. Es creen les necessitats -mitjançant tècniques de màrqueting- i es posa a l'abast de les persones el consum immediat, concentrat i assequible, massiu, de tot tipus de productes. En general estan lligats a grans superfícies comercials, multinacionals de l'oci, o entitats financeres.

Endemés de partir de la base purament mercantilista, de vendre determinats productes, prèviament creada una necessitat de tenir una cosa o una altra, aquest centres basen el seu èxit en la necessitat inqüestionable del lleure i en el fet que cada vegada hi ha més lleure a les societats avançades. Abans la gent no tenia el cap de setmana sencer per consumir, o gairebé vuit hores al dia de lleure, sinó que les possibilitats de fruit de temps lliure eren més escasses.

Els grans centres comercials i d'oci són una fórmula quasi infalible, encara que necessiten un temps per consolidar-se i no totes les petites botigues, la majoria en règim de franquícia, aguanten fins que el negoci està a ple rendiment. Ha passat això en un gran centre comercial de Palma, que després de quasi tres anys assoleix els objectius que el fan rendible, mentre que hi han hagut de plegar alguns locals. Els primers anys els grans centres comercials tenen una gran mobilitat en els locals. No obstant això, avui per avui, aquests centres, orientats a l'oci i al consum familiar semblen tenir l'èxit garantit.

Està bé que se subvencioni per als escolars, però si hem de plantejar el problema l'hem d'agafar en la seva dimensió total.

-Les dades de recaptacions indiquen que el cinema s'està recuperant. A què es deu aquesta recuperació d'espectadors de cinema?

-En primer lloc els cinemes s'han modernitzat, el producte cinematogràfic es promociona més, hi ha més sales, i més facilitats per anar-hi. Com més oferta de sales hi ha més gent s'incorpora al cinema. Amb els multicinememes de Portopí s'ha incorporat gent de Calvià, de Magaluf, etc. Ara van a comprar al multicentre i després van al cinema. Anar al cinema, com tot, és un hàbit i és un producte de consum i la gent s'hi acostuma, és igual que una persona que està acostumada a prendre tal o qual producte alimentari. Cada setmana compres uns iogurts, per exemple, doncs cada setmana tens l'hàbit d'anar al cinema. Fa uns anys era habitual això de trobar un amic que et deia "m'he casat i he deixat d'anar al cinema". Avui en dia no passa això, es manté l'hàbit i també s'ha de tenir en compte que la tercera edat també va més al cinema. S'ha creat el dia de l'espectador i ve també la tercera edat i no només jovent que maneja pocs doblers. Però el que és clar és que de cada vegada hi ha una major promoció del

cinema i és un producte de consum, el públic respon a aquest tractament de producte de consum.

-Per què ha augmentat tant el preu de les entrades en poc temps?

-És interessant veure com fa vostè la pregunta, perquè ja pressuposa que ha pujat molt. Feia dos anys que no pujàvem l'entrada i a nosaltres ens ha augmentat la despesa de personal, l'electricitat, les pel·lícules i hem aguantat el preu. Set-centes pessetes, els dies normals, no és car. Vas a un local on hi ha aire condicionat, és còmode, i et dona dues hores d'espectacle, d'oci, i si es fa una comparança amb altres tipus d'oci, no és car. La Fira del Ram és més cara, et cobren quatre-centes pessetes per una atracció de pocs minuts. El cinema és barat, a França l'entrada costa 1.400 ptes., a Itàlia 1.159 ptes., a Alemanya 2.000 ptes., i de 1.800 a 2.000 ptes. al Regne Unit. Als Estats Units tenen dos circuits, el d'estrena que va a 2.000 pessetes i el d'extraradi, on es fa la pel·lícula unes setmanes després de l'estrena i costa un dòlar i mig o dos. Però el cinema és un producte de consum immediat. Et creen la necessitat de veure tot d'una la pel·lícula, a Estats Units si vols veure la pel·lícula immediatament, doncs, pagues 2.000 pessetes, sinó, al cap de tres

setmanes és més barat. Jo crec que el cinema és baratíssim. Per veure *Titànic* es paguen cinquanta pessetes més, només pel fet que és un film que dura més de tres hores ho val, ja és programa doble.

EL CINEMA NO MORIRÀ

-Es mantindrà el cinema?

-El cinema no morirà mai. La referència la tenim a Estats Units, a Nova York hi ha cents de canals de televisió, aquí ara començam a tenir canals digitals amb una gran oferta temàtica i de pel·lícules, moltes, i el cinema es manté. No és el mateix. Per exemple si veus *Sense Perdon* per televisió, no és el mateix que veure-la a la pantalla, encara que es respecti el format de cinemascop. Encara hi ha cadenes de televisió que donen una pel·lícula en cinemascop i te'n dones quan acaba la pel·lícula amb els títols de crèdit que surten allargats. Ara també et fan, per exemple *Doctor Zhivago* i, amb els anuncis omplen quatre hores de programació. Omplen moltes hores d'emissió amb una sola pel·lícula. El cinema a la televisió no es pot veure. A mi la televisió o el vídeo em serveix per veure pel·lícules que he de pescar perquè no he pogut veure, però si m'interessa de veritat un film, vaig al cinema.

-El mercat del vídeo ha perjudicat el cinema?

-No. El vídeo és un complement. Jo tenc la teoria, i contrastada, que totes aquestes activitats, els vídeos, la promoció, els cicles que fan algunes institucions, el cinema a la fresca, etc, ajuden a fomentar l'afició al cinema. En definitiva això el que fa és mantenir el caliu i que la gent vagi al cinema. Palma és una bona ciutat per al cinema, en comparació amb la resta de l'Estat espanyol. Som la setena ciutat en relació a espectadors per any a les sales i hem arribat al sisè lloc.

-Fins i tot hi havia pel·lícules que s'estrenaven a Palma uns dies abans que a altres llocs per saber la resposta del públic.

-Això s'ha fet alguna vegada. Ara comanden, en aquest aspecte, Madrid i Barcelona. Però amb els grans complexos i els multicinemes ha canviat

molt el tema de l'exhibició. Ara anam amb els americans. Es fan estrenes mundials i s'aprofita el llançament i la publicitat que es fa a tot el món. En segons quin tipus de pel·lícules anam amb quatre mesos de retard. En altres pràcticament igual que als Estats Units, per exemple *Titànic* es va estrenar quasi de forma simultània. Abans es feien aquests estrenes avançades per saber la resposta del públic i preparar el llançament de la pel·lícula. Avui en dia això es fa d'una altra manera, es fa una promoció a la ràdio i una preestrena. Això serveix molt per saber si la pel·lícula funcionarà o no.

-Els distribuïdors són tan dictadors com es diu? S'ha de programar La salsicha peleona perquè els distribuïdors la imposen?

-Sí, no m'he aixecat i m'he posat "firms" perquè ningú no ens veu, en sentir la paraula distribuïdor. Tenen la pella pel mànec i diuen has de fer aquesta o aquella pel·lícula, i a les ordres. De cada dia hi ha més material i més material bo, llavors has d'estrenar al seu moment. Si no haguéssim fet ara *Titànic* la recaptació no hagués estat la mateixa d'aquí a quatre mesos. *Titànic* ha recaptat ja cent milions a Palma, entre totes les sales. Mai una pel·lícula no havia recaptat a Palma tant com *Titànic*, és un rècord absolut. Però aquests cent milions ja no són aquí, són a la distribuïdora i nosaltres tenim una petita gota per pagar les despeses. La distribuïdora és la que fa el negoci i la prova és que hi ha productores que creen les seves sales, Warner i Columbia tendeixen a tenir les seves sales.

-El cinema espanyol també va bé de recaptació.

-També tenen unes bones recaptacions. *Airbag* també va tenir una gran recaptació, i *Torrente, el brazo tonto de la ley* és un altre boom. Santiago Segura s'ha autopromocionat mitjançant la televisió, és el que dèiem. Ell s'ha fet la seva promoció, és un home simpàtic, un poc *freak*, i cau bé. Ha aplicat una tècnica de promoció bona. Avui en dia o fas una gran campanya o bé et promociones tu mateix com ha fet el senyor Santiago Segura, a programes de televisió, amb el Gran Wyoming, Cròniques Marcianas, etc. Al cinema espanyol hi ha directors bons. *Secretos del corazón* és una bona pel·lícula. *Airbag* crec que és una pel·lícula correcta, a mi em va agradar.

Taula rodona amb **Isabel Alcover** (regidora de l'Ajuntament de Sóller per Unió Mallorquina), **Joan Arbona** (batle de Sóller pel PSM) i **Ramon Socies** (regidor del PSOE a l'Ajuntament)

Tres batles i un túnel

Per Magdalena F. Mulet

El túnel ha convertit Sóller en un poble com un altre, amb els inconvenients, i sobretot avantatges, que això implica. Per als nostres convidats, el poble de Sóller ha volgut contrarestar el principal perill que hagués suposat l'obertura d'aquesta via de comunicació, una pressió urbanística salvatge, amb una opció política progressista que ara és a punt d'aprovar un Pla General que vol defensar el major tresor del poble de la Serra: l'entorn i els paisatges que serveixen de reclam publicitari a una oferta turística que no és només local sinó que serveix d'imatge de la Mallorca idil·líca.

ONA: Ara, quan fa un any de l'obertura del túnel de Sóller, una obra, que ha vessat molta tinta i no precisament pel que significava per al poble de Sóller, hem volgut reunir els tres batles que hi han tengut a veure per fer una anàlisi del resultat, de l'impacte que ha suposat aquesta obertura per al poble. Des del punt de vista urbanístic, però també social i comercial, com ha evolucionat la seva opinió sobre el túnel des que se'n començà a parlar fins avui, quan ja fa un any de l'obertura?

Alcover: El túnel per a uns va esser molt sospirat, per a altres no tant. Jo era una de les persones que el sospiràvem. I la veritat és que des de la seva obertura s'ha parlat dels impactes, i és cert que en un principi hi hagué un poc d'embús i molta d'afluència de cotxes, sobretot els cap de setmana, però tira a tira s'ha anant component. Jo sempre ho deia, arribarem a esser un poble com un altre. I passar de tenir les comunicacions tan malament a tenir-les un poc compostes no ha de voler dir no poder viure al poble. I efectivament, les coses s'han estabilitzat... encara que els dissabtes i diumenges ve molta de gent.

Aquesta afluència de visitants crea a l'Ajuntament una inquietud per cercar nous aparcaments, i tot i que no estigueren a punt en obrir el túnel, ara ja tenim condicions per acollir aquesta major afluència de cotxes. A la gent d'aquí els ha costat una mica anar als aparcaments, estàvem acostumats a aparcar a plaça. Però clar, ara comencen a veure que és millor per a tothom. I fins hi tot hi ha gent que demana pilons davant els seus portals.

També hem posat ORA, la qual cosa és una conseqüència directa del túnel... però funciona.

La gent ha anat prenent consciència i si bé és veritat que en principi tot canvi du inconvenients, les coses es normalitzen.

Ara a partir del mes d'abril posarem ORA al port ... per pal·liar el greus problemes que tenim a la zona... i per fer que la gent utilitzi els aparcaments de la segona línia que va fer l'Ajuntament.

FACILITAT D'ACCÉS SANITARI

Aquest és un aspecte molt concret perquè som regidora de circulació, però el túnel ha dut altres millores molt més importants, la sanitària, per exemple. En aquest sentit, és clar que hem millorat molt!, i endemés ha donat una tranquil·litat a la població. Perquè quan hi havia un malalt greu havíem de partir cap al coll i això ningú no es pot imaginar com era d'angoixós. Per a una angina de pit, o les parteres... era realment angoixós quan es tractava de malalts greus l'assistència dels quals requereix rapidesa, quan la rapidesa és un factor important, la situació era desesperada.

Socies: Evidentment el transport va lligat a la circulació i des de l'Ajuntament hem anat prenent mesures per adaptar la circulació a la nova realitat.

ONA: El poble, volia esser un poble com un altre?, l'aïllament ha tengut inconvenients... però també avantatges...

Alcover: Bé, el problema del transport repercutia a moltes qüestions, a l'hora de fer festes, per exemple, si havien de dur segons què, els tràilers grossos ja no podien venir... segons quines mercaderies eren molt males de dur, i no tenir comunicació ràpida encaria moltes coses, no tenir una comunicació ràpida suposava conseqüències d'allò més divers, i segons què simplement no es podia fer.

Socies: Jo crec que és feina dels polítics vetllar perquè l'obertura del

túnel suposi avantatges i també fer contrapès dels inconvenients que pogués significar. Sóller ha de tenir els avantatges de la comunicació i esser en aquest sentit com un altre poble, i a la vegada gràcies al PGOU, que intentem aprovar definitivament, i a una sèrie de mesures que prenem els polítics sollerics representants de la voluntat de la gent, que ens vota perquè prenguem una sèrie de mesures que defensin la nostra idiosincràcia.

El PGOU defensa un poble que no acabi convertit en una ciutat dormitori com els voltants de Bunyola, la urbanització de sa Coma, per exemple, on la pressió fagocitària que exerceix Palma ja ha arribat.

ONA: Quines són les principals mesures que han pres?

Arbona: El Pla General, sobretot el Pla General.

Socies: El Pla General del 81 ja contemplava que l'obertura del túnel era un dels motius que feien necessària la seva revisió. I quan vérem que això del túnel era seriós, malgrat que no fos al final tan seriós com ens pensàvem... perquè en lloc d'obrir-se al 91 haguérem d'esperar sis anys més... doncs ens posàrem mans a l'obra per revisar el Pla General.

Arbona: Quan es començà a parlar de túnel, el meu partit anava en contra de la seva obertura. De fet, la base o fonament pel qual érem contraris al túnel era per les conseqüències que podia suposar des del punt de vista urbanístic, la pressió urbanística... perquè com a eina de comunicació ningú no dubtava, ni tan sols llavors, del seu valor positiu. Això no es posà en dubte mai. Nosaltres al seu moment pensàvem que s'havia d'estudiar quina implicació econòmica podia tenir al poble... i de fet n'ha tenguda. El que dèiem nosaltres era que no es podia obrir el túnel sense valorar prèviament tot tipus d'impacte i sense començar a treballar per pal·liar segons quins efectes. De fet els comerços n'han estat afavorits, uns, i d'altres se n'han ressentit... fins al punt que hauran de tancar, perquè ara també per als sollerics és fàcil anar als hípers... En definitiva, el túnel era un factor important i decisiu per a Sóller, i els que estàvem en contra, el que hem intentat és aprofitar-lo, quan ens el donaren com un fet consumat, i sobretot el que volem és pal·liar els efectes negatius, això és, l'impacte urbanístic. El poble, la gent, és savi i el que ha fet ha estat triar opcions polítiques l'actitud i tasca de les quals és treballar perquè aquests efectes negatius que hagués pogut tenir, sobretot urbanístics, seguïn contrarestats mitjançant un control de l'urbanisme, per evitar la degradació. Ara a l'Ajuntament enfocam el treball perquè les conseqüències negatives del túnel no arribin. De totes maneres el moment més dur va esser quan es va anunciar que es faria, quan es va decidir, llavors hi hagué una pressió urbanística tremenda, amb un Pla General que permetia algunes edificacions molt impactants, sobretot al port, de les quals en tenim mostres. Encara que algunes no s'acabaren... perquè hi hagué tot el problema econòmic afegit, la crisi de la Guerra del Golf, i també la dilatació en l'obertura del túnel, el maremàgnum del port esportiu... i tot ha estat una mescla de factors que ens han deixat el port com està, però... podria esser pitjor! De fet el Pla General congela la situació i el Pla de l'oferta turística també ens du a la congelació, i al final el Pla General serà l'instrument que determinarà el poble dels pròxims deu o quinze anys.

ONA: A quin moment de la seva tramitació urbanística es troba ara el PGOU?

Arbona: Bé... preparam la darrera documentació per dur-lo a aprovació definitiva, i mentre tenim el Pla General antic...

Isabel Alcover.

Socies: I durant aquests anys hem anat fent plans específics, i protegint les zones més amenaçades com podíem per anar defensant el territori de Sóller.

ONA: *Quines són les principals mesures protectores del Pla...?*

Arbona: El Pla és un intent de protegir al màxim el sòl i el paisatge que és la nostra font, crec, del futur dels ingressos al municipi, la font econòmica de Sóller és mostrar paisatge. Som a la serra de Tramuntana, a un paratge protegit, un paratge que és molt bell i que de qualche manera hem de mantenir a la vegada que donam possibilitats al desenvolupament de les zones urbanes, o fins i tot a les zones que ara estan humanitzades, com la zona dels horts que envolten el casc urbà. Encara que això no vol dir que es pugui construir indiscriminadament als horts, en tot cas el que volem és que si Sóller ha de créixer que ho faci aferrat al casc urbà i no mitjançant urbanització dispersa... sense agafar els ARIPS, com diu la Llei d'espais naturals, que en el nostre cas són els olivars. Hem de créixer cap als horts, que ja no són horts i en la majoria dels casos són zones que ja són d'estructura urbana.

EL PLA GENERAL

Socies: Amb la nova Llei del sòl rústic, moltes d'aquestes zones es podran incloure com a nuclis rurals, perquè ja estan consolidades i només els falta la dotació de serveis per esser zones urbanes com cal. De totes formes jo vull esser un poc més agressiu, encara que estigui d'acord amb el que s'ha afirmat, i vull dir que tenim un problema afegit a

Sóller, que és la manca de definició, fins ara, del Govern balear. Perquè en catorze anys de Govern Popular el que ha passat ha estat que hi ha indefinició en tot allò que toca la serra de Tramuntana. Al POOT la zona 10, que és la que correspon al port de Sóller ja va esser especial, es contemplava d'una manera diferent que la resta de zones POOT. Després, durant la revisió del Pla General, ens surtí la Llei de sòl rústic que ens afectà greument, perquè ja teníem el Pla pràcticament acabat, i ens hi haguérem d'adaptar a corre-cuita. Ara hi ha unes Directrius d'ordenació del territori que es formulen així, magistralment, i de cara a la galeria... sense un contingut real per dur a la pràctica, i endemés la nostra zona és pendent del Pla sectorial parcial de la serra de Tramuntana...

I és cert, els sollerics volem defensar el paisatge i el nostre entorn, perquè sabem que és la nostra riquesa i que no podem competir ni en platges ni en infraestructures amb altres zones, però tenim uns paratges pels quals passen el 90% o el 95% dels turistes que visiten l'illa, i necessitam recursos per mantenir aquest patrimoni natural. Sóller és probablement l'excursió més venuda, el recorregut que ve per Valldemossa o amb el tren i després se'n va a sa Calobra... I reclamam, i al plenari varem fer una sol·licitud en aquest sentit, que de qualche manera aquestes directrius també contemplin la solidaritat perquè aquests municipis, perquè no som l'únic, encara que tal volta sí el més important, que rentam la cara de la balearització i venem la imatge de Mallorca, tenguem unes compensacions.

El mateix passa a Banyalbufar, Escorca, Deià, Valldemossa. Som els que de qualche manera venem la imatge de Mallorca... però si no tenim els ingressos de les zones que ens envien els turistes, perquè els hotels son allà, sí haurem de tenir qualche recurs per mantenir els paisatges pels quals vénen els turistes a l'illa, i en lloc de tenir avantatges quedam com a comarques deprimides.

Alcover: Guardam el paisatge.

Socies: I això no dóna possibilitats de desenvolupament, des del moment que es demana a Sóller esser solidària amb la resta de zones, amb Palma i Calvià, i en el futur amb Lluçmajor, amb el tema de l'aigua, per exemple... Clar, si tot això ho hem de fer per al turisme, també n'hem de tenir beneficis. Hem de mantenir i mantenir, però el Govern haurà d'establir un fons de cooperació entre municipis. I aquesta és una lluita que Sóller ha d'encapçalar, perquè som el poble amb més habitants que es troba en aquesta situació.

FONS DE COMPENSACIÓ

ONA: *I el turisme alternatiu, aquest que ara s'ha posat de moda, de qualitat... L'obertura del túnel pot afavorir una expansió turística de qualitat?*

Arbona: El fons de compensació que reclamàrem al Plenari ens ha de servir per guardar el paisatge per als turistes que passen per Sóller, aquest turisme de passada pot fins i tot incrementar-se per mor del túnel. Llavors hi ha un altre turisme, el que ve a Sóller, i en aquest cas s'ha de dir que la nostra infraestructura hotelera és molt limitada, però com que no s'identifica amb sol i platja el que ha de fer és millorar la qualitat i sobretot allargar la temporada, perquè els al·licients de Sóller són tot l'any, podem oferir excursions i paisatge, i això no és estacional.

Alcover: De fet l'agroturisme funciona a la zona, darrerament se n'han muntat un parell, és una oferta diferent, respectuosa... de qualitat.

Ramon Socies.

Socies: Les actuacions del Govern ens perjudiquen, per la LEN i per la configuració del territori, aquí no hi pot haver zones d'intercanvi, perquè en sortir del casc urbà ja ets a zona ARIP i clar, això és excepcional. Els hotels estan construïts amb una mentalitat d'any seixanta.

Alcover: Els peus dins l'aigua.

Socies: Exactament, aquí els hotels no tenen espai, perquè són al teixit urbà i per tant no es poden eixamplar, no poden complir els paràmetres del POOT, i les zones d'intercanvi no existeixen, en tenim una. I això significa tancar molts d'hotels, o quedar en situació de desavantatge.

ONA: *I quant als aspectes immobiliaris. Hi ha hagut molta puja en els preus de l'habitatge aquest darrer any?*

Arbona: No, jo crec que no, entenc que quan es començà a parlar de túnel sí, però ara no.

Alcover: Abans d'obrir el túnel hi hagué una gran pujada, que va esser fatal, no es va vendre res. I han hagut d'abaixar els preus.

Arbona: Però no tant com pujaren. Els habitatges de protecció oficial han davallat un poc, perquè havien pujat massa. Però les cases del poble, de l'horta, i les cases rústiques, on hi ha el vertader mercat immobiliari aquestes han augmentat sempre.

ONA: *Els sollerics que abans podien comprar una casa, ara hi poden accedir?*

Arbona: Hem d'afegir el mercat alemany, i aquest no és exclusiu de la zona de Sóller.

Socies: Per a un que en cerca és terrible, aquí s'afegeix el fet que el mercat és limitat, però de totes maneres el que passa a Sóller no és exclusiu, passa per tot Mallorca.

NOVA SITUACIÓ AL COMERÇ

Alcover: Si tornam al tema del comerç he de dir que l'obertura del túnel sí que ha suposat un canvi. Sobretot als petits negocis, que ara seran molt mals de mantenir, s'hauran d'adaptar. Fins ara la situació del comerç a Sóller era peculiar, i ara no serà pitjor que a la resta de Mallorca, en aquests cas també haurem d'esser un poble com un altre, i els comerciants, hauran d'especialitzar-se i aprendre a esser més amables i a oferir altre tipus d'avantatges. Ara bé, he de dir que a Sóller hi ha un parell d'associacions de comerciants, perquè a Sóller no en tenim mai un tot sol, que ja han entès que han d'anar pel camí de l'especialització, i van millorant i es mouen... Jo ara m'he mudat de casa i ho he comprat tot a Sóller, perquè hi ha de tot i tampoc no és molt més car que a Palma, amb això vull dir que si els comerciants saben adaptar-se i oferir uns preus mitjanament competitius, amb un bon tracte, podran sobreviure, altres si no s'adapten, haurà de desaparèixer.

D'altra banda hi ha tot el negoci de restauració que se n'ha vist beneficiat. Els sollerics anam a altres bandes ara amb el túnel, però hi ha molta gent que no venia, sobretot els cap de setmana que ara ve als restaurants. És una nova realitat, el comerç estava tancat i ara s'ha obert.

Socies: La joventut, que era més tancada, comença a sortir.

Arbona: Ara els joves van a Can Penasó, i de fet hi ha més moviment, i els que més es mouen, passada la novetat, són els sollerics.

Alcover: Els sollerics estàvem aïllats i anàvem endarrer de conèixer altres coses.

Arbona: De fet les estadístiques del túnel ens diuen que els que més es mouen són els sollerics.

LA SORTIDA PER MAR

ONA: *L'altra sortida és el port, la sortida per mar..., que ha vessat tinta darrerament.*

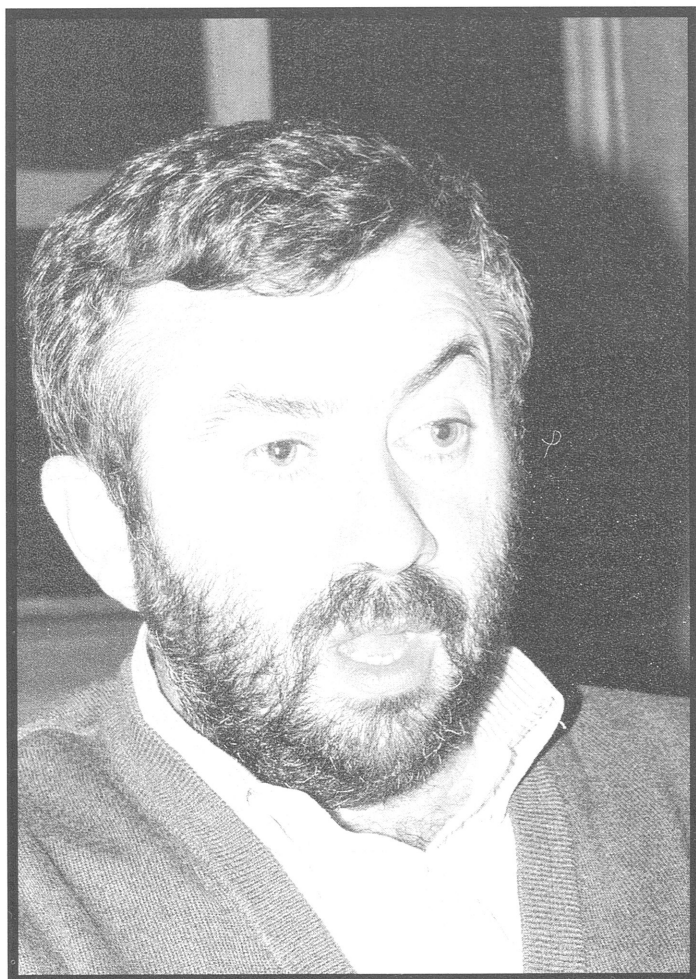
Alcover: El port té un gran conflicte de circulació. Necessitam una via d'obertura, ja!

Arbona: Hem de convertir la primera línia en una zona per a vianants.

ONA: *Jo apuntava el tema del vaixell.*

Socies: És més problematic. Hi ha un acord de Plenari en el qual l'Ajuntament manifestà no acceptar el vaixell. El nostre poble no vol convertir-se ni en una ciutat dormitori, ni en una ciutat de passada de mercaderies. I malgrat diguin que només seria un transport de viatgers, i un transport ràpid de passatgers, tots sabem què és un port. I l'experiència d'altres indrets, i sobretot del port d'Alcúdia ens demostra que les mercaderies si poden venir en quatre hores no en volen trigar vuit per anar a Palma.

La reversió de la base ens preocupa. L'aconsegueix el Govern..., doncs

Joan Arbona

molta enhorabona, però... l'Ajuntament no hi té res a dir? Com a Ajuntament de Sóller hi estam en desacord. Els molls eren del poble de Sóller i els expropiaren al poble de Sóller, i per tant si reverteixen han d'esser al poble de Sóller i als particulars als quals també els els prengueren. Quan Defensa desafecti, això ha de tornar als seus antics propietaris.

El Govern no diu res, l'anterior conseller, Bartomeu Reus, s'havia manifestat en contra de la possibilitat del vaixell, però el d'ara no es defineix o en tot cas deixa la porta oberta.

El que passa és que Defensa no desafecta.

Arbona: Jo vull fer una precisió. Quan es parla de tornar al poble de Sóller, ha de voler dir tornar-ho a l'ús públic, ara bé, l'Ajuntament no té capacitat, ni econòmica, ni administrativa, ni jurídica per fer una gestió de ports per poder utilitzar aquests molls, ara bé, els terrenys de darrera la base haurien d'esser uns parcs públics municipals.

Els molls, que és el que realment s'ha cedit, no sé si és la nostra competència, però els terrenys seran dels seus antics propietaris, segurament, el dia que es desafectin. El que passa és que no hi ha desafecció.

Alcover: Parlem de cessió de la base, però la base no ha estat cedida, el que s'ha cedit és una primera línia, un poquet. Jo no crec que se cedeixi la base.

Socies: Tornam al de sempre, molts de titulars, molta parafernàlia, i poca consistència.

Arbona: I una grosseria per part del Govern de no haver ni informat aquest ajuntament.

Socies: Sóller no vol que tot això reverteixi si no ha d'esser per al poble de Sóller, val més que ho tinguin els militars, que com a mínim no hi faran res. Aquesta queixa s'ha exposat al conseller Ramis. En tot cas, tot i que avui hem demostrat una vegada més que el nostre pacte és consistent he de discrepar, perquè jo sí que crec que podríem gestionar la base com a Ajuntament i tenir uns bons ingressos mitjançant el lloguer de les naus, i també per gestionar els locals i amarraments, que podrien controlar-se des de l'Ajuntament, sempre defensant, això sí, l'interès del poble, és a dir, que els sollerics puguin tenir lloc per amarrar, que els pescadors tinguin la seva zona ben delimitada i clara, que les barques de les excursions, que donen feina i mouen molta gent tinguin el seu lloc, però destinar també una zona lliure per a les barques que fondegan al mig del port que contaminen la superfície i que haurien d'esser controlades, perquè tot i que no es tracta d'una contaminació molt important és molt desagradable.

Alcover: De totes maneres, parlar del port sense referir-se a l'obertura del segon vial, és inútil, perquè el port no pot absorbir ni una iniciativa, ni un servei més fins que no hagi resolt la qüestió del col·lapse a la primera línia.

ONA: Per acabar, si tornam al tema del túnel, queda un sector de la població que no el vol?

Alcover: No, crec que no, el túnel ha estat una cosa bona i les prediccions catastrofistes no s'han complit.

Arbona: Ha tengut conseqüències, això és evident. És una nova realitat i quant al tema urbanístic, que era el més important, intentam que la pressió no sigui dura. Si hi hagués un govern municipal d'una altra tendència les coses no haurien estat així. El canvi de govern municipal ha permès que l'impacte no fos negatiu.

Alcover: Amb el túnel obert i un bon pla general aprovat, podrem dormir tranquils, i hi haurà hagut més avantatges que inconvenients.

Socies: Quant a les expectatives per als propers anys, és molt poc temps, de moment hi ha tendències, que ja hem comentat. El túnel també despertà molta expectació per tots els altres temes que l'envoltaren i la propaganda va fer que el primer dia de l'obertura fos increïble la quantitat de gent que visità Sóller. Però tot això es resituà i ara volem esser un poble que protegeix el seu entorn, amb unes comunicacions normalitzades.

I les afirmacions alarmistes no s'han complit. Hi ha hagut 700 empadronats més, sobre els 11.000 habitants, això es pot dur.

Arbona: La millor comunicació de Sóller pot tenir una altra conseqüència positiva i és que es converteixi en la capital de la comarca. Des del punt de vista educatiu, per exemple, ara ja vénen al nostre institut els de Bunyola. Descentralitzar i fugir de Palma.

La Clau d'ONA

PER ENTENDRE EL PRESENT, PER OBRIR EL FUTUR

Els majoristes alerten a la ITB de Berlín del perill de sobreocupació

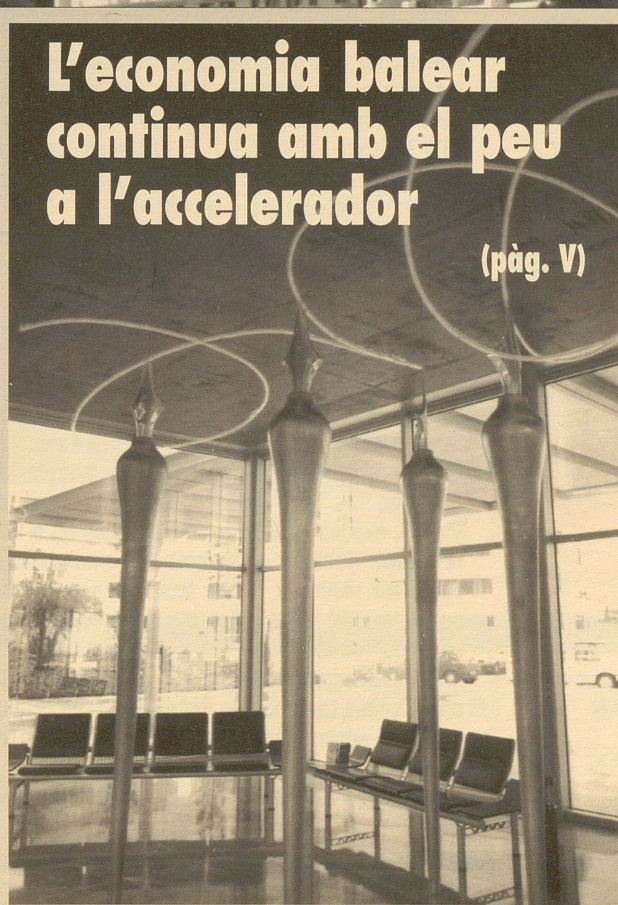
(pàg. II)

La desestacionalització avança
(pàg. III)

L'economia balear continua amb el peu a l'accelerador

(pàg. V)

Els majoristes alerten a la ITB de Berlín del perill de sobreocupació

Per Maria Ferrer

Les excel·lents perspectives per al mercat alemany confirmades per Balears a la *Internationale Tourismus Börse* (ITB) de Berlín, xifrades per Turespaña en una pujada per al 98 del 8%, foren enfosquides per les advertències d'alguns dels principals majoristes dels perills que es donassin casos de sobreocupació el proper estiu. El Govern, per tal d'evitar aquest fantasma que sempre apareix en temporada alta, dóna suport a una iniciativa de Foment de Turisme de Mallorca perquè hi hagi una major agilitat en la comunicació de les reserves entre els majoristes i els hotelers de les Illes.

Conferència de premsa a l'estand de la ITB.

Els majoristes manegen dades de vendes cap a Balears per a l'estiu molt superiors a les de l'any 97. TUI, el més important, enregistra un augment de les reserves d'entre un 8% i un 9%. Nekermann, d'un 13% per a Mallorca, d'un 18% per a Eivissa i d'un 3% per a Menorca. Les xifres aportades a la ITB pels majoristes més petits foren en la mateixa línia: pujades d'un 20% per a tot l'arxipèlag de LTU i d'entre un 4% i un 5% d'Altours. La Federació Hotelera de Mallorca creu que el creixement real quan acabem l'any serà més moderat: entorn a un 3 o un 4%.

La principal preocupació se centra precisament a Mallorca. Si l'any 97, segons les dades de Son Sant Joan, hi hagué més de setze milions de visitants, un 7'6 % més que l'any 1996, amb una ocupació d'un cent per cent, la pujada prevista en el nombre de visitants ha fet disparar les alarmes. Fou el president de Nekermann, Wolfgang Beer, qui expressà més clarament la seva preocupació per la sobreocupació que es pot donar a Mallorca a l'estiu. "Esper que els majoristes de viatges i els hotelers de Mallorca es puguin posar d'acord per resoldre el problema", digué, i afegí que aquest no era un problema nou a les Illes. El president de Foment de Turisme a Mallorca, Miquel Vicens, exposà i demanà als majoristes en el transcurs de la fira la necessitat d'establir un sistema de comunicació més àgil de la marxa de les reserves. "Hi ha totes les possibilitats tècniques perquè pugui ser així", afirmà Vicens. La iniciativa tengué el suport del conseller de Turisme, José María González Ortea, i d'alguns dels majoristes que visitaren l'estand de Balears. L'any passat es posà en marxa una oficina a l'aeroport de Palma per tal de controlar els visitants que arribaven sense reserva i tenien el perill de no trobar lloc.

També va esser present a Berlín el president del Govern, Jaume Matas, qui aprofità l'optimisme del sector per demanar als hotelers una pujada de preus. "Un augment de la demanda, si no va acompanyat per un augment de l'oferta ha d'anar acompanyat per un augment de preus, que és el que tots desitjам", digué Matas en el seu discurs als empresaris turístics de Balears desplaçats a la ITB.

Les Illes, amb altres destinacions turístiques espanyoles, són una excepció a Alemanya. La mala situació econòmica per la qual travessa el país, segons les dades manejades a la fira, faran que l'any 1998 molts de ciutadans alemanys es decideixin a no viatjar. Tot i això, el que és el primer mercat emissor de visitants per a Balears es manté fidel i continuarà amb la mateixa tendència positiva de l'any passat. La Conselleria de Turisme va donar a conèixer a Berlín les dades del 97, que suposen un increment d'un 6'7% en la xifra de turistes alemanys, que se situà en 3.339.400 persones. El principal augment (+7'7%) l'enregistrà Mallorca, amb 2.859.000 visitants d'Alemanya.

L'estudi presentat pel Govern dóna a conèixer també que un alt percentatge d'alemanys reserven les seves vacances amb molta antelació. De fet, un 24% ho fa entre tres i sis mesos abans del viatge i un 15% més de mig any abans. També són molts els qui han estat a l'arxipèlag més de quatre vegades, un 25%.

Una altra dada d'interès va ser el fet que gairebé un 40% dels turistes mostren la seva intenció de tenir una segona residència a Balears. Un 18'4% diu que pensa comprar-la en els pròxims anys i un 20'8%, quan es jubili. Un 4'2% dels visitants alemanys ja tenen casa pròpia a les Illes. La problemàtica dels residents alemanys a Balears fou tractada pel Govern a la fira berlinesa. L'executiu va fer una crida a la integració en el transcurs d'un fòrum de la TUI i va anunciar la posada en marxa de mesures per tal d'evitar que la població alemanya a les Illes s'aïlli. Entre aquestes mesures es troba donar informació dels seus drets i deures a la colònia germànica. La iniciativa es durà a terme amb la col·laboració entre el Govern balear i el d'Alemanya.

El fòrum de la TUI tractà sobre el medi ambient. "Per a TUI un medi ambient sa és imprescindible per a la continuïtat de l'empresa", assenyalà Ralf Corsten, president del majorista que du més d'un milió de turistes cap a Balears cada any. "Hem d'admetre que el desenvolupament econòmic i la política mediambiental duta a terme fins ara resol una part del problema, i ha de ser substituïda per un camí més humà, més just, més eficaç", explicà el responsable de medi ambient de TUI, Michael Iwand.

El president Jaume Matas fou convidat pel majorista per assistir i parlar durant l'acte, en el qual hi hagué referències a les Directrius d'ordenació territorial, al decret de paralització del creixement turístic aprovat per l'executiu i al premi Ciutat Sostenible de Calvià.

L'HIVERN TREU EL CAP

La pressió del mercat alemany cap a Balears és cada cop més forta, però no només a l'estiu. La fira ITB de Berlín va servir també per demostrar que l'estratègia d'atraure visitants en temporada baixa comença a donar els seus fruits. Tant TUI com Nekermann mostraren la seva intenció d'arribar a dur 100.000 turistes cada un a les Illes durant l'hivern en dates pròximes. Nekermann ha enregistrat un augment d'un 18% del nombre de visitants cap a Balears des de novembre de l'any passat. LTU, ITS i Altours també mostraren el seu optimisme sobre l'evolució dels clients d'hivern. En el cas de LTU, el seu director general, Marc Pasture, demanà als hotelers de Balears presents que els donassin més llits en temporada baixa. "Si ens donen més llits, els omplirem". El conseller de Turisme, José María González Ortea, mostrà la seva satisfacció per aquestes dades.

La desestacionalització avança

El nombre d'hotels que obren durant l'hivern creix a mesura que passen els anys i, també, l'ocupació. És un símptoma que la desestacionalització pot ser quelcom més que un somni, tal com ens diu el director general d'Ordenació Turística.

S.V.

N'hi ha prou a observar les estadístiques per veure que la desestacionalització és possible o que, si més no, cal parlar d'un allargament substancial de la temporada alta. Tothom sap que durant l'estiu ja no es pot créixer més i que, en aquest sentit, el decret de moratòria turística ha arribat en un moment oportú, tot i que encara hi hagi qui creu que és excessiu. Josep Aloy, director general d'Ordenació Turística, és -evidentment- dels primers: en el seu retorn a la Conselleria ha col·laborat des del primer moment no només en la redacció del decret sinó, la qual cosa és més important, en la seva aplicació pràctica.

-Creu que el decret serà eficaç ?

-Sens dubte. I és que no hi ha més remei. El turisme, sobretot a Mallorca i a Eivissa, no admet pus creixements quantitatius. El sector se n'ha adonat fa temps. En aquest sentit estic segur que la moratòria ens ha de permetre treballar amb tranquil·litat per garantir que la indústria turística pugui continuar essent el motor de la nostra economia durant molts d'anys. Tengui present que el decret allò que pretén és millorar la qualitat del producte per fer-lo més rendible, ja que si evitam el creixement a les puntes i modernitzam les instal·lacions podem pensar que els hotels podran utilitzar-se durant més mesos, és a dir, contribuir a la desestacionalització.

LES XIFRES DE LA DESESTACIONALITZACIÓ

-Creu en la desestacionalització?

-No només hi crec, sinó que les xifres ens la demostren. Miri: durant l'any passat més de quaranta establiments hotelers de Mallorca sol·licitaren un canvi de categoria, la meitat eren hotels de tres estrelles que han demanat pujar a quatre. Això és important perquè demostra que els empresaris confien que l'augment de la qualitat els durà més beneficis ja que podran ser al mercat durant més temps. La modernització hotelera és un repte que ha tengut una resposta molt important. I ara li correspon el torn a l'oferta complementària.

LÍMITS A L'ESTIU

-Diu que la desestacionalització és un fet...

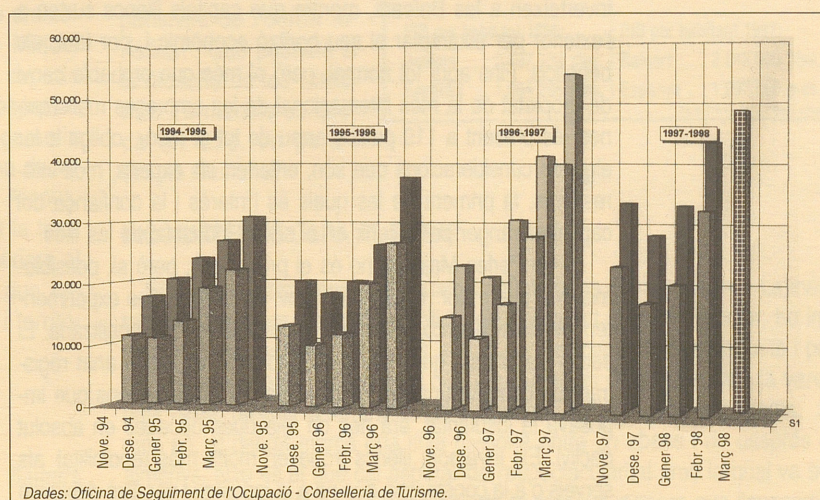
-Home! La desestacionalització total és una utopia. Sempre parlem de xifres relatives i, això sí, des d'aquest punt de vista sí que poden parlar d'èxit o, si més no, podem dir que som en el camí adequat. Miri: el 1995 només obrí un 27% de la planta hotelera durant el mes de febrer, i el novembre sols no arribava al 20%. En canvi enguany ens hem situat en el 43'5%. I, endemés, l'ocupació relativa també ha crescut. Per tant, l'èxit és doble. Hi ha més hotels oberts i aquests tenen més clients.

-Amb una mitjana d'un de cada tres hotels oberts a l'hivern, creu que s'ha arribat al sostre de les possibilitats?

-No, tot el contrari. Hem arribat al límit de places turístiques durant la temporada alta, però l'hivern no té límits... vaja!, és evident que en té, que les condicions climatològiques són diferents, però també és evident que les Balears tenen molts d'al·licients per al turisme de temporada baixa, un turisme que cerca més el contacte amb la natura i que es relaciona més amb l'entorn. La futura llei de turisme pretén ordenar aquest turisme, al mateix temps que altres iniciatives, com el Pla Mirall, actuen per afavorir aquesta tendència i, al mateix temps, per millorar les condicions de vida dels illencs.

Josep Aloy, director general d'Ordenació de l'Oferta Turística.

Evolució temporada baixa

Mallorca	nov. 94	des. 94	gen. 95	febr. 95	març 95	abr. 95	nov. 95	des. 95	gen. 96	febr. 96	març 96	abr. 96	nov. 96	des. 96	gen. 97	febr. 97	març 97	abr. 97	nov. 97	des. 97	gen. 98	febr. 98	març 98
Planta							20,1	18,0	20,1	26,3	37,6	60,0							33,5	28,2	33,1	43,5	48,6
Oberta	17,2	20,3	23,8	26,9	30,9	56,8							23,0	21,1	30,6	41,2	54,7	65,6					
Ocupació							65,2	55,6	59,1	76,8	71,5	70,5								69,9	62,5	62,3	74,5
Oberta	64,9	53,6	57,5	71,8	72,2	69,1							65,3	55,2	56,3	68,4	72,9	68,2					

La venda de Perles Majòrica, una conseqüència de la globalització econòmica

El món econòmic de les Illes Balears va quedar trasbalsat en conèixer que la compravenda de Perles Majòrica per una multinacional era un fet gairebé consumat. No obstant això, els primers temors han donat pas a una situació que, si més no, s'ha de considerar normal dins del procés de globalització de l'economia.

ONA

No hi ha dubte que l'economia de les Illes Balears, com no podia ser d'altra manera, no només creix sinó que cada pic s'internacionalitza més. La prova més recent és la venda de Perles Majòrica a la multinacional Alpha, la firma de la qual podria haver-se fet realitat abans de la publicació d'aquest número d'ONA. Les Illes

viuen en una economia globalitzada i la conseqüència immediata n'és un permanent intercanvi d'inversions: capitals estrangers inverteixen a les Balears, mentre que capitals illencs surten a l'exterior per eixamplar el seu horitzó econòmic i, per tant, els beneficis. Fins aquí tot normal, però el més que probable canvi de propietat de la més internacional de les empreses mallorquines -és present a 119 països arreu de tot el món- obliga a fer algunes consideracions que són, entenen els experts, molt interessants, la primera de les quals és l'interès i la confiança del capital estranger per invertir en el sector industrial de les Illes.

El de Perles Majòrica no és el primer cas, però sí, possiblement, el que millor reflecteix el canvi de situació que experimenten les Illes en el context d'una economia internacionalitzada. El sector secundari, que abans del boom turístic havia anat registrant un desenvolupament normal ateses les limitacions que imposava la insularitat, era des de feia dues dècades en absolut declivi. Els inversors illencs trobaven molta més rendibilitat als serveis o a la construcció que no a la indústria i per això deixaven morir les fàbriques i, també, que una mà d'obra qualificada tuda la seva experiència industrial per passar-se al turisme. No obstant això, en els darrers anys, a mesura que ha anat creixent la consciència sobre les limitacions de l'actual model de desenvolupament, l'activitat industrial torna a reactivar-se. El sector del calçat s'ha sabut situar al capdavant dels productes de qualitat de l'Estat espanyol en competència directa amb les sabates italia-

nes. La indústria agroalimentària també dóna símptomes de vitalitat, tal com ens ho acaba de demostrar la nova línia exportadora de Quelly o la presència de les empreses illenques a la fira Alimentària de Barcelona. I és que les Balears, a pesar de l'entrebanc de la insularitat, avui estan en condicions d'oferir un segell reconegut internacionalment.

El prestigi econòmic de les Illes ve, sens dubte, del turisme que, endemés, ens permet gaudir d'una excel·lent situació estratègica gràcies a les comunicacions aèries. És en aquest context que la compravenda de Perles Majòrica convida a la reflexió. D'entrada parlem d'una societat que per mèrits propis s'ha situat com a la primera indústria exportadora de les Balears i, sobretot, com a una de les primeres empreses de joieria de tot el món. Això, però, no lleva que també parlem d'una indústria ubicada a una illa i, per tant, amb tots els inconvenients de la insularitat. Les comunicacions amb la resta del món són excel·lents, però -com és evident- s'han de pagar. Hi havia el temor, per tant, que la nova propietat només volgués comprar la marca i la xarxa comercial. Però no, almenys així ho han manifestat al president del Govern i als treballadors de la fàbrica de Manacor, Alpha Investiment vol mantenir els vincles de la marca amb Mallorca i, fins i tot, potenciar-los, de manera que la promoció de les perles es lligui amb la promoció de la imatge turística de Mallorca. I, endemés, vol oferir un paquet d'accions minoritari a accionistes de les Balears.

Aquest fet pot al·lisonar tots els illencs que durant anys han après a menysprear una de les branques del seu desenvolupament econòmic. Mallorca, i en general les Illes Balears, tenen una bona còrtica en els mercats internacionals, una situació que s'ha d'aprofitar. Una reflexió que és oportuna no només per al cas de Perles Majòrica sinó també pel fet que el Parlament Europeu acabi de prendre en consideració l'informe Viola sobre la insularitat, un informe que -com se sap- s'ha empès des de les Balears i que pretén, precisament, que la insularitat no sigui un impediment per poder competir amb igualtat de condicions amb el continent, quelcom que sembla necessari en una economia globalitzada. La insularitat no ha estat un obstacle perquè els inversors estrangers s'interessassin per productes ja consolidats de les nostres illes (Majòrica, Buades, El Caserío...etcètera) o perquè els nostres empresaris turístics apostassin per invertir fora, però sí que ho pot ser per impulsar noves activitats. Després de l'entrevista amb els executius d'Alpha, el president Matas va dir als mitjans de comunicació que s'havien mostrat molt interessats sobre el contingut del règim especial. És lògic: la insularitat és un entrebanc que cal vèncer, però no és cap factor insalvable.

Perles Majòrica, com altres empreses exportadores de les Balears, han lluitat des de fa anys amb la insularitat i han aconseguit vèncer. Ho han fet perquè tenien fe en un producte i en una estratègia comercial. La campanya a favor del reconeixement internacional de la insularitat és, en aquest sentit, positiva i, econòmicament, convenient, però no suficient. Per arribar a aconseguir el canvi de model i reintroduir-hi la indústria, o un hipotètic sector quaternari, fa falta també la fe dels pioners: la creença que les barreres poden salvar-se si, com és el cas de les perles, el producte va lligat íntimament a la societat que l'envolta, tal com sembla que han reconegut els compradors. Això és el que fa falta als empresaris de les Illes: creure que el canvi és possible, que és possible competir des de la insularitat, no perquè des d'aquí sigui més rendible sinó perquè viure i treballar aquí imposa un segell distintiu. En un món d'economia globalitzada les especificitats sempre seran un valor afegit que fins i tot les multinacionals es veuen obligades a respectar.

- CONJUNTURA -

L'economia balear continua amb el peu a l'accelerador

Les dades facilitades per la Conselleria d'Economia i els serveis d'estudis de "Sa Nostra" permeten assegurar que l'economia balear, lluny de moderar el seu creixement, continua pitjant l'accelerador. Mentre això afecti la temporada mitjana i baixa és un fenomen positiu. El problema sorgeix quan també l'estiu incrementa l'activitat i posa en perill els programes de contenció del mateix Govern.

S.V.

Tant la Conselleria d'Economia com els serveis d'estudis de "Sa Nostra" han coincidit a xifrar el creixement de l'economia balear de 1997 entorn del 5% (4'7\$ en el cas del Govern balear), que és un PIB superior a la mitjana espanyola i també al de la Unió Europea i al dels Estats Units. És a dir, ens trobam davant un creixement elevat que, fins i tot, se situa per damunt de les previsions que s'havien fet a principis d'any. S'havia augurat una moderació en el ritme de creixement, però l'impuls de l'activitat ha provocat nous increments que els entesos tracten d'analitzar. Per a 1998, les mateixes fonts coincideixen a augurar de bell nou una major moderació però es curen en salut i afirmen que els increments encara seran alts. De fet, enguany ha començat de la mateixa manera que finalitzà l'any passat: amb el peu a l'accelerador. L'informe conjuntural de "Sa Nostra" mostrava, fins i tot, que el producte interior brut del darrer trimestre havia estat superior al 7%, amb un augment molt important de la inversió privada i, també, del consum, però sobretot del turisme.

A pesar de la modèstia de les xifres turístiques de la temporada baixa, és evident que els seus increments percentuals (un 18% més de turistes i un 20% més d'ingressos) criden l'atenció. Amb aquestes xifres a la mà i, sobretot, amb un horitzó que preveu noves puntes de creixement per a enguany, el conseller Antoni Rami i l'economista Miquel Alenyà han coincidit a fer una nova crida a la moderació. Els experts creuen que allò que convé a les Balears no són progressions espectaculars com les que s'han arrossegat en els darrers anys, sinó la garantia de continuïtat, és a dir, d'un creixement sostenible. Per això, s'ha de fer notar que la situació de les Balears és atípica: que, com ha dit Alenyà, permet -i per tant és sostenible- créixer per sobre del 7% durant la temporada baixa, però que, per contra, índexs de creixements superiors al 3% durant l'estiu podrien ser l'auguri d'una catàstrofe futura ja que implicarien accentuar els actuals desequilibris socials, econòmics i territorials.

EN PLE CICLE EXPANSIU

El problema és que en aquests moments l'economia de les Balears viu un nou cicle expansiu i que la temptació fàcil és abusar del model actual sense corregir els errors, per recollir així beneficis immediats. Una situació aquesta que podria explicar-se fa uns anys, quan el grau de conscienciament sobre els límits era mínim, però no ara, quan des del mateix Govern balear s'ha fet una acurada diagnosi de la realitat i s'ha decretat, tot i que sigui provisionalment, una moratòria turística... La prova d'aquests problemes la tenim a la construcció que torna a registrar una activitat semblant a la que tengué abans de la darrera crisi i que, ende-

més, s'escalfa encara més a causa de les obres públiques i dels plans governamentals i municipals per equipar les Balears amb les adequades infraestructures i millorar la seva imatge. Però, sobretot, el perill de no saber mesurar el creixement que convé a les Balears torna a venir de fora: a la ITB de Berlín s'ha advertit que enguany pot repetir-se la sobreocupació. Alguns majoristes de viatges influents no acaben de sentir-se satisfets per la moratòria turística. I, també, des de l'interior, ja que el Consolat de Mar rep fortes pressions per reconduir la limitació de places turístiques i impedir així que la filosofia que emana del decret es traspassi a la futura llei general de turisme.

El moment és extraordinàriament delicat. La política econòmica del Govern balear sembla ben orientada, a pesar que, com hem tengut ocasió de comprovar al llarg d'aquestes setmanes,

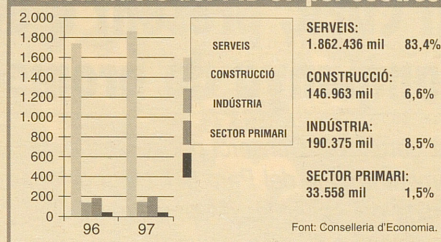
pot ser acusada de manca de sensibilitat social i de no donar una resposta directa als sectors més desfavorits de la societat. Hi ha una borsa de més de trenta mil aturats que difícilment poden trobar feina amb l'actual model, per molt que s'acceleri l'economia i per molts de doblers que des de l'Administració s'injectin a l'anomenada "economia productiva". Les temptatives de reordenar el model turístic cap a la qualitat, i obrir un front de batalla contra l'oferta obsoleta i, d'una manera molt especial, combatre l'estacionalitat, són oportunes i, endemés,

semblen eficaces. Si més no, així ho demostren les dades econòmiques fetes a conèixer la setmana passada. Però: què passarà si els creixements continuen per on no deuen? Què passarà si el "decretàs" de Jaume Matas es converteix en una anècdota entre dues fases expansives de l'oferta turística? Què passarà si la filosofia de les Directrius Territorials es queda en això, en pura i simple filosofia?

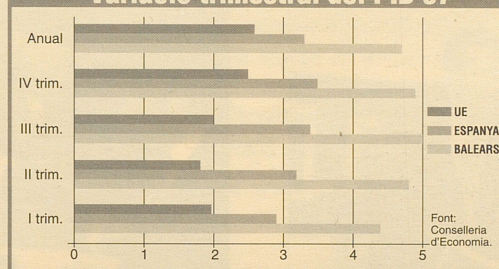
INCÒGNITES DE CARA AL FUTUR

Són massa preguntes, a les quals ningú no gosa donar resposta. La inestabilitat que viuen els partits polítics, especialment el Partit Popular, ho impedeix. Però, mentrestant, tot és a punt per reiniciar la temporada alta i per reviuire la sensació d'ofegament que els ciutadans d'aquestes illes ja varen patir l'estiu passat. D'un any a l'altre s'hauran donat passes importants. Si més no, el decret marca una línia divisòria entre un abans i un després o, almenys, això és el que cal esperar de l'espectacularitat amb la qual va ser presentat. No hi pot haver regressió, de la mateixa manera que l'economia hauria de saber mesurar la seva velocitat, per evitar les brusques acceleracions que no fan sinó posar traves a un desenvolupament sostenible. Els bons resultats econòmics registrats l'any passat i, sobretot, els que s'esperen enguany -hi ha molts excedents empresarials a reinvertir- són una oportunitat per reconduir el model econòmic o, per contra, per accentuar-ne els desequilibris i les seves injustícies socials. La societat, i en el seu nom els agents socials i els dirigents polítics, té la paraula.

Distribució del PIB 97 per sectors

Variació trimestral del PIB 97

Evolució economia balear 97

PIB Balears 1996:	PIB Balears 1997:
2,1 bilions ptes.	2,2 bilions ptes.
2,80% PIB Espanya	2,83% PIB Espanya
PIB per habitant 1996:	PIB per habitant 1997:
Balears 2.797.703 ptes.	Balears 2.942.000 ptes.
Espanya 1.894.286 ptes.	Espanya 1.997.866 ptes.

Font: Conselleria d'Economia.

El CDER, present a una nova campanya de promoció al Japó

La gerent del Consorci per al Desenvolupament Econòmic del Raiguer, juntament amb la del Parc BIT i una delegació d'empresaris de les Balears presidida pel conseller d'Agricultura, Comerç i Indústria, han estat al Japó per participar a l'Expoconsum 98. Els empresaris esperen augmentar unes exportacions que l'any passat ja sobrepassaren els mil milions.

ONA

La delegació del Govern balear, que ha presidit el conseller d'Agricultura, Comerç i Indústria, Josep Juan Cardona, va tornar molt satisfeta del Japó, on ha participat a l'Expoconsum 98, una fira organitzada per l'Institut de Comerç Exterior d'Espanya per fer conèixer els productes espanyols al mercat nipó. Hi eren presents catorze empreses de les Illes del sector del calçat i de la bijuteria que, segons han manifes-

moda de la Mitsubishi, una de les empreses més grans i diversificades del Japó.

L'objectiu de la presència balear a Tòquio era fomentar els llaços comercials entre el Japó i les Balears a través de fórmules de cooperació empresarial. El conseller Josep Juan Cardona va exposar els seus projectes a una recepció en la qual participaren devers cinquanta convidats del món econòmic japonès que havien manifestat el seu interès pels productes de les Balears, entre els quals el calçat és - segurament - el principal objecte de desig. El Japó, amb els seus 150 milions d'habitants, és un mercat que aprecia la qualitat i que té un poder adquisitiu molt alt, dos factors que afavoreixen la sabata de les Illes.

L'Expoconsum reuní al Japó més de tres-centes empreses espanyoles. Va ser inaugurada pel príncep Felip i pels prínceps imperials del Japó, i comptà amb la presència del

El príncep Felip visità l'exposició de Miró.

Les Balears promocionen el calçat artesanal al Japó.

tat, han fet molts de contactes. L'any passat, les Balears exportaren sabates al Japó per un valor superior als mil milions de pessetes, una xifra que s'espera poder superar àmpliament enguany.

A la fira hi han participat les gerents del CDER (Consorci per al Desenvolupament del Raiguer), Antònia Ordinas i la del Parc BIT, Maria Ballester, les quals han participat activament en el seguit d'entrevistes i reunions mantingudes per la delegació amb empresaris japonesos. En destaca l'entrevista amb el màxim responsable de

vicepresident del Govern, Rodrigo Rato. Paral·lelament s'organitzà una exposició directament relacionada amb Mallorca: una mostra de l'obra pictòrica i escultòrica de Joan Miró, entre la qual destacava la sèrie de les constel·lacions que Miró va pintar a Mallorca els anys quaranta després del seu primer viatge al Japó.

El Parlament Europeu pren en consideració l'informe sobre la insularitat

La Comissió de Política Regional del Parlament Europeu ha aprovat l'informe Viola sobre la insularitat que obre el pas a futures polítiques compensatòries per a les Illes, tal com s'havia proposat des de les Balears. El pròxim 28 de maig el text haurà de ser votat pel Ple.

ONA

La Comissió de Política Regional del Parlament Europeu ha aprovat el primer informe de la Unió Europea sobre insularitat que ha elaborat l'eurodiputat Vincenzo Viola després de la proposta feta pel Govern balear l'any passat. L'informe va rebre trenta-un vots a favor, tres abstencions i cap en contra. En aquests moments el text és en procés d'esmenes i el pròxim 28 de maig serà debatut pel Ple, que és on es plantejarà el seu àmbit d'actuació.

Com se sap, el president Matas va ser convidat el gener passat a intervenir davant el Parlament Europeu com a ponent d'aquest informe. Segons el president, aquest és molt positiu per a les Illes ja que incorpora mesures per compensar no només la insularitat sinó la "pluriinsularitat" que pateixen les illes menors.

Aquests són alguns dels punts inclosos a l'informe Viola

INSULARITAT I REFORMA DELS FONS ESTRUCTURALS

1. Demana que la Comissió Europea no es limiti a considerar els factors macroeconòmics com els únics elements per a l'admissibilitat d'una regió de la UE als objectius dels fons estructurals i que, per tant, a partir de la pròxima reforma dels fons estructurals, per als Objectius 1 i 2 es prenguin en consideració també criteris geoeconòmics com,

per exemple, la perifiricitat i la insularitat, com a obstacles físics permanents per al desenvolupament regional.

2. Estima que és injust aplicar rigorosament l'umbral del 75% del PIB per capita, en paritat de poder adquisitiu, per accedir al finançament de l'Objectiu 1 a les regions insulars, atès que, a la vista del Tractat d'Amsterdam, aquestes han de gaudir de correctors que estableixin l'equilibri pel desavantatge natural que pateixin.
3. S'estima necessari reservar un programa nou destinat a les regions insulars dins dels fons estructurals (Agenda 2000)
6. L'establiment d'una política integrada per a totes les regions insulars de la UE, amb un pla d'acció coordinat que apliqui la legislació comunitària amb esperit de flexibilitat i d'acord amb les peculiaritats insulars.
7. Potenciació de les xarxes interinsulars com Imedoc, Eurisles o Islenet.
10. Que la Comissió Europea elabori un estudi sobre els costos addicionals de la insularitat a l'àmbit dels transports.
11. Que el sobrecost del transport de persones, mercaderies i energia, des de i cap a les regions insulars, es reequilibri amb mesures de compensació.
13. Que l'Agència Europea de Medi Ambient realitzi un estudi sobre les conseqüències negatives per al medi ambient a causa de l'increment de residus, la dependència energètica i la repercussió del turisme.
14. Suport al desenvolupament de la societat de la informació.
15. Establiment de laboratoris d'energies alternatives.
16. Diversificació del turisme.

19. Es demana que la Comissió Europea consideri el context europeu dividit en tres zones: la continental, la ultraperifèrica i la mitjana insular, per a la qual es podran prendre en consideració mesures fiscals alternatives que van des d'una harmonització fiscal que tenguin en compte l'especificitat insular fins a incentius de l'estalvi a través de la desgravació.

20. Que dins l'àmbit de les mesures de coordinació fiscal, d'acord amb l'esperit de la declaració del Consell Ecofin de desembre de 1997, es protegeixi el conjunt de les regions insulars europees amb la finalitat de fomentar el seu desenvolupament econòmic.
21. Que la Comissió estudiï incentius fiscals i financers amb la finalitat de fomentar el desenvolupament endogen de les regions insulars.
22. Introduir a la política agrícola comuna el principi de correcció de les ajudes en funció de la dimensió de l'empresa agrícola, de la zona en què es trobi ubicada i de la seva rendibilitat.
24. Recomanar que es garanteixin per al consumidor els mateixos preus que en el Continent per als productes bàsics.

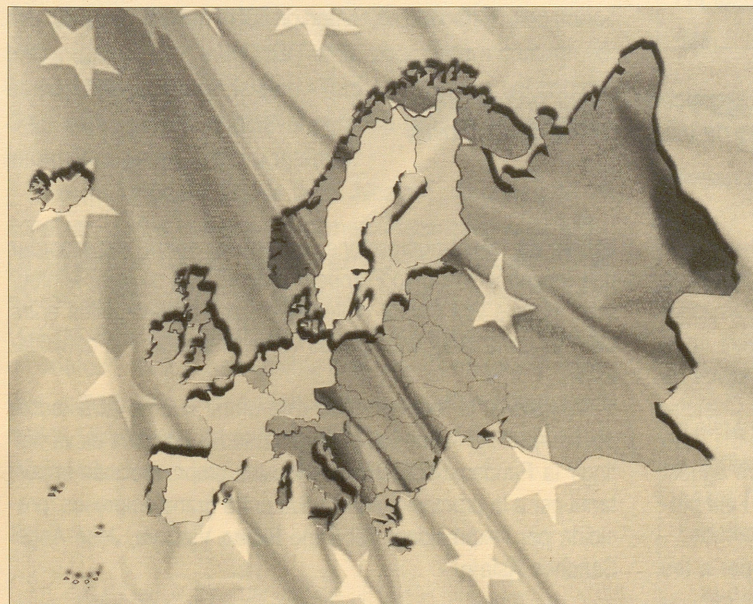

Euro: missió complida

Tal com s'esperava Espanya ha complert els criteris de convergència i serà des del primer moment entre els onze països de la moneda única. La decisió final, però, es farà conèixer a començament de maig.

ONA

No hi haurà sorpreses. Quan a principis de maig la Comissió Europea faci conèixer els països que integraran la moneda única europea, Espanya serà un dels onze. L'informe de primavera de Brussel·les ho ha confirmat. L'Estat espanyol no només ha passat l'examen de Maastricht, sinó que ho ha fet amb nota.

Amb un dèficit públic del 2'6% del PIB i un inflació que no arriba al 2%, s'han superat totes les expectatives. Fins i tot es pot dir que la situació pressupostària espanyola és millor que la dels motors europeus, com és el cas de la mateixa Alemanya.

Dels països membres de la Unió Europea només quatre en quedaran exclosos: tres per voluntat pròpia, Regne Unit, Dinamarca i Suècia, mentre que només Grècia incompleix els criteris de convergència. Grècia, per cert, ha anunciat una devaluació de la seva moneda que podria ser de fins a un 14%, la qual cosa farà més competitius els seus preus turístics.

En qualsevol cas la integració d'Espanya a l'euro ha estat ben rebuda per tots els agents socials. La patronal l'ha rebut amb la mateixa eufòria que la Borsa -que en el que duim d'any ha obtingut beneficis que superen el 40%- i, per contra, els sindicats en fan matisacions ja que creuen que aquest seria un bon moment per aplicar una política real de foment de l'ocupació. L'atur és, de fet, l'única xifra macroeconòmica que es resisteix a l'economia espanyola.

W.W.W.
BIT

Atac contra el sistema informàtic del Govern

El passat 18 de febrer, de matinada, la xarxa informàtica del Govern balear va ser objecte d'un atac per part d'un usuari anònim, que va emetre entre deu i quinze mil missatges de manera ininterrompuda per espai de tres hores. Aquest no és un fet aïllat, tal com ha manifestat el responsables de la xarxa, si bé ha estat el de major envergadura.

El *hacker*, nom amb el qual es coneixen a Internet aquells que es dediquen a sabotejar xarxes pel simple fet de demostrar-ne la vulnerabilitat, va emprar una adreça falsa per disfressar la seva identitat, a pesar de la qual cosa se sap que va operar des o a través dels Estats Units. Afortunadament no va poder aconseguir el seu objectiu, però sí, en canvi, posar a prova el programa de seguretat instal·lat a la xarxa del Govern, el qual va poder repel·lir l'atac sense col·lapsar-se.

Representants de quinze països posen en marxa Intourisme

Representants de quinze països europeus han celebrar a Palma la primera reunió per posar en marxa el projecte Intourisme que, coordinat pel Govern balear, vol impulsar la societat de la informació a les regions turístiques. Segons va explicar el conseller d'Economia, Antoni Rami, l'experiència del Govern en projectes europeus data ja de 1993.

Intourisme és un sistema de difusió i comercialització de la

informació turística que es produeix a Europa i representa un avanç qualitatiu pel fet d'unificar la recerca a través d'Internet i evitar així que els usuaris es perdin en la teranyina actual de servidors.

Segons els responsables de la Direcció General XIII de la UE, el turisme és una activitat industrial molt important i, per això, totes les experiències que es desenvolupen a aquest sector, com Intourisme, poden ser adaptades i utilitzades per altres sectors, sobretot per les petites i mitjanes empreses.

Congrés sobre semiconductors a Calvià

Prop de cent seixanta científics de més de trenta països han participat a Calvià en el primer congrés internacional sobre semiconductors porosos, que pertanyen a la nova generació dels anomenats "materials intel·ligents" descoberts fa sis anys. Entre els assistents s'hi trobava Leigh Anham, el descobridor del fenomen de luminiscència del silici porós.

Aquests materials són de gran utilitat per a l'alta tecnologia, i resulten especialment recomanables per al desenvolupament de dispositius optoelectrònics i d'altres instruments per registrar el funcionament del cos humà.

Primeres passes del CITT

El CITT (Centre d'Investigació de Tecnologies Turístiques de les Illes Balears) comença a donar les primeres passes amb la constitució del consorci format per la Universitat i el Govern. D'altra banda, el Consell de Govern del passat 27 de març va aprovar la primera partida pressupostària, de 36 milions, per poder posar en marxa l'activitat.

Com se sap, el CITT té com a objectiu promoure la creació de centres i unitats d'investigació i tecnologia industrial.

La CAIB, primer premi de desenvolupament informàtic d'Autel

L'Associació d'Usuaris de Telecomunicacions d'Espanya (Autel) ha concedit el seu primer premi d'enguany a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears per la política de difusió de l'ús de les noves tecnologies.

ONA

L'Associació d'Usuaris de Telecomunicacions d'Espanya (Autel) ha concedit el primer premi d'enguany a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears pels treballs duts a terme en la difusió de les noves tecnologies, treballs realitzats a través de la Direcció General de Tecnologies de la Informació i Comunicació. Entre d'altres qüestions, en destaca l'exposició BIT, que va tenir lloc al Palau Soler i Ric, els seminaris que sobre aquest tema s'han organitzat, les webs llançades a Internet i els programes europeus realitzats pels experts de la CAIB.

La CAIB és pionera en la recerca de nous usos per a les

xarxes de telecomunicacions. En aquest sentit, cal recordar que recentment la Unió Europea va distingir el projecte Mintour com un dels vint millors projectes d'aplicació telemàtica entre els més de quatre-cents que es varen presentar a la convocatòria.

Aquesta és la tercera edició d'un premi que es caracteritza pel seu prestigi i seriositat. A les passades edicions es va distingir la Fundació COTEC, una de les empreses més importants per a la promoció tecnològica entre grans empreses, presidida per l'expresident del Banc Bilbao Vizcaya, José Ángel Sánchez Asiaín.

La darrera revolució: es pot navegar per Internet a través de la veu

La fira de Hannover, CeBIT, ha mostrat enguany els darrers avanços en tecnologia de la informació, entre els quals destaca una simbiosi d'ordinador i telèfon que permet navegar per Internet a través de la veu. També s'han presentat telèfons que incorporen pantalles per a Internet i d'altres sistemes que demostren que la revolució tecnològica no ha fet més que començar.

ONA

L'aposta de les Balears per les telecomunicacions no només és una estratègia per millorar les perspectives econòmiques i socials de la comunitat,

sinó una exigència del guió: la revolució tecnològica no ha fet més que començar i ningú no pot esser-ne absent. La recent fira de Hannover, la CeBIT ha mostrat alguns dels darrers avanços que capgiraran els processos de la telecomunicació. Vinton Cerf va dir a Palma que en un futur molt immediat els ordinadors, els telèfons i la televisió s'unirien en un gran mitjà a través d'Internet. La predicció, com era d'esperar, era lògica. A l'esmentada fira s'ha presentat un prototipus de telèfon-ordinador que reconeix la veu per poder navegar per la xarxa.

La telefonia evoluciona de manera espectacular. Ja no és un aparell que servia quasi exclusivament per mantenir converses a distància des de punts fixos, sinó que la telefonia mòbil ha permès una absoluta llibertat de moviment als usuaris. Des d'un telèfon mòbil no només es pot parlar, sinó transmetre dades i ara, a la CeBIT s'ha pogut veure com també és possible ajustar el telèfon i l'ordinador en un sol enginy. D'aquesta manera, qualsevol persona sense coneixements informàtics podrà entrar a Internet.

El primer model és de la firma Alcatel i, segons s'ha fet conèixer, podria començar a comercialitzar-se aquest estiu. La filosofia és senzilla, tal com exposava el periodista Lluís Alonso al "ciberp@ís": si existeixen telèfons que funcionen com un ordinador, també és possible convertir un ordinador en telèfon". Avui ja és possible disposar d'una tarja mòdem que, connectada a un ordinador portàtil, permet transmetre dades i missatges de correu electrònic a través de la xarxa telefònica, com si fos un telèfon mòbil GSM.

Prototipus de telèfon Internet presentat a Hannover.

Adreces a la XARXA

PER VISITAR MENORCA

(www.menorca.net)

El mes passat vàrem recollir algunes de les guies que facilitaran el coneixement de les Illes. Avui n'incorporem una més que, en aquest cas, fa referència exclusiva a l'illa de Menorca. La titulen "tot Menorca" i, de veritat, inclou una gran varietat d'apartats que converteixen aquesta web en un excel·lent instrument per fer una visita virtual a l'illa.

Hi ha dades generals sobre la història, l'arqueologia i la cultura, així com una actualització dels serveis d'oci. Igualment destaca un apartat dedicat a l'ecologia i una bona col·lecció de fotografies.

PER ANAR AL TEATRE

(www.auditorium-pm.com)

La presència a Internet és cada pic més imprescindible. Així ho ha entès la direcció de l'Auditori de Palma que ha instal·lat una finestreta a la gran xarxa. Des d'ella s'ofereixen les instal·lacions com a centre de congressos i convencions, però també hi podem trobar la cartellera d'espectacles que hom po-

drà veure al llarg de les pròximes setmanes.

És, en definitiva, una pàgina per poder anar al teatre, per conèixer la fitxa dels espectacles que ha escollit l'Auditori: concerts, representacions, recitals...

PER GAUDIR DE LA NATURALES

(www.oninet.es/usuarios/salbufera)

O també pot ser que vostès hagin decidit anar a conèixer s'Albufera, el primer Parc Natural de les Balears que acaba de complir els seus primers deu anys d'existència. La pàgina inclou una completa informació sobre les instal·lacions i, d'una manera especial,

AUDITORIUM DE PALMA DE MALLORCA

Director: Rafael Ferragut

Palacio de Congresos

Centro para las Artes y Convenciones

sobre la fauna i la flora que els visitants hi poden trobar.

No és una pàgina oficial, però sí ben fonamentada. L'edita l'Associació Balear d'Amics dels Parcs i inclou la guia de passeig i moltes de les imatges del CD-Rom que també ha elaborat l'associació.

Propostes

per **PASSATEMPS**

Mallorca: passejar pel Molinar

Pot ser encara hi hagi molts de mallorquins, i fins i tot ciutadans, que desconeixin aquest passeig marítim, l'autèntic passeig marítim de Palma que ens transporta, inevitablement, a una visió preturística. Però el Molinar no és el record -tot i que la seva subsistència és un miracle urbanístic difícilment explicable a la Mallorca d'avui- sinó un present ben real, quan centenars de palmesans s'hi traslladen per passejar.

Molinar, una Palma ben diferent.

Les obres de remodelació del passeig varen ser polèmiques, a causa dels retards i de les improvisacions, que és el mal que pateixen la major part d'obres públiques, però els resultats són a la vista: l'estètica del passeig del Molinar és la d'una riba en contacte permanent amb la mar. Vianants, ciclistes, patinadors... cans i cusses es barregen en un conjunt d'imatges que, sens dubte, han de sorprendre els visitants.

I és que gairebé no hi ha turisme. Els passejants són, en la seva gran majoria, residents a Palma que han escollit el Molinar per fugir de la realitat que els envolta i gaudir del sol, de la brisa i d'allò que sovint s'oblida: les ganes de fruir de la ciutat. Si hi anau un dia de primavera, o d'hivern solejat, abans de la posta de sol podreu assistir a un dels més bells espectacles naturals, quan el cel envermelleix per sobre la Seu de Palma i les muntanyes de més lluny, per després fer-se, a poc a poc, la fosca.

El plaer de caminar.

Fora Mallorca: Lisboa, a l'espera de l'Expo

Lisboa és, per ubicació, una ciutat oceànica, oberta a l'Atlàntic que és la porta que els portuguesos utilitzaren per marcar distància envers la veïnes terres de Castella. Però no obstant això, és una ciutat absolutament mediterrània, tant en els seus costums com en la seva estètica. N'hi ha

prou amb un recorregut pels seus carrers i avingudes -d'altra banda absolutament multirracials, fruit del seu passat colonial- per trobar similituds amb les arquitectures i els urbanismes mediterranis que hom pot trobar a la nostra costa.

Ara, aquesta Lisboa es prepara per a un esdeveniment que la pot trasbalsar: l'Exposició Mundial, l'Expo 98, que és a punt ja d'obrir les portes. És una ocasió excel·lent per viatjar cap a Portugal, l'altre país ibèric, que comparteix península amb les tres altres grans

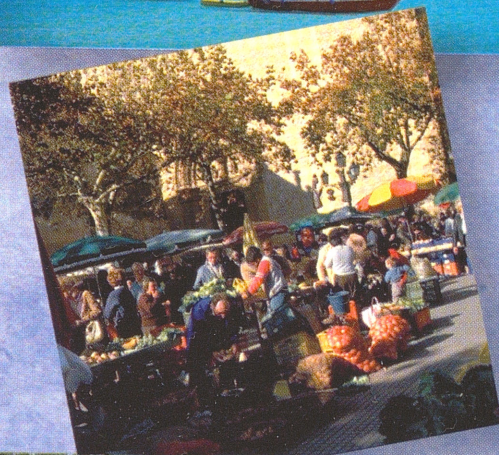
Lisboa: el cor del barri antic.

Una ciutat multiracial.

nacionalitats culturals: la castellana, la basca i la catalana. Entre totes sembla indiscutible que és amb aquesta darrera amb la qual hi ha més punts de contacte. Es pot comprovar en l'aire que impregna la ciutat, quan recorrem els vells carrers empinats o vorejam el riu.

Des de fa uns mesos hi ha enllaços pràcticament directes entre Mallorca i la capital portuguesa. És possible, fins i tot, que s'incrementin en ocasió de l'Expo. L'exposició és un bon motiu per al viatge, però més enllà d'això l'atracció de Lisboa és la mateixa ciutat, els seus monuments, la torre de Belem o el castell de Sao Jorge, la plaça del Comerç o les innombrables esglésies. És, en definitiva, una ciutat que ens sembla molt pròxima.

Pollença

tan rica en belleses i
en nobles trofeus

"La llegenda del Puig de Pollença" Miquel Costa i Llobera

MAGNÍFIC AJUNTAMENT
DE POLLENÇA

INDICACIÓ
GEOGRÀFICA
**SOBRASSADA
DE MALLORCA**

MALLORCA

De la millor tradició, la seva qualitat

Quan un producte arriba a la categoria de signe d'identitat, la feina només és una: mantenir-ne la qualitat. La **Indicació Geogràfica**

Protegida/Sobrassada de Mallorca

garanteix l'elaboració d'un producte

amb el control del Consell Regulador, amb matèries

primeres d'excel·lent qualitat

i total absència de colorants.

Tastau-la. Amb tota garantia.

Producte
Balear

La Qualitat,
també a l'alimentació

GOVERN BALEAR

Conselleria d'Agricultura, Comerç i Indústria